

EUROOPAN KESKUSPANKKI

HELMIKUU 2005

RAHAPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN EUROALUEELLA

EUROOPAN KESKUSPANKKI

RAHAPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN EUROALUEELLA

HELMIKUU 2005

ECB EZB EKT EKP

YLEISASIAKIRJA
EUROJÄRJESTELMÄN
RAHAPOLITIIKAN
VÄLINEISTÄ JA
MENETTELYISTÄ

EUROOPAN KESKUSPANKKI

Vuonna 2005
kaikkien EKP:n
julkaisujen
kuva-aiheet on
valittu 50 euron
setelistä.

RAHAPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN EUROALUEELLA

HELMIKUU 2005

YLEISASIAKIRJA EUROJÄRJESTELMÄN RAHAPOLITIIKAN VÄLINEISTÄ JA MENETTELYISTÄ

© Euroopan keskuspankki, 2005

Käyntiosoite

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Germany

Postiosoite

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Germany

Puhelinnumero

+49 69 1344 0

Internet-sivusto

<http://www.ecb.int>

Faksi

+49 69 1344 6000

Teleksi

411 144 ecb d

Käännetty Suomen Pankissa.

*Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on
sallittu ei-kaupallisiin ja
opetustarkoituksiin, kunhan lähde
mainitaan.*

Laadittu joulukuussa 2004.

*Julkaisussa olevia säännöksiä sovelletaan
30.5.2005 alkaen.*

ISSN 1725-7190 (painettu julkaisu)

ISSN 1725-7301 (verkkojulkaisu)

SISÄLLYS

JOHDANTO

LUKU 1

KATSAUS RAHAPOLIITTISEEN VÄLINEISTÖÖN

1.1 Euroopan keskuspankkijärjestelmä	9
1.2 Eurojärjestelmän tavoitteet	9
1.3 Eurojärjestelmän rahapolitiikan välineet	9
1.3.1 Avomarkkinaoperaatiot	9
1.3.2 Maksuvalmiusjärjestelmä	10
1.3.3 Vähimmäisvarannot	10
1.4 Vastapuolet	11
1.5 Vakuutena olevat arvopaperit	11
1.6 Rahapoliittisen välineistön muutokset	12

LUKU 2

HYVÄKSYTTÄVÄT VASTAPUOLET

2.1 Yleiset kelpoisuusvaatimukset	13
2.2 Pikahuutokauppojen ja kahdenvälisen operaatioiden vastapuolten valinta	13
2.3 Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat seuraamukset	14
2.4 Vakavaraisuussyistä johtuva tilapäinen tai pysyvä poissulkeminen rahapoliittisista operaatioista	15

LUKU 3

AVOMARKKINAOPERAATIOT

3.1 Käänteisoperaatiot	17
3.1.1 Yleistä	17
3.1.2 Perusrahoitusoperaatiot	17
3.1.3 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	18
3.1.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	18
3.1.5 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	19
3.2 Suorat kaupat	19
3.3 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku	20
3.4 Valuuttaswapit	20
3.5 Määräaikaistalletusten kerääminen	22

LUKU 4

MAKSUVALMIUSJÄRJESTELMÄ

4.1 Maksuvalmiusluotto	23
4.2 Talletusmahdollisuus	24

LUKU 5

MENETTELYT

5.1 Huutokaupat	25
5.1.1 Yleistä	25
5.1.2 Huutokauppakalenteri	26
5.1.3 Huutokaupoista ilmoittaminen	27
5.1.4 Huutokaupparjoustien valmisteluun ja tekoon liittyvät vastapuolien toimenpiteet	28
5.1.5 Huutokaupan toteuttamismenettelyt	29
5.1.6 Huutokaupan tulosten ilmoittaminen	31
5.2 Kahdenväliset kaupat	33
5.3 Maksu- ja toimitusmenettelyt	34
5.3.1 Yleistä	34
5.3.2 Avomarkkinaoperaatioiden maksu- ja toimitusmenettelyt	34
5.3.3 Pankkipäivän lopetukseen liittyvät toimet	34

LUKU 6

VAKUUSKELPOISET ARVOPAPERIT

6.1 Yleistä	37
6.2 Ykköslistan arvopaperit	38
6.3 Kakkoslistan arvopaperit	41
6.4 Riskienhallintamenetelmät	43
6.4.1 Ykköslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät	43
6.4.2 Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät	47
6.5 Arvopapereiden arvostusperiaatteet	49
6.6 Toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuskelpoisten arvopapereiden käyttö	50
6.6.1 Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli	50

6.6.2 Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit	51	7 Yhden vakuuslistan käyttöönoton seuraavat vaiheet	38
LUKU 7		8 Riskienhallintamenetelmät	43
VÄHIMMÄISVARANNOT	53	9 Ykköslistan arvopapereiden likvidiysluokat	44
7.1 Yleistä	53	10 Vakuuskelpoisiin ykköslistan kiinteä- ja nollakorkoisiin instrumentteihin sovellettavat aliarvostusprosentit	45
7.2 Vähimmäisvarantojärjestelmän alaiset laitokset	53	11 Vakuuskelpoisiin ykköslistan käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovellettavat aliarvostusprosentit	45
7.3 Vähimmäisvarannoista määrääminen	54	12 Vakuuksien muutospyyntöjen laskeminen	46
7.4 Varantotalletusten pitäminen	55	13 Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat aliarvostusprosentit	48
7.5 Varantopohjan ilmoittaminen, hyväksyminen ja korjaaminen	57	14 Varantopohja ja velvoiteprosentit	55
7.6 Vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämättä jättäminen	57	15 Vähimmäisvarantotalletuksille maksettavan koron laskeminen	56
LIITTEET		Kuviot	
1 Esimerkkejä rahapoliittisista operaatioista ja menettelyistä	59	1 Vakiohuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu	26
2 Sanasto	75	2 Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu	26
3 Valuuttainterventioiden ja rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten valinta	87	3 Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli	50
4 Euroopan keskuspankin raha- ja pankkitilastointiin liittyvä tiedonkeruu	89	4 Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit	52
5 Eurojärjestelmän www-sivustot	99	Taulukot	
6 Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat menettelyt ja seuraamukset	101	1 Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	11
LUETTELO KEHIKOISTA, KUVIOISTA JA TAULUKOISTA		2 Perus- ja pitempiäikaisten rahoitusoperaatioiden normaalit kaupantekopäivät	27
Kehikot		3 Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden normaalit maksujen suorituspäivät	35
1 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku	20	4 Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit	42
2 Valuuttaswapit	21		
3 Huutokauppojen toteutusvaiheet	25		
4 Kiinteäkorkoisten huutokauppojen toteuttaminen	29		
5 Vaihtuvakorkoisten euromääräisten huutokauppojen toteuttaminen	30		
6 Vaihtuvakorkoisten valuuttaswaphuutokauppojen toteuttaminen	32		

LYHENTEET

EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
ETA	Euroopan talousalue
ETY	Euroopan talousyhteisö
EU	Euroopan unioni
EY	Euroopan yhteisö
IDC	päivänsisäinen luotto (intraday credit)
ISIN	arvopapereille annettu kansainvälinen koodi (International Securities Identification Number)
KKP	kansallinen keskuspankki
LL	luottolaitos
RTGS	reaaliaikainen bruttoselvitys (real-time gross settlement)
Strip	tietynlainen nollakorkoinen joukkovelkakirja (separate trading of interest and principal)
TARGET	Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system)

JOHDANTO

Tässä asiakirjassa esitellään toimintakehikko, jonka eurojärjestelmä* on valinnut euroalueella harjoitettavaa yhteistä rahapolitiikkaa varten. Asiakirja on osa eurojärjestelmän rahapolitiikan välineisiin ja menettelyihin liittyvää sääntelyä ja tarkoitettu eurojärjestelmän rahapolitiikan välineitä ja menettelyjä koskevaksi yleisasiakirjaksi. Sen päätarkoituksena on antaa vastapuolille niiden tarvitsemat tiedot eurojärjestelmän rahapolitiittisesta välineistöstä.

Yleisasiakirja ei itsessään luo vastapuolille oikeuksia eikä aseta niille velvoitteita. Eurojärjestelmän ja sen vastapuolten välinen oikeussuhde on perustettu asianmukaisilla sopimuksilla tai säännöillä.

Asiakirja on jaettu seitsemään lukuun. Luvussa 1 luodaan yleiskatsaus eurojärjestelmän rahapolitiittiseen välineistöön. Luvussa 2 täsmennetään eurojärjestelmän rahapolitiittisiin operaatioihin osallistuvien vastapuolten kelpoisuusvaatimukset. Luvussa 3 selostetaan avomarkkinaoperaatioita ja luvussa 4 esitellään vastapuolten käytettävissä oleva maksuvalmiusjärjestelmä. Luvussa 5 esitetään rahapolitiittisten operaatioiden toteuttamismenettelyt. Luvussa 6 määritellään rahapolitiittisten operaatioiden vakuutena olevien arvopaperien kelpoisuusvaatimukset. Luvussa 7 esitellään eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmä.

Liitteissä on esimerkkejä rahapolitiittisista operaatioista, sanasto, eurojärjestelmän valuuttainterventioiden vastapuolten valintaperusteet, Euroopan keskuspankin raha- ja pankkitilastoihin liittyvän tiedonkeruun esittely, luettelo eurojärjestelmän www-sivustoista ja kuvaus niistä menettelyistä ja seuraamuksista, joita sovelletaan vastapuolen laiminlyötyä velvoitteensa.

* Euroopan keskuspankin neuvosto on päättänyt käyttää käsitettä ”eurojärjestelmä” siitä kokoonpanosta, jossa Euroopan keskuspankkijärjestelmä suorittaa perustehtävänsä. Eurojärjestelmän muodostavat siis Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet yhteisen rahan käyttöön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

LUKU I

KATSAUS RAHAPOLIITTISEEN VÄLINEISTÖÖN

I.1 EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ

Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) muodostavat Euroopan keskuspankki (EKP) ja Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit.¹ EKPJ toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä ”perustamissopimus”) sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä ”EKPJ:n perussääntö”) mukaisesti. EKPJ:tä johtavat EKP:n päätöksenteoelimet. EKP:n neuvosto määrittelee rahapolitiikan, ja johtokunta toteuttaa sitä neuvoston päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Siltä osin kuin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, ja jos toiminnan tehokkuuden varmistaminen sitä edellyttää, EKP käyttää kansallisia keskuspankkeja² eurojärjestelmän tehtäviin kuuluvien operaatioiden toteuttamiseen. Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot toteutetaan yhdenmukaisin ehdoin kaikissa jäsenvaltioissa³.

I.2 EUROJÄRJESTELMÄN TAVOITTEET

Perustamissopimuksen artiklassa 105 määritelty eurojärjestelmän ensisijainen tavoite on pitää yllä hintatason vakautta. Ensisijaisesta hintavakauden tavoitteesta tinkimättä eurojärjestelmän on tuettava Euroopan yhteisön yleistä talouspolitiikkaa. Pyrkinessään tavoitteisiinsa eurojärjestelmän on voimavarojen tehokasta kohdentamista suosien noudatettava vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta.

I.3 EUROJÄRJESTELMÄN RAHAPOLIITTIKAN VÄLINEET

Tavoitteidensa saavuttamista varten eurojärjestelmällä on käytettävissään joukko rahapolitiikan välineitä. Eurojärjestelmä suorittaa *avomarkkinaoperaatioita*, tarjoaa vastapuolten käyttöön *maksuvalmiusjärjestelmän* ja vaatii luottolaitoksia pitämään *vähimmäisvarantoja* eurojärjestelmässä olevilla tileillä.

I.3.1 AVOMARKKINAOPERAATIOT

Avomarkkinaoperaatioilla on tärkeä sija eurojärjestelmän rahapolitiikassa. Niillä säädellään korkoja, hallitaan markkinoiden likviditeettiä ja viestitään rahapolitiikan virityksestä. Eurojärjestelmän käytettävissä on viisi eri välinettä, joilla se voi toteuttaa avomarkkinaoperaatioita. Tärkein väline ovat *käänteisoperaatiot* (jotka perustuvat takaisinostosopimuksiin tai vakuudellisiin lainoihin). Eurojärjestelmä voi myös tehdä *suoria kauppoja, laskea liikkeeseen velkasitoumuksia, tehdä valuuttaswapeja ja kerätä määräaikaistalletuksia*. Avomarkkinaoperaatiot käynnistää EKP, joka myös päättää, mitä välinettä käytetään ja millä ehdoilla operaatiot toteutetaan. Operaatiot voidaan toteuttaa vakiohuutokauppoina, pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina.⁴ Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään seuraavasti (ks. myös taulukko 1):

- *Perusrahoitusoperaatiot* ovat säännöllisiä, likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka tehdään viikoittain ja joissa sovellettava maturiteetti on yleensä yksi viikko. Kansalliset keskuspankit toteuttavat nämä operaatiot vakiohuutokauppoina. Perusrahoitus-

1 On huomattava, että niiden jäsenvaltioiden kansallisilla keskuspankeilla, jotka eivät ole ottaneet käyttöön yhteistä rahaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (”perustamissopimus”) mukaisesti, säilyy kansallisen lain mukainen rahapolitiittinen toimivalta, eivätkä ne siis osallistu yhteisen rahapolitiikan harjoittamiseen.

2 Tässä asiakirjassa ”kansallisilla keskuspankeilla” tarkoitetaan niiden jäsenvaltioiden kansallisia keskuspankkeja, jotka ovat ottaneet käyttöön yhteisen rahan perustamissopimuksen mukaisesti.

3 Tässä asiakirjassa ”jäsenvaltiolla” tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan perustamissopimuksen mukaisesti.

4 Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden eri toteuttamismenettelyjä, ts. vakiohuutokauppoja, pikahuutokauppoja ja kahdenvälisiä kauppoja, selostetaan luvussa 5. *Vakiohuutokaupoissa* kaupan tulos ilmoitetaan viimeistään 24 tunnin kuluttua siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin. Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt yleiset kelpoisuusehdot, voivat osallistua vakiohuutokauppoihin. *Pikahuutokaupat* toteutetaan puoleltoista tunnin kuluessa. Eurojärjestelmä voi rajoittaa pikahuutokauppoihin osallistuvien vastapuolten määrää. Kahdenvälisillä kaupoilla tarkoitetaan menettelyjä, joissa eurojärjestelmä suorittaa transaktion yhden tai useamman vastapuolen kanssa ilman huutokauppoja. Kahdenvälisiin kauppoihin kuuluvat myös pörssin tai välittäjien välityksellä tehtävät kaupat.

operaatioilla on keskeinen asema eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden tavoitteiden täyttämässä, ja niiden avulla turvataan suurin osa rahoitussektorin maksuvalmiudesta.

- *Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot* ovat likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka tehdään kuukausittain ja joissa sovellettava maturiteetti on yleensä kolme kuukautta. Näiden operaatioiden tarkoituksena on lisätä vastapuolten pitempiaikaista maksuvalmiutta, ja kansalliset keskuspankit toteuttavat ne vakiohuutokauppoina. Näillä operaatioilla eurojärjestelmä ei yleensä pyri antamaan signaaleja markkinoille, minkä vuoksi sillä on niissä yleensä hinnanottajan rooli.
- *Hienosäätöoperaatioita* toteutetaan tarpeen mukaan markkinoiden likviditeetin hallitsemiseksi ja korkojen säätelämiseksi. Niitä käytetään erityisesti markkinoiden likviditeetin odottamattomista vaihteluista johtuvien korkovaikutusten tasaamiseksi. Hienosäätöoperaatiot toteutetaan pääasiassa käänteisoperaatioina, mutta niitä voidaan tehdä myös suorina kauppoina, valuuttaswapeina tai keräämällä määräaikaistalletuksia. Hienosäätöoperaatioiden toteuttamisessa käytettävät välineet ja menettelyt mukautetaan kulloiseenkin kaupantekotapaan ja niihin erityistavoitteisiin, joihin operaatioilla pyritään. Kansalliset keskuspankit toteuttavat hienosäätöoperaatiot yleensä joko pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina. EKP:n neuvosto voi päättää, toteuttaako EKP itse kahdenvälisiä hienosäätöoperaatioita poikkeustilanteissa.
- Lisäksi eurojärjestelmä voi toteuttaa *rakenteellisia operaatioita* laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia sekä tekemällä käänteisoperaatioita ja suorita kauppvoja. Näillä operaatioilla EKP pyrkii vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden (säännöllisin tai epäsäännöllisin väliajoin). Kansalliset keskuspankit toteuttavat käänteisoperaatiot ja velkasitoumusten liikkeeseenlaskun vakiohuuto-

kauppoina. Suorat kaupat tehdään kahdenvälisinä kauppoina.

1.3.2 MAKSUVALMIUSJÄRJESTELMÄ

Maksuvalmiusjärjestelmän avulla pyritään lisäämään tai vähentämään yön yli -likviditeettiä, viestimään rahapolitiikan virityksestä ja hillitsemään yön yli -markkinakorkojen liikkeitä. Hyväksytyt vastapuolet, jotka täyttävät tietyt eurojärjestelmän operaatioihin osallistumisen edellytykset, voivat omasta aloitteestaan käyttää maksuvalmiusjärjestelmää kahdella tavalla (ks. myös taulukko 1):

- *Maksuvalmiusluoton* avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan. Yleensä maksuvalmiusluottoihin ei sovelleta luottolimiittejä eikä muita myöntämisrajoituksia kuin riittävien vakuuksien vaatimusta. Maksuvalmiusluoton korko muodostaa normaalioloissa yön yli -markkinakoron ylärajan.
- *Talletusmahdollisuutta* käyttäen vastapuolet voivat tehdä kansallisiin keskuspankeihin yön yli -talletuksia. Yleensä ei sovelleta talletuskattoja tai muita näiden talletusten käyttöä koskevia rajoituksia. Talletuksen korko muodostaa normaalioloissa yön yli -markkinakoron alarajan.

Maksuvalmiusjärjestelmää hoidetaan hajautevasti kansallisissa keskuspankeissa.

1.3.3 VÄHIMMÄISVARANNOT

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmää sovelletaan euroalueen luottolaitoksiin, ja sen tarkoituksena on ensisijaisesti tasata rahamarkkinakorkoja sekä luoda (tai lisätä) rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Kunkin luottolaitoksen varantovelvoite määräytyy sen tasetietojen perusteella. Jotta korkojen tasaamisen tavoite saavutettaisiin, eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmä sallii keskiarvoistamisen. Varantovelvoitteen täytyminen määritetään sen mukaan, mikä on laitosten keskimääräi-

Taulukko 1. Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot

Rahapoliittiset operaatiot	Toimenpidetyypit		Maturiteetti	Toteuttamistiheys	Menettely
	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät			
Avomarkkinaoperaatiot					
Perusrahoitusoperaatiot	Käänteisoperaatiot	–	Yksi viikko	Viikoittain	Vakiohuutokaupat
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	Käänteisoperaatiot	–	3 kuukautta	Kuukausittain	Vakiohuutokaupat
Hienosäätöoperaatiot	Käänteisoperaatiot Valuuttaswapit	Käänteisoperaatiot Määräaikaistalletusten kerääminen Valuuttaswapit	Ei vakio	Satunnaisesti	Pikahuutokaupat Kahdenväliset kaupat
	Suorat ostot	Suorat myynnit	–	Satunnaisesti	Kahdenväliset kaupat
Rakenteelliset operaatiot	Käänteisoperaatiot	Velkasitoumusten liikkeeseenlasku	Vakio / ei vakio	Säännöllisesti ja satunnaisesti	Vakiohuutokaupat
	Suorat ostot	Suorat myynnit	–	Satunnaisesti	Kahdenväliset kaupat
Maksuvalmiusjärjestelmä					
Maksuvalmiusluotto	Käänteisoperaatiot	–	Yön yli	Käytettävissä vastapuolten harkinnan mukaan	
Talletusmahdollisuus	–	Talletukset	Yön yli	Käytettävissä vastapuolten harkinnan mukaan	

nen päivittäinen varantalletus pitoajanjakson aikana. Laitosten vähimmäisvarannoille maksetaan korkoa, joka on sama kuin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko.

1.4 VASTAPUOLET

Eurojärjestelmän rahapoliittinen välineistö on muodostettu sitä silmällä pitäen, että osallistumisoikeus on laajalla joukolla erilaisia vastapuolia. Laitokset, jotka EKPJ:n perussäännön artiklan 19.1 mukaan ovat vähimmäisvarantovelvollisia, ovat oikeutettuja maksuvalmiusjärjestelmän käyttöön ja voivat osallistua vakiohuutokauppoina toteutettaviin avomarkkinaoperaatioihin. Eurojärjestelmä voi rajoittaa hienosäätöoperaatioihin osallistuvien vastapuolten määrää. Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennakolta. Rahapoliittisissa valuuttaswapeissa vastapuolina käytetään valuuttamarkkinoiden aktiivisia toimijoita. Näiden operaatioiden vastapuolina on ainoastaan euroalueella sijaitsevia eurojärjestelmän valuuttainterventioihin valittuja laitoksia.

1.5 VAKUUTENA OLEVAT ARVOPAPERIT

EKPJ:n perussäännön artiklan 18.1 mukaan kaiken eurojärjestelmän luotonannon (eli likviditeettiä lisäävien operaatioiden) on perustuttava riittäviin vakuuksiin. Eurojärjestelmä hyväksyy operaatioidensa vakuudeksi laajan joukon erilaisia arvopapereita. Vakuuskelpoiset arvopaperit jaotellaan lähinnä eurojärjestelmän sisäisiä tarkoituksia varten kahteen ryhmään: ykköslistan (tier one) ja kakkoslistan (tier two) arvopapereihin. Tästä jaottelusta kuitenkin luovutaan vähitellen lähivuosien aikana, kun eurojärjestelmän vakuuskäytännössä siirrytään yhden vakuuslistan käyttöön. Ykköslistan arvopapereita ovat nykykäytännön mukaan jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit, jotka täyttävät EKP:n vahvistamat yhdenmukaiset, euroalueen laajuiset kelpoisuusvaatimukset. Kakkoslistan arvopapereita ovat sellaiset muut jälkimarkkinakelpoiset ja ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, jotka ovat erityisen tärkeitä kansallisille rahoitusmarkkinoille ja pankkijärjestelmille ja joiden kelpoisuusvaatimukset vahvistetaan kansallisissa keskuspankeissa EKP:n hyväksymäl-

lä tavalla. Ykkös- ja kakkoslistan arvopaperit kelpaavat yhtäläisesti kaikkiin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (eurojärjestelmä ei kuitenkaan yleensä käytä kakkoslistan arvopapereita suorissa kaupoissa). Toisessa jäsenvaltiossa olevia vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää kaikenlaisien eurojärjestelmän luottojen vakuutena joko kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin kautta tai EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisten hyväksytyjen linkkien välityksellä.⁵ Kaikkia eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita voidaan käyttää myös päivänsisäisen luoton vakuutena.

1.6 RAHAPOLIITTISEN VÄLINEISTÖN MUUTOKSET

EKP:n neuvosto voi milloin tahansa muuttaa niitä välineitä, ehtoja, vaatimuksia ja menettelyjä, joilla eurojärjestelmän rahapoliittisia operaatioita toteutetaan.

⁵ Ks. kohdat 6.6.1 ja 6.6.2.

LUKU 2

HYVÄKSYTTÄVÄT VASTAPUOLET

2.1 YLEISET KELPOISUUSVAATIMUKSET

Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin osallistuvien vastapuolten on täytettävä tietyt kelpoisuusvaatimukset.¹ Nämä vaatimukset on määritellyt sitä silmällä pitäen, että laajalla joukolla laitoksia olisi mahdollisuus osallistua eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin, että lisättäisiin koko euroalueen laitosten yhdenvertaista kohtelua ja varmistettaisiin, että vastapuolet täyttävät tietyt toiminta- ja vakavaraisuusvaatimukset:

- Vastapuoliksi hyväksytään vain EKPJ:n perussäännön artiklan 19.1 mukaiseen eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmään kuuluvat laitokset. Laitoksia, jotka on vapautettu eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisista velvoitteista (ks. kohta 7.2), ei hyväksytä vastapuoliksi eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmään ja avomarkkinaoperaatioihin.
- Vastapuolten on oltava vakavaraisia. EU:n/ETAn kansallisten viranomaisten harjoittaman yhdenmukaistetun valvonnan on ulotuttava niihin ainakin jossakin muodossa.² Vastapuoliksi voidaan kuitenkin hyväksyä myös kansallisten viranomaisten vastaavantasoisessa yhdenmukaistamattomassa valvonnassa olevia vakavaraisia laitoksia. Tällaisia laitoksia ovat esimerkiksi sellaisten laitosten euroalueelle sijoittautuneet sivukonttorit, joiden hallinnollinen päätoimipaikka on Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolella.
- Jotta eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot voidaan toteuttaa tehokkaasti, vastapuolten on täytettävä asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamissa sopimuksissa tai säännöissä määrätyt toimintavaatimukset.

Nämä yleiset kelpoisuusvaatimukset ovat yhdenmukaiset koko euroalueella. Yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävät laitokset voivat

- käyttää eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää ja
- osallistua vakiohuutokauppoina toteutettavaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioihin.

Laitos voi osallistua eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmään ja vakiohuutokauppoina toteutettavaan avomarkkinaoperaatioihin vain sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin välityksellä. Jos laitos on sijoittautunut (hallinnollisen päätoimipaikan tai sivukonttoreiden kautta) useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon, kukin toimipaikka voi osallistua näihin operaatioihin sijaintijäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin kautta, vaikka laitoksen huutokaupparjoukset voikin tehdä kussakin jäsenvaltiossa vain yksi toimipaikka (joko hallinnollinen päätoimipaikka tai nimetty sivukonttori).

2.2 PIKAHUUTOKAUPPOJEN JA KAHDENVÄLISTEN OPERAATIOIDEN VASTAPUOLTEN VALINTA

Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennakolta.

Rahapoliittisiin valuuttaswapeihin osallistuvien vastapuolten on pystyttävä toteuttamaan isoja valuuttaoperaatioita tehokkaasti kaikissa markkinaoloissa. Valuuttaswapien vastapuolten joukko vastaa eurojärjestelmän valuuttainterventioihin valittujen euroalueella sijaitsevien vastapuolten joukkoa. Valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten valinnassa noudatettavat perusteet ja menettelyt esitetään liitteesä 3.

Muita pikahuutokauppoina ja kahdenvälisinä kauppoina toteutettavia operaatioita (eli kään-

1 Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennakolta.

2 Luottolaitosten yhdenmukaistettu valvonta perustuu 20. maaliskuuta 2000 annettuun Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiiviin N:o 2000/12/EY luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti (EYVL), L126, 26.5.2000, s. 1, sellaisena kuin se on muutettuna.

teisiä hienosäättöoperaatioita ja määräaikaistalletusten keräämistä) varten kukin kansallinen keskuspankki valitsee joukon vastapuolia kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneista laitoksista, jotka täyttävät vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Ensisijaisena valintaperusteena on aktiivisuus rahamarkkinoilla. Muita mahdollisesti huomioon otettavia perusteita ovat esimerkiksi välitystoiminnan tehokkuus ja tarjousten tekokyky.

Pikahuutokaupoissa ja kahdenvälisissä kaupoissa kansalliset keskuspankit käyvät kauppaa yksinomaan hienosäättöoperaatiovastapuolten kanssa. Jollei jokin kansallinen keskuspankki toiminnallisista syistä voi kaikissa operaatioissaan käydä kauppaa kaikkien hienosäättöoperaatioihin valittujen vastapuolten kanssa, tämän jäsenvaltion vastapuolet valitaan vuorojärjestelmää noudattaen, jotta kaikilla vastapuolilla olisi yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet.

EKP:n neuvosto voi päättää, toteuttaako EKP itse poikkeustilanteissa kahdenvälisiä hienosäättöoperaatioita. Jos EKP toteuttaa kahdenvälisiä operaatioita, se valitsee vastapuolet näissä tapauksissa vuorojärjestelmällä niistä euroalueella toimivista vastapuolista, jotka täyttävät pikahuutokauppojen ja kahdenvälisten kauppojen vastapuolten kelpoisuusvaatimukset, jotta kaikilla vastapuolilla olisi yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet.

2.3 VASTAPUOLIVELVOITTEIDEN LAIMINLYÖNTEIHIN SOVELLETTAVAT SEURAAMUKSET

Jos luottolaitos ei noudata vähimmäisvarantojen soveltamiseen liittyvien EKP:n asetusten ja päätösten mukaisia velvoitteita, EKP määrää sille seuraamuksia seuraavien asetusten nojalla: Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2532/98,³ Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia 23. syyskuuta 1999 annettu Euroopan keskuspankin asetus (EY) N:o 2157/1999 (EKP/1999/4),⁴ Euroopan keskuspankin

soveltamista vähimmäisvarannoista 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2531/98,⁵ sellaisena kuin se on muutettuna, ja vähimmäisvarantojen soveltamisesta 12. syyskuuta 2003 annettu Euroopan keskuspankin asetus (EY) N:o 1745/2003 (EKP/2003/9).⁶ Seuraamukset sekä säännöt niiden soveltamisesta määritellään näissä asetuksissa. Jos vähimmäisvarantovelvoitteiden rikkominen on vakava, eurojärjestelmä voi lisäksi tilapäisesti sulkea vastapuolen pois avomarkkinaoperaatioista.

Jos vastapuoli laiminlyö kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamien sopimusten tai sääntöjen mukaisia velvoitteitaan jäljempänä kuvatulla tavalla, eurojärjestelmä määrää sopimusehtojen tai sääntöjen mukaisesti sille taloudellisen sanktion tai sulkee sen tilapäisesti pois avomarkkinaoperaatioista.

Seuraamuksia määrätään huutokauppasääntöjen sekä kahdenvälisten kauppojen sääntöjen rikkomuksista. Huutokauppasääntöjen rikkomuksesta on kyse, jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia sille likviditeettiä lisäävässä operaatiossa jaetun osuuden katteeksi tai jos se ei pysty toimittamaan riittävästi rahaa suorittaakseen osuutensa likviditeettiä vähentävässä operaatiossa. Kahdenvälisten kauppojen sääntöjen rikkomuksesta on kyse silloin, jos vastapuoli ei pysty toimittamaan riittävää määrää vakuuskelpoisia arvopapereita tai rahaa katteakseen kahdenvälisessä kaupassa sovitun määrän.

Seuraamuksia määrätään myös tapauksissa, joissa vastapuoli ei ole noudattanut vakuuksien käyttöön liittyviä sääntöjä tai ei ole noudattanut pankkipäivän lopetukseen liittyviä sääntöjä tai ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja. Vakuuksien käytön sääntöjen noudattamattomuudesta on kyse, jos vastapuoli käyttää arvopapereita, jotka eivät ole vakuuskelpoisia tai joista on tullut vakuudeksi kelpaamattomia tai joita

3 EYVL L 318, 27.11.1998, s. 4.

4 EYVL L 264, 12.10.1999, s. 21.

5 EYVL L 318, 27.11.1998, s. 1.

6 EYVL L 250, 2.10.2003, s. 10.

vastapuoli ei saa käyttää vakuutena esimerkiksi siksi, että ne ovat vastapuolen kanssa läheisissä sidoksissa olevan yhteisön tai vastapuolen itsensä liikkeeseen laskemia tai takaamia. Maksuvalmiusluoton saantiehtojen täyttämättä jättämisestä on kyse silloin, jos vastapuoli, jonka sekkitilillä on päivän päättyessä miinussaldo, ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja.

Velvoitteensa laiminlyöneen vastapuolen sulkeminen tilapäisesti pois avomarkkinaoperaatioista voidaan ulottaa koskemaan myös laitoksen muissa jäsenvaltiossa sijaitsevia sivukonttoreita. Jos velvoitteiden laiminlyönti on vakava – esimerkiksi toistuva tai pitkäkestoinen – voidaan poikkeuksellisenä toimenpiteenä sulkea vastapuoli määräajaksi pois kaikista rahapoliittisista operaatioista.

Huutokauppojen, kahdenvälisen kauppohen, vakuuksien, pankkipäivän lopetusmenettelyjen tai maksuvalmiusluoton saantiehtojen sääntöjen laiminlyönneistä seuraava kansallisten keskuspankkien määräämä ylimääräinen korko laskeaan ennalta määrätyn prosentin mukaan (ks. liite 6).

2.4 VAKAVARAISSUUSYISTÄ JOHTUVA TILAPÄINEN TAI PYSYVÄ POISSULKEMINEN RAHAPOLIITTISISTA OPERAATIOISTA

Kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamien sopimusten tai sääntöjen mukaisesti eurojärjestelmä voi vakavaraisuussyistä sulkea vastapuolen tilapäisesti tai pysyvästi pois rahapoliittisista operaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä.

Tilapäinen tai pysyvä poissulkeminen saattaa myös olla aiheellinen joissakin sellaisissa laiminlyöntitapauksissa, jotka on määritelty kansallisen keskuspankin soveltamissa sopimuksissa tai säännöissä.

LUKU 3

AVOMARKKINAOPERAATIOT

Avomarkkinaoperaatioilla on tärkeä sija eurojärjestelmän rahapolitiikassa. Niillä säädellään korkoja, hallitaan markkinoiden likviditeettiä ja viestitään rahapolitiikan virityksestä. Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään: perusrahoitusoperaatioihin, pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin, hienosäätöoperaatioihin ja rakenteellisiin operaatioihin. Eurojärjestelmän tärkein avomarkkinaoperaatioiden väline ovat käänteisoperaatiot, joita voidaan käyttää kaikkien neljän operaatioryhmän yhteydessä, kun taas velkasitoumuksia voidaan käyttää likviditeettiä vähentävissä rakenteellisissa operaatioissa. Lisäksi eurojärjestelmällä on käytettävissään kolme muuta hienosäätöoperaatioiden välinettä: suorat kaupat, valuuttaswapit ja määräaikaistalletusten kerääminen. Seuraavissa kohdissa käsitellään yksityiskohtaisesti eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioissaan käyttämien eri välineiden erityisominaisuuksia.

3.1 KÄÄNTEISOPERAATIOT

3.1.1 YLEISTÄ

VÄLINETYYPPI

Käänteisoperaatioissa eurojärjestelmä ostaa tai myy vakuuskelpoisia arvopapereita takaisinostositoumuksin tai tekee luotto-operaatioita, joiden vakuutena on vakuuskelpoisia arvopapereita. Käänteisoperaatioilla hoidetaan sekä perusrahoitusta että pitempiaikaista rahoitusta. Lisäksi eurojärjestelmä voi käyttää käänteisoperaatioita hienosäätöön tarkoitetuissa ja rakenteellisissa operaatioissa.

OIKEUDELLINEN LUONNE

Kansalliset keskuspankit voivat toteuttaa käänteisoperaatioita takaisinostosopimuksina. Tällöin arvopaperin omistusoikeus siirtyy velkojalle ja osapuolet sopivat vastakkaisesta operaatiosta, jolla arvopaperi siirretään takaisin velalliselle jonakin tulevana ajankohtana. Käänteisoperaatioita voidaan toteuttaa myös vakuudellisina luottoina, jolloin velkoja saa arvopaperin vakuudeksi, mutta sen omistusoikeus pysyy ve-

lallisella, ellei velkasitoumus jää täyttämättä. Takaisinostosopimuksiin perustuvien käänteisoperaatioiden ehdot täsmennetään asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamassa sopimusjärjestelmässä. Vakuudellisiin luottoihin perustuvien käänteisoperaatioiden järjestelyissä otetaan huomioon ne eri jäsenvaltioissa sovellettavat erilaiset menettelyt ja muodollisuudet, joilla luodaan oikeus vakuuteen (esimerkiksi panttiin) ja sen realisoimiseen.

KORKOEHDOT

Takaisinostosopimuksessa ostohinnan ja takaisinostohinnan ero vastaa lainatulle rahamäärälle operaation ajalta kertynyttä korkoa eli takaisinostohinta sisältää maksettavan koron. Vakuudellisena luottona toteutettavassa käänteisoperaatioissa korko lasketaan luoton korkoprosentin mukaan operaatioissa sovellettavan maturiteetin ajalta. Eurojärjestelmän käänteisissä avomarkkinaoperaatioissa korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytäntönä on ”todelliset päivät / 360”.

3.1.2 PERUSRAHOITUSOPERAATIOT

Perusrahoitusoperaatiot ovat eurojärjestelmän tärkeimpiä avomarkkinaoperaatioita. Niillä on keskeinen asema pyrittäessä säätelemään korkoja, hallitsemaan markkinoiden likviditeettiä ja viestimään rahapolitiikan virityksestä. Lisäksi niillä turvataan suurin osa rahoitussektorin maksuvalmiudesta.

Perusrahoitusoperaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Ne toteutetaan säännöllisesti viikoittain.¹
- Niissä sovellettava maturiteetti on yleensä yksi viikko.²

1 Perusrahoitusoperaatiot ja pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan eurojärjestelmän ennalta julkistaman huutokauppakalenterin (ks. myös kohta 5.1.2) mukaan. Kalenteri on saatavissa EKP:n www-sivustosta (www.ecb.int) ja myös eurojärjestelmän www-sivustosta (ks. liite 5).

2 Perusrahoitusoperaatioissa ja pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa sovellettava maturiteetti voi vaihdella ajoittain mm. jäsenvaltioiden kansallisten vapaapäivien vuoksi.

- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä perusrahoitusoperaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan perusrahoitusoperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.1.3 PITEMPAAIKAISET RAHOITUSOPERAATIOT

Eurojärjestelmä toteuttaa säännöllisesti myös rahoitusoperaatioita, joissa yleensä sovelletaan kolmen kuukauden maturiteettia ja jotka on tarkoitettu kattamaan rahoitussektorin pitempiaikaista rahoitustarvetta. Näiden operaatioiden osuus keskuspankkirahoituksen kokonaisvolyyminä on pieni. Näillä operaatioilla eurojärjestelmä ei yleensä pyri antamaan signaaleja markkinoille, minkä vuoksi sillä on niissä yleensä hinnanottajan rooli. Tästä syystä pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan tavallisesti vaihtuvakorkoisina huutokauppoina, ja EKP ilmoittaa tulevilla huutokaupoilla toteutettavien operaatioiden volyymin ajoittain. Poikkeustilanteissa eurojärjestelmä voi myös toteuttaa pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita kiinteäkorkoisina huutokauppoina.

Pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Ne toteutetaan säännöllisesti kuukausittain.³
- Niissä sovellettava maturiteetti on yleensä kolme kuukautta.⁴
- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.

3.1.4 KÄÄNTEISET HIENOSÄÄTÖOPERAATIOT

Eurojärjestelmä voi tehdä hienosäätöä käännteisiin avomarkkinaoperaatioin. Hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettiä ja säätämään korkoja erityisesti likviditeetin odottamattomista vaihteluista johtuvien korkovaikutusten tasaamiseksi. Koska markkinoiden odottamattomien muutosten vuoksi voidaan tarvita nopeita toimia, on suotavaa, että näiden operaatioiden toteuttamistapa voidaan valita hyvin joustavasti.

Käännteisten hienosäätöoperaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne voivat lisätä tai vähentää likviditeettiä.
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole vakioitu.
- Likviditeettiä lisäävät käännteiset hienosäätöoperaatiot tehdään yleensä pikahuutokauppoina, mutta myös kahdenvälisiä kauppvoja voidaan tehdä (ks. luku 5).
- Likviditeettiä vähentävät käännteiset hienosäätöoperaatiot tehdään yleensä kahdenvälisinä kauppoina (ks. kohta 5.2).
- Käännteiset hienosäätöoperaatiot toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskus-

³ Ks. alaviite 1.

⁴ Ks. alaviite 2.

pankeissa (EKP:n neuvosto voi päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse kahdenväliset käänteiset hienosäätooperaatiot).

- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 esitetyin perustein valita rajoitetun määrän vastapuolia osallistumaan käänteisiin hienosäätooperaatioihin.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan käänteisissä hienosäätooperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.1.5 KÄÄNTEISET RAKENTEELLISET OPERAATIOT

Eurojärjestelmä voi suorittaa rakenteellisia operaatioita käänteisinä avomarkkinaoperaatioina. Rakenteellisilla operaatioilla pyritään vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden.

Näiden operaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Niitä voidaan toteuttaa säännöllisesti tai satunnaisesti.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole ennalta vakioitu.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä käänteisissä rakenteellisissa operaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan käänteisissä rakenteellisissa operaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.2 SUORAT KAUPAT

VÄLINETYYPPI

Suorina kauppoina toteutettavilla avomarkkinaoperaatioilla tarkoitetaan toimenpiteitä, joissa eurojärjestelmä ostaa tai myy vakuuskelpoisia arvopapereita suoraan markkinoilla. Suoria kauppoja tehdään vain rakenteellisista syistä ja hienosääto tarkoituksessa.

OIKEUDELLINEN LUONNE

Suorassa kaupassa arvopaperien omistusoikeus siirtyy kokonaan myyjältä ostajalle, eikä kaupan liity omistusoikeuden siirron palautusta. Suorat kaupat perustuvat kaupan kohteena olevaa velkasitoumusta koskeviin markkinakäytäntöihin.

HINTAEHDOT

Hinnoittelussa eurojärjestelmä noudattaa sitä kaupan kohteena olevia velkasitoumuksia koskevaa markkinakäytäntöä, joka on laajimmin hyväksytty.

MUUT OMINAISUUDET

Eurojärjestelmän suorien kauppojen ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne voivat lisätä likviditeettiä (suorat ostot) tai vähentää likviditeettiä (suorat myynnit).
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Ne toteutetaan kahdenvälisinä kauppoina (ks. kohta 5.2).
- Ne toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto voi päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse suorat hienosäätooperaatiot).
- Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennalta.
- Yleensä suoria kauppoja tehdään vain ykköslistan arvopapereilla (ks. kohta 6.1).

3.3 EKP:N VELKASITOUUMUSTEN LIIKKEESEENLASKU

VÄLINETYYPPI

EKP voi laskea liikkeeseen velkasitoumuksia, kun se pyrkii vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden siten, että markkinoille luodaan likviditeettivaje (tai lisätään olemassa olevaa vajetta).

OIKEUDELLINEN LUONNE

Sitoumukset ovat EKP:n velkasitoumuksia sitoumusten haltijoille. Sitoumukset lasketaan liikkeeseen arvo-osuuksina ja niitä säilytetään euroalueella sijaitsevilla arvopaperikeskuksissa. EKP ei aseta mitään rajoituksia velkasitoumusten siirtokelpoisuudelle. EKP:n velkasitoumuksia koskevat säännökset ilmenevät tarkemmin näiden velkasitoumusten ehdoista.

KORKOEHDOT

Sitoumukset lasketaan liikkeeseen diskontattuna, eli niiden emissiohintana on nimellisarvoa alhaisempi, ja ne lunastetaan eräpäivänä nimellisarvostaan. Emissiohinnan ja lunastushinnan erotus on yhtä kuin korko, joka emissiohinnalle on kertynyt sovitun korkoprosentin mukaan sitoumuksen juoksuajalta. Korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytäntönä on ”todelliset päivät / 360”. Emissiohintana lasketaan kehikossa 1 esitetyllä tavalla.

MUUT OMINAISUUDET

EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskun ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen markkinoiden likviditeetin vähentämiseksi.
- Velkasitoumuksia voidaan laskea liikkeeseen säännöllisesti tai satunnaisesti.
- Velkasitoumusten maturiteetti on lyhyempi kuin 12 kuukautta.
- Velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen vakiohuutokaupoilla (ks. kohta 5.1).
- Kansalliset keskuspankit tarjoavat velkasitoumukset ostettaviksi, ja ne selvitetään hajautetusti.
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä EKP:n velkasitoumusten ostoa koskevia huutokaupparjouksia.

3.4 VALUUTTASWAPIT

VÄLINETYYPPI

Rahapoliittisissa valuuttaswapeissa euroja ostetaan ja myydään samanaikaisin avista- ja ter-

Kehikko 1.

EKP:N VELKASITOUUMUSTEN LIIKKEESEENLASKU

$$\text{Emissiohintana on} \quad P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_1 \times D}{36,000}}$$

Tässä

N = Velkasitoumuksen nimellisarvo

r_1 = Korko (%)

D = Velkasitoumuksen maturiteetti (pv)

P_T = Velkasitoumuksen emissiohintana

miinikaupoin ulkomaan valuuttaa vastaan. Valuuttaswapeja käytetään hienosäätötarkoituksessa, pääasiassa markkinoiden likviditeetin hallintaan ja korkojen säätelyyn.

OIKEUDELLINEN LUONNE

Rahapoliittisilla valuuttaswapeilla tarkoitetaan operaatioita, joissa eurojärjestelmä ostaa (tai myy) euroja avistakaupoin ulkomaan valuuttaa vastaan ja samanaikaisesti myy (tai ostaa) eurot takaisin termiinkaupoin tiettyinä takaisinostopäivinä. Valuuttaswapien ehdot täsmennetään asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamissa sopimuksissa.

VALUUTTA JA VAIHTOKURSSIA KOSKEVAT EHDOT

Tavallisesti eurojärjestelmän operaatiot toteutetaan vain laajan kaupankäynnin kohteena olevilla valuutoilla, vakiintunutta markkinakäytäntöä noudattaen. Kussakin valuuttaswap-operaatiossa eurojärjestelmä ja vastapuolet sopivat kaupassa sovellettavista swap-pisteistä. Swap-pisteet tarkoittavat termiinkaupan vaihtokurssin ja avistakaupan vaihtokurssin välistä eroa. Euron

ja ulkomaan valuutan väliset swap-pisteet nooterataan yleisten markkinakäytäntöjen mukaan. Valuuttaswapien vaihtokurssia koskevat ehdot esitetään kehikossa 2.

MUUT OMINAISUUDET

Valuuttaswapien ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne voivat lisätä tai vähentää likviditeettiä.
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole vakioitu.
- Ne toteutetaan pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina (ks. luku 5).
- Ne toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto voi päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse kahdenväliset valuuttaswapit).

Kehikko 2.

VALUUTTASWAPIT

S = Euron (EUR) ja ulkomaan valuutan ABC (ABC) välinen avistavaihtokurssi (valuuttaswapien kaupantekopäivänä)

$$S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR}$$

F_M = Euron ja ulkomaan valuutan ABC välinen termiinivaihtokurssi swapin takaisinostopäivänä (M)

$$F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR}$$

Δ_M = Euron ja ulkomaan valuutan ABC väliset termiinipisteet swapin takaisinostopäivänä (M)

$$\Delta_M = F_M - S$$

$N(\cdot)$ = Valuutan avistamäärä; $N(\cdot)_M$ on valuutan termiinimäärä:

$$N(ABC) = N(EUR) \times S \quad \text{tai} \quad N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S}$$

$$N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \quad \text{tai} \quad N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}$$

- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 ja liitteessä 3 esitetyin perustein valita rajoitetun määrän vastapuolia osallistumaan valuuttaswapeihin.
- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 esitetyin perustein valita rajoitetun määrän vastapuolia, joilta se kerää määräaikaistalletuksia.

3.5 MÄÄRÄAIKAISTALLETUSTEN KERÄÄMINEN

VÄLINETYYPPI

Eurojärjestelmä voi tarjota vastapuolille mahdollisuutta tehdä korollisia määräaikaistalletuksia vastapuolen sijoittautumisjäsenvaltion kansalliseen keskuspankkiin. Määräaikaistalletuksia kerätään vain hienosäätötarkoituksessa, markkinoiden likviditeetin vähentämiseksi.

OIKEUDELLINEN LUONNE

Vastapuolilta kerättävät talletukset ovat määräaikaista, ja niiden korko on kiinteä. Kansalliset keskuspankit eivät anna talletusten vastineeksi vakuuksia.

KORKOEHDOT

Talletusten korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytäntönä on ”todelliset päivät / 360”. Korko maksetaan talletuksen erääntyessä.

MUUT OMINAISUUDET

Määräaikaistalletusten ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Talletuksia kerätään likviditeetin vähentämiseksi.
- Talletusten keräystiheyttä ei ole vakioitu.
- Talletusten maturiteettia ei ole vakioitu.
- Talletukset kerätään yleensä pikahuutokaupoilla, mutta myös kahdenvälisiä kauppoja voidaan tehdä (ks. luku 5).
- Talletuksia kerätään yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto voi päättää, kerääkö EKP poikkeustilanteissa itse määräaikaistalletuksia⁵ kahdenvälisillä kaupoilla).

⁵ Määräaikaistalletuksia pidettäisiin kansallisissa keskuspankeissa olevilla tileillä niissäkin tapauksissa, joissa EKP toteuttaisi nämä operaatiot keskitetysti.

LUKU 4

MAKSUVALMIUSJÄRJESTELMÄ

4.1 MAKSUVALMIUSLUOTTO

VÄLINETYYPPI

Maksuvalmiusluottoon oikeutetut vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä ennakolta määrätyllä korolla vakuuskelpoisia arvopapereita vastaan (ks. luku 6). Maksuvalmiusluotolla pyritään tyydyttämään vastapuolten tilapäiset likviditeettitarpeet. Tavallisesti maksuvalmiusluoton korko muodostaa yön yli -markkinakoron ylärajan. Maksuvalmiusluoton ehdot ovat samat koko euroalueella.

OIKEUDELLINEN LUONNE

Kansalliset keskuspankit voivat antaa likviditeettiä maksuvalmiusluottoina yön yli -takaisinostosopimuksilla. Tällöin arvopaperin omistusoikeus siirtyy velkojalle ja osapuolet sopivat vastakkaisesta operaatiosta, jolla arvopaperi siirretään takaisin velalliselle seuraavana pankkipäivänä. Likviditeettiä voidaan antaa myös vakuudellisina yön yli -luottoina, jolloin velkoja saa arvopaperin vakuudeksi, mutta sen omistusoikeus pysyy velallisella, ellei velkasitumus jää täyttämättä. Takaisinostosopimuksien ehdot täsmennetään kunkin kansallisen keskuspankin soveltamissa sopimuksissa. Vakuudelliseen luottoon perustuvissa järjestelyissä otetaan huomioon ne eri jäsenvaltioissa sovellettavat erilaiset menettelyt ja muodollisuudet, joilla luodaan oikeus vakuuteen (panttiin) ja sen realisoimiseen.

LUOTON KÄYTÖN EDELLYTYKSET

Maksuvalmiusluottoa voivat saada laitokset, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Luoton myöntää laitoksen sijoittautumisjäsenvaltion kansallinen keskuspankki. Maksuvalmiusluottoa myönnetään vain niinä päivinä, jona asianomainen kansallinen reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä (RTGS-järjestelmä) ja kyseinen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä tai -järjestelmät ovat toiminnassa.

Kunkin pankkipäivän päättyessä vastapuolten selvitystileillä kansallisissa keskuspankeissa olevat päivänsisäiset nettovelat katsotaan auto-

maattisesti pyynnöksi saada maksuvalmiusluottoa. Menettelyt, joita sovelletaan maksuvalmiusluoton käyttöön päivän päättyessä, esitetään kohdassa 5.3.3.

Vastapuoli voi saada maksuvalmiusluottoa myös toimittamalla pyynnön sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliseen keskuspankkiin. Jotta kansallinen keskuspankki voisi käsitellä pyynnön samana päivänä, sen on saatava pyyntö viimeistään 30 minuuttia TARGET-järjestelmän varsinaisen sulkemisajan jälkeen.^{1, 2} TARGET-järjestelmän sulkemisaika on yleensä klo 18.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Määräaika, johon mennessä maksuvalmiusluottoa voi pyytää, pidennetään vielä 30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisvarantojen pitoajanjaksona. Pyynnössä tulee mainita luoton määrä ja eritellä vakuusmateriaali, jos luoton vakuudeksi tarvittavia arvopapereita ei ole ennakolta talletettu kansalliseen keskuspankkiin.

Riittävien vakuuksien vaatimusta lukuun ottamatta maksuvalmiusluottona myönnettävien varojen määrää ei rajoiteta.

MATURITEETTI JA KORKOEHDOT

Maksuvalmiusluotto on yön yli -luottoa. TARGET-järjestelmään suoraan osallistuvien vastapuolten luoton takaisinmaksu veloitetaan seuraavana sellaisena päivänä, jona asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä ja kyseinen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä tai -järjestelmät ovat toiminnassa, heti näiden järjestelmien avautuessa.

Eurojärjestelmä ilmoittaa ennakolta maksuvalmiusluoton koron, joka lasketaan yksinkertaisena korkona noudattaen laskukäytäntöä ”todelliset päivät/360”. EKP voi muuttaa korkoa mil-

1 Joissakin jäsenvaltioissa kansallinen keskuspankki (tai jotkin sen haarakonttorit) eivät välttämättä ole avoimna rahapoliittisten operaatioiden suorittamista varten kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä kansallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan maksuvalmiusluoton käyttöön näinä päivinä.

2 Päivät, jona TARGET-järjestelmä pidetään kiinni, ilmoitetaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja myös eurojärjestelmän www-sivustossa (ks. liite 5).

loin tahansa, ja muutos tulee voimaan aikaisintaan seuraavana eurojärjestelmän pankkipäivänä.³ Maksuvalmiusluoton korko maksetaan luoton takaisinmaksun yhteydessä.

KÄYTÖN KESKEYTTÄMINEN

Maksuvalmiusluottoa myönnettäessä on aina noudatettava EKP:n tavoitteita ja yleisiä rahapoliittisia näkökohtia. EKP voi milloin tahansa muuttaa maksuvalmiusluoton ehtoja tai keskeyttää luoton myöntämisen.

4.2 TALLETUSMAHDOLLISUUS

VÄLINETYYPPI

Vastapuolet voivat tehdä yön yli -talletuksia kansallisiin keskuspankkeihin. Talletuksille maksetaan ennakolta määrättyä korkoa. Talletusten korko muodostaa yleensä yön yli -markkinakoron alarajan. Talletusten ehdot ovat samat koko euroalueella.⁴

OIKEUDELLINEN LUONNE

Vastapuolilta otettaville yön yli -talletuksille maksetaan kiinteää korkoa. Vastapuolille ei anneta talletusten vastineeksi vakuuksia.

KÄYTÖN EDELLYTYKSET⁵

Talletusmahdollisuutta voivat käyttää laitokset, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Laitos voi käyttää talletusmahdollisuutta sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin kautta. Talletusmahdollisuutta voi käyttää vain niinä päivinä, joina asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä on toiminnassa.

Tehdäkseen talletuksen vastapuolen on toimitettava talletuspyyntö sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliselle keskuspankille. Jotta kansallinen keskuspankki voisi käsitellä pyynnön samana päivänä, sen on saatava pyyntö viimeistään 30 minuuttia TARGET-järjestelmän varsinaisen sulkemisaajan jälkeen. TARGET-järjestelmän sulkemisaika on yleensä klo 18.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa).^{6, 7} Määräaikaa, johon mennessä talletusmahdollisuuden käyttöä koskevia pyyntöjä voi esittää, pidennetään vielä

30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisvarantojen pitoajanjaksona. Pyynnössä on mainittava talletettava määrä.

Vastapuolen tekemien talletusten määrää ei rajoiteta.

MATURITEETTI JA KORKOEHDOT

Talletukset ovat yön yli -talletuksia. TARGET-järjestelmään suoraan osallistuvien vastapuolten talletukset erääntyvät seuraavana sellaisena päivänä, jona asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä on toiminnassa, heti järjestelmän avautuessa.

Eurojärjestelmä ilmoittaa ennakolta talletusten koron, joka lasketaan yksinkertaisena korkona noudattaen laskukäytäntöä ”todelliset päivät/360”. EKP voi muuttaa korkoa milloin tahansa, ja muutos tulee voimaan aikaisintaan seuraavana eurojärjestelmän pankkipäivänä. Korko maksetaan talletuksen erääntyessä.

KÄYTÖN KESKEYTTÄMINEN

Talletusmahdollisuus voidaan myöntää vain noudattaen EKP:n tavoitteita ja yleisiä rahapoliittisia näkökohtia. EKP voi milloin tahansa muuttaa talletusten ehtoja tai keskeyttää niiden käytön.

3 Tässä asiakirjassa ”eurojärjestelmän pankkipäivällä” tarkoitetaan mitä tahansa sellaista päivää, jolloin EKP ja ainakin yksi kansallinen keskuspankki ovat avoinna eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten.

4 Euroalueen maiden välillä voi olla toiminnallisia eroavuuksia, jotka johtuvat kansallisten keskuspankkien tilien rakenteiden eroista.

5 Koska kansallisten keskuspankkien tilien rakenteet poikkeavat toisistaan, EKP saattaa myöntää kansallisille keskuspankeille luvan soveltaa hieman tässä kuvatusta poikkeavia talletusmahdollisuuden käytön edellytyksiä. Kansalliset keskuspankit antavat tietoja kaikista soveltamistaan poikkeuksista tässä asiakirjassa kuvattuihin talletusmahdollisuuden käytön edellytyksiin.

6 Joissakin jäsenvaltioissa kansallinen keskuspankki (tai jotkin sen haarakonttorit) eivät välttämättä ole avoinna rahapoliittisten operaatioiden suorittamista varten kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä kansallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joiden avulla talletuksia voi tehdä näinä päivinä.

7 Päivät, joina TARGET-järjestelmä pidetään kiinni, ilmoitetaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja myös eurojärjestelmän www-sivustossa (ks. liite 5).

LUKU 5

MENETTELYT

5.1 HUUTOKAUPAT

5.1.1 YLEISTÄ

Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot toteutetaan yleensä huutokauppoina. Näihin huutokauppoihin sisältyy kuusi vaihetta, jotka on lueteltu kehikossa 3.

Eurojärjestelmä erottelee kaksi huutokauppatyyppiä: vakio- ja pikahuutokaupat. Menettelyt ovat kummassakin huutokauppatyypissä samat lukuun ottamatta kaupan toteutukseen kuluva aikaa ja vastapuolien määrää.

VAKIOHUUTOKAUPAT

Vakiohuutokaupoissa kaupan tulos vahvistetaan viimeistään 24 tunnin kuluttua siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin (tarjousten jättämisen määräajan ja huutokaupan tuloksen ilmoittamisen välinen aika on tällöin noin kaksi tuntia). Kuviosta 1 nähdään vakiohuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu pääpiirteittäin. EKP voi tarvittaessa muuttaa yksittäisten operaatioiden aikatauluja.

Perusrahoitusoperaatiot, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ja rakenteelliset operaatiot (suoria

kauppoja lukuun ottamatta) toteutetaan aina vakiohuutokauppoina. Kohdassa 2.1 mainitut yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävät vastapuolet voivat osallistua vakiohuutokauppoihin.

PIKAHUUTOKAUPAT

Pikahuutokaupat toteutetaan yleensä puolen-toista tunnin kuluessa siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin, ja huutokaupan tulokset vahvistetaan välittömästi niiden julkaisun jälkeen. Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu ilmenee kuviosta 2. EKP voi tarvittaessa muuttaa yksittäisten operaatioiden aikatauluja. Pikahuutokauppoja käytetään ainoastaan hienosäätöoperaatioiden toteutuksessa. Eurojärjestelmä saattaa kohdassa 2.2 mainittujen kriteerien ja menettelytapojen perusteella valita pikahuutokauppoihin suppeamman vastapuolijoukon kuin vakiohuutokauppoihin.

KIINTEÄ- JA VAIHTUVAKORKOISET HUUTOKAUPAT

Eurojärjestelmällä on mahdollisuus tehdä joko kiinteäkorkoisia (määrähuutokauppa) tai vaihtuvakorkoisia (korkohuutokauppa) huutokauppoja. Kiinteäkorkoisessa huutokaupassa EKP määrää koron etukäteen ja osallistuvat vastapuolet tekevät tarjouksen rahamäärästä, jolla ne

Kehikko 3.

HUUTOKAUPPOJEN TOTEUTUSVAIHEET

Vaihe 1. Huutokaupasta ilmoittaminen

- EKP:n ilmoitus julkisten sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta
- Kansallisten keskuspankkien ilmoitus kansallisten sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta ja suoraan yksittäisille vastapuolille (jos katsotaan tarpeelliseksi)

Vaihe 2. Huutokaupattarjousten valmisteluun ja tekoon liittyvät vastapuolien toimenpiteet

Vaihe 3. Tarjousten kokoaminen eurojärjestelmässä

Vaihe 4. Likviditeetin jakaminen ja huutokaupan tulosten ilmoittaminen

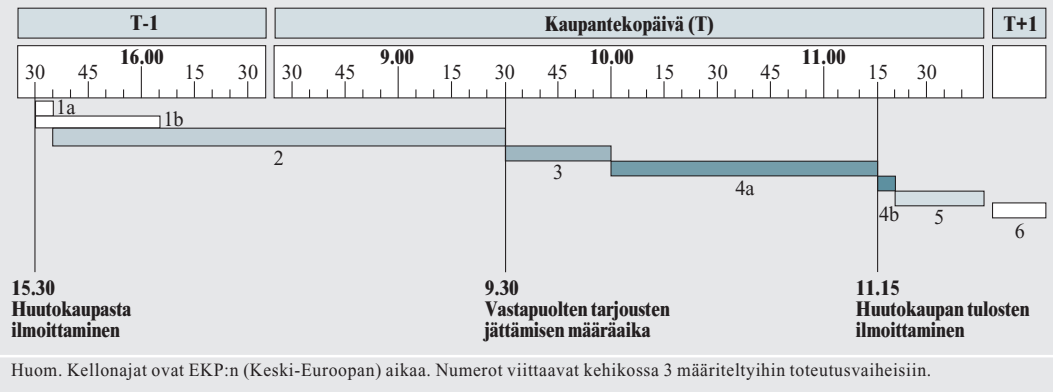
- EKP:n päätös jako-osuuksista
- Myönnettyjen osuuksien ilmoittaminen

Vaihe 5. Huutokaupan tulosten vahvistaminen vastapuolille

Vaihe 6. Huutokauppaan liittyvät maksut ja toimitukset (ks. kohta 5.3)

Kuvio 1. Vakiohuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu

haluavat tehdä kaupan kiinteällä korolla.¹ Vaihtuvakorkoisissa huutokaupassa vastapuolet tekevät tarjouksen rahamääristä ja koroista, joilla ne haluavat tehdä kauppia kansallisten keskuspankkien kanssa.²

5.1.2 HUUTOKAUPPAKALENTERI

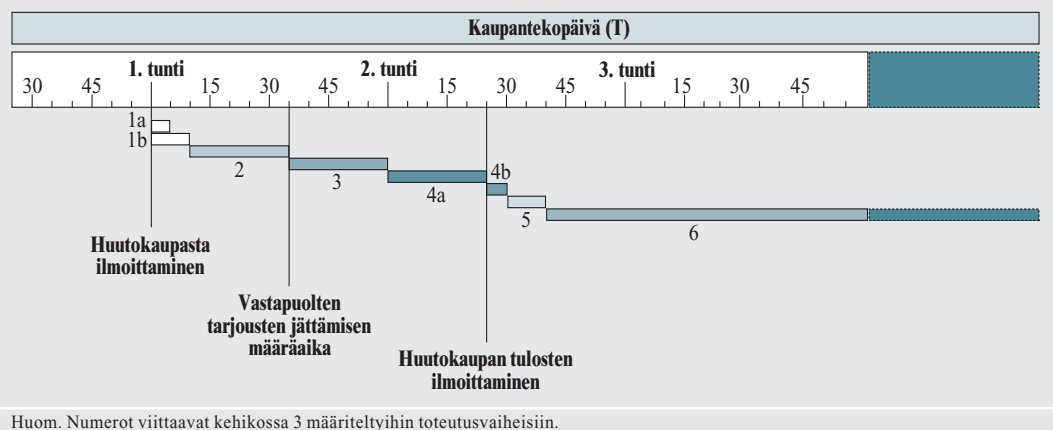
PERUS- JA PITEMPAAIKAISET RAHOITUSOPERAATIOT

Perus- ja pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan eurojärjestelmän julkaiseman ohjeellisen kalenterin mukaan.³ Kalenteri julkaistaan vähintään kolme kuukautta ennen sen vuoden alkua, jona se on voimassa. Perus- ja pitempiaikaisen rahoitusoperaatioiden normaalit kau-

pantekopäivät ilmenevät taulukosta 2. EKP:n tavoitteena on varmistaa, että kaikkien jäsenvaltioiden vastapuolet voivat osallistua perus- ja pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin. Tämän vuoksi EKP ottaa kalenterin laadinnassa jäsenvaltioiden kansalliset vapaapäivät huomioon tekemällä tarvittavat muutokset normaaliin aikatauluun.

- 1 Kiinteäkorkoisissa valuuttaswaphuutokaupoissa EKP määrää operaation swap-pisteet ja vastapuolet antavat tarjouksen kiinteänä pidettävästä valuutan määrästä, jonka ne haluavat myydä (ja ostaa takaisin) tai ostaa (ja myydä takaisin) näillä pisteillä.
- 2 Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswaphuutokaupoissa vastapuolet antavat tarjouksen kiinteänä pidettävästä valuutan määrästä ja swap-pistetarjouksen, jolla ne haluavat tehdä kaupan.
- 3 Eurojärjestelmän huutokauppalenteri julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja myös eurojärjestelmän www-sivustossa (ks. liite 5).

Kuvio 2. Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu

Taulukko 2. Perus- ja pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden normaalit kaupantekopäivät

Operaation tyyppi	Normaali kaupantekopäivä (T)
Perusrahoitusoperaatiot	Joka tiistai
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	Kunkin kalenterikuukauden viimeinen keskiviikko ¹⁾

1) Joulunpyhien vuoksi joulukuun operaatiota aikaistetaan yleensä viikolla edellisviikon keskiviikkoon.

RAKENTEELLISET OPERAATIOIT

Vakiohuutokaupoilla tehtyjä rakenteellisia operaatioita ei toteuteta ennalta laaditun kalenterin mukaan. Niitä tehdään ja selvitetään kuitenkin yleensä vain sellaisina päivinä, jotka ovat ns. KKP-pankkipäiviä⁴ kaikissa jäsenvaltioissa.

HIENOSÄÄTÖOPERAATIOIT

Hienosäätöoperaatioita ei toteuteta ennalta laaditun kalenterin mukaan. EKP voi tehdä hienosäätöoperaatioita kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä. Operaatioihin osallistuvat vain sellaisten jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joissa kaupanteko-, suoritus- ja takaisinmaksupäivä ovat kansallisten keskuspankien pankkipäiviä.

5.1.3 HUUTOKAUPOISTA ILMOITTAMINEN

Eurojärjestelmän vakiohuutokaupoista ilmoitetaan julkisesti sähköisiä markkinainformaatiojärjestelmiä käyttäen. Lisäksi kansalliset keskuspankit voivat ilmoittaa huutokaupoista suoraan niille vastapuolille, joilla ei ole yhteyttä tällaisiin markkinainformaatiojärjestelmiin. Julkinen huutokauppailmoitus sisältää yleensä seuraavat tiedot:

- huutokaupan viitenumero
- huutokaupan päivämäärä
- operaation tyyppi (likviditeetin lisääminen tai vähentäminen ja käytettävän rahapoliittisen instrumentin tyyppi)
- operaatiossa sovellettava maturiteetti
- huutokaupan tyyppi (kiinteä- vai vaihtuvakorkoinen)

- toteutustapa ("hollantilainen" vai "amerikkalainen" huutokauppa, kuten kohdassa 5.1.5 d määritellään)
- operaation tavoiteltu volyyymi (yleensä vain pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa)
- kiinteä huutokauppakorko/hinta/swap-piste (kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa)
- pienin tai suurin hyväksyttävä korko/hinta/swap-piste (soveltuvin osin)
- operaation alkamis- ja eräpäivä (soveltuvin osin) tai instrumentin arvo- ja eräpäivä (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- käytettävät valuutat ja valuutta, jonka määrä pidetään kiinteänä (valuuttaswapeissa)
- tarjousten laskemisessa käytettävä viitteellinen avistavaluuttakurssi (valuuttaswapeissa)
- tarjouksen yläraja (jos se on asetettu)
- pienin yksittäiselle vastapuolelle jaettava määrä (jos se on asetettu)
- pienin jako-osuus (jos se on asetettu)
- tarjousten jättämisen määräaika

4 Tässä asiakirjassa termi "KKP-pankkipäivä" tarkoittaa päivää, jona tietyn jäsenvaltion kansallinen keskuspankki on avoinna eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten. Joissakin jäsenvaltioissa kansallisen keskuspankin haarakonttorit voivat olla kiinni joinakin KKP-pankkipäivinä paikallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan näitä haarakonttoreita koskevissa transaktioissa.

- velkasitoumusten denominaatio (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- liikkeeseenlaskun ISIN-koodi (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa).

Koska tavoitteena on tukea hienosäätöoperaatioiden avoimuutta, eurojärjestelmän pikahuutokaupoista ilmoitetaan yleensä julkisesti etukäteen. Poikkeustapauksissa EKP saattaa kuitenkin jättää ilmoittamatta pikahuutokaupoista julkisesti etukäteen. Pikahuutokauppojen ilmoittamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin vakiuhuutokaupoissa. Riippumatta siitä, ilmoitetaanko pikahuutokaupasta julkisesti vai ei, kansalliset keskuspankit ottavat suoraan yhteyttä valittuihin vastapuoliin.

5.1.4 HUUTOKAUPPATARJOUSTEN VALMISTELUUN JA TEKOON LIITTYVÄT VASTAPUOLIEN TOIMENPITEET

Vastapuolien tarjousten tulee olla muodoltaan kansallisten keskuspankkien kyseistä operaatiota varten toimittaman pro forma -mallitarjouksen mukaisia. Tarjoukset tulee toimittaa sen jäsenvaltion kansalliselle keskuspankille, jossa laitoksella on toimipaikka (hallinnollinen päätoimipaikka tai sivukonttori). Laitoksen tarjoukset voi antaa vain yksi toimipaikka (joko hallinnollinen päätoimipaikka tai määrätty sivukonttori) kussakin jäsenvaltiossa.

Kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa vastapuolten on ilmoitettava tarjouksissaan rahamäärä, jolla ne haluavat käydä kauppaa kansallisten keskuspankkien kanssa.⁵

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa vastapuollet voivat tehdä tarjouksia kymmenellä eri korko-/hinta-/swap-pistetasolla. Niiden on kussakin tapauksessa ilmoitettava rahamäärä, jolla ne haluavat käydä kauppaa kansallisten keskuspankkien kanssa, ja vastaava korko.^{6,7} Korkotarjous on ilmoitettava prosenttiyksikön sadasosan kerrannaisina. Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswapahuutokaupoissa swap-pisteet noteerataan vakiintuneiden markkinakäytäntöjen mu-

kaan ja korkotarjous on ilmoitettava swap-pisteen sadasosan kerrannaisina.

Perusrahoitusoperaatioissa vähimmäistarjouksen määrä on 1 000 000 euroa. Tämän määrän ylittävät tarjoukset on ilmoitettava 100 000 euron kerrannaisina. Hienosäätö- ja rakenteellisiin operaatioihin sovelletaan samaa vähimmäistarjousmäärää ja kerrannaista. Vähimmäistarjousmäärää sovelletaan kuhunkin yksittäiseen korko-/hinta-/swap-pistetarjoukseen.

Pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa kukin kansallinen keskuspankki määrittää 10 000 ja 1 000 000 euron välille asetuvan vähimmäistarjousmäärän. Tämän määritetyn vähimmäistarjousmäärän ylittävät tarjoukset on ilmoitettava 10 000 euron kerrannaisina. Vähimmäistarjousmäärää sovelletaan kuhunkin yksittäiseen korkotarjoukseen.

EKP voi asettaa tarjouksille ylärajan estääkseen suhteettoman suuret tarjoukset. Maininta tarjouksen mahdollisesta ylärajasta sisältyy aina julkiseen huutokauppailmoitukseen.

Vastapuolten edellytetään aina pystyvän kattamaan niille huutokaupassa jaetun määrän riittävällä määrällä vakuuskelpoisia arvopapereita.⁸ Kunkin kansallisen keskuspankin soveltamat sopimukset tai säännöt antavat mahdollisuuden määrätä rangaistuksia, jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia tai rahaa huutokaupassa sen osuudeksi tulleen määrän katteeksi.

Tarjoukset voidaan peruuttaa ennen kuin niiden jättämisen määräaika on päättynyt. Huutokauppailmoituksessa mainitun tarjousten jättämisen

5 Kiinteäkorkoisissa valuuttaswapeissa vastapuolen on ilmoitettava kiinteänä pidettävä valuutan määrä, jolla se haluaa käydä kauppaa eurojärjestelmän kanssa.

6 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskun osalta EKP voi päättää, että tarjoukset on ilmoitettava hinnan eikä koron muodossa. Tällöin hinta on ilmoitettava prosentteina nimellisarvosta.

7 Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswapeissa vastapuolen on ilmoitettava kiinteänä pidettävä valuutan määrä, jolla se haluaa käydä kauppaa eurojärjestelmän kanssa, ja vastaava swap-pistetarjous.

8 Tai toimittamaan riittävän määrän rahaa suorittaakseen osuutensa likviditeettiä vähentävässä operaatioissa.

määräajan jälkeen annetut tarjoukset katsotaan pätemättömiksi. Kansalliset keskuspankit ratkaisevat, onko määräaika noudatettu. Kansalliset keskuspankit hylkäävät kaikki vastapuolen tarjoukset, jos tarjouksen kokonaismäärä ylittää EKP:n määräämän ylärajan. Ne hylkäävät myös vähimmäistarjousmäärän alittavat tarjoukset sekä tarjoukset, jotka alittavat pienimmän hyväksyttävän koron, hinnan tai swap-pisteen tai ylittävät suurimman hyväksyttävän koron, hinnan tai swap-pisteen. Ne voivat myös hylätä tarjoukset, jotka ovat epätäydellisiä tai eivät täytä pro forma-mallitarjouksen vaatimuksia. Jos tarjous hylätään, asianomainen kansallinen keskuspankki tiedottaa vastapuolelle päätöksestään ennen huutokaupan toteuttamista.

5.1.5 HUUTOKAUPAN TOTEUTTAMISEN MENETTELYT

KIINTEÄKORKOISET HUUTOKAUPAT

Kiinteäkorkoinen huutokauppa toteutetaan siten, että vastapuolilta saadut tarjoukset laskeaan yhteen, ja jos tarjousten yhteismäärä ylittää jaettavan likviditeetin määrän, tarjoukset hyväksytään jaettavan määrän suhteessa tarjousten yhteismäärään (ks. kehikko 4). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon. Kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa EKP voi kuitenkin päättää jonkin tietyn vähimmäismäärän tai -osuuden jakamisesta kullekin tarjouksentekijälle.

VAIHTUVAKORKOISET EUROMÄÄRÄISET HUUTOKAUPAT

Likviditeettiä lisäävät vaihtuvakorkoiset euro-määräiset huutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan koron mukaan laskevaan järjestykseen. Ensin hyväksytään ne tarjoukset, joissa korkotaso on korkein, ja tätä alemmat korkotarjoukset hyväksytään koron mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes likviditeetti on kokonaan jaettu. Jos alimmalla hyväksyttävällä korolla (marginaalikorolla) tehtyjen tarjousten määrä ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, tämä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalikorkoisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 5). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Likviditeettiä vähentävät vaihtuvakorkoiset huutokaupat (joita käytetään laskettaessa liikkeeseen velkasitoumuksia ja kerättäessä määräaikaistalletuksia) toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan koron mukaan nousevaan järjestykseen (tai hinnan mukaan laskevaan järjestykseen). Tarjoukset, joissa korkotaso on alin (korkein hinta), hyväksytään ensin. Tätä korkeammat korkotarjoukset (alemmat hintatarjoukset) hyväksytään koron mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes likviditeetti on kokonaan sidottu. Jos niiden tarjousten yhteismäärä, joissa on ollut korkein hyväksyttävä

Kehikko 4.

KIINTEÄKORKOISTEN HUUTOKAUPPOJEN TOTEUTTAMINEN

Jaettava määrä prosentteina on $all\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$

Vastapuolelle i jaettava määrä on $all_i = all\% \times (a_i)$

Tässä

A = jaettava kokonaismäärä

n = vastapuolten lukumäärä

a_i = vastapuolen i tarjous

$all\%$ = jaettava määrä prosentteina

all_i = vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

korko tai alin hyväksyttävä hinta (marginaalikorkeus/-hintaa), ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, tämä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalikorkeisten/-hintaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 5). Velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään velkasitoumusten

denominaation kerrannaiseen. Muissa likviditeettiä vähentävissä operaatioissa kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa EKP voi päättää kullekin hyväksytyin tarjouksen tekijälle jaettavasta vähimmäismäärästä.

Kehikko 5.

VAIHTUVAKORKOISTEN EUROMÄÄRÄISTEN HUUTOKAUPOJEN TOTEUTTAMINEN

(Esimerkissä on kyse korkotarjouksesta.)

Marginaalikoron mukaan jaettava määrä prosentteina on

$$all\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}$$

Vastapuolelle i marginaalikoron mukaan jaettava määrä on

$$all(r_m)_i = all\%(r_m) \times a(r_m)_i$$

Vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä on

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + all(r_m)_i$$

Tässä

A = jaettava kokonaismäärä

r_s = vastapuolten korkotarjous s

n = vastapuolten lukumäärä

$a(r_s)_i$ = vastapuolen i tarjous korolla s (r_s)

$a(r_s)$ = tarjousten kokonaismäärä korolla s (r_s)

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i$$

r_m = marginaalikorko

$r_1 \geq r_s \geq r_m$ likviditeettiä lisäävässä huutokaupassa,

$r_m \geq r_s \geq r_1$ likviditeettiä vähentävässä huutokaupassa,

r_{m-1} = marginaalikorkoa edeltävä korko (viimeinen korko, jolla tarjoukset hyväksytään kokonaisuudessaan),

$r_{m-1} > r_m$ likviditeettiä lisäävässä huutokaupassa,

$r_m > r_{m-1}$ likviditeettiä vähentävässä huutokaupassa,

$all\%(r_m)$ = marginaalikoron mukaan jaettava määrä prosentteina

$all(r_s)_i$ = vastapuolelle i jaettava määrä korolla s

all_i = vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

VAIHTUVAKORKOISET VALUUTTASWAPHUUTOKAUPAT

Likviditeettiä lisäävät vaihtuvakorkoiset valuuttaswaphuutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan swap-pistetarjousten mukaiseen nousevaan järjestykseen.⁹ Ensin hyväksytään ne tarjoukset, joissa on alimmat swap-pisteet, ja tarjoukset, joissa swap-pisteet ovat tätä korkeammat, hyväksytään swap-pisteiden suuruuden mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes koko kiinteä valuutan määrä on jaettu. Jos niiden tarjousten yhteenlaskettu määrä, joissa on ollut ylin hyväksyttävä swap-piste (marginaalishwap-piste), ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, määrä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalishwap-pisteen mukaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 6). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Likviditeettiä vähentävät vaihtuvakorkoiset valuuttaswaphuutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan swap-pistetarjousten mukaiseen laskevaan järjestykseen. Ensisijaisesti hyväksytään ne tarjoukset, joissa on ylimmät swap-pisteet, ja tarjoukset, joissa swap-pisteet ovat tätä alemmat, hyväksytään swap-pisteiden suuruuden mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes koko kiinteä valuutan määrä on käytetty. Jos niiden tarjousten yhteenlaskettu määrä, joissa on ollut alin hyväksyttävä swap-piste (marginaalishwap-piste), ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, määrä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalishwap-pisteen mukaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 6). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

HUUTOKAUPPATYYPPI

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa eurojärjestelmä voi käyttää joko yksi- tai monikorkoista huutokauppamenettelyä. Yksikorkoisessa huutokauppamenettelyssä (hollantilainen huutokauppa) kaikkien hyväksytyjen tarjousten korko/hinta/swap-piste on yhtä kuin marginaalishwap-piste (eli se, jolla koko jaettava määrä jaetaan). Monikorkoisessa huuto-

kauppamenettelyssä (amerikkalainen huutokauppa) hyväksytyt korko/hinta/swap-piste on yhtä kuin kunkin yksittäisen tarjouksen korko/hinta/swap-piste.

5.1.6 HUUTOKAUPAN TULOSTEN ILMOITTAMINEN

Vakio- ja pikahuutokauppojen tulokset ilmoitetaan julkisesti sähköisiä markkinainformaatiojärjestelmiä käyttäen. Kansalliset keskuspankit voivat myös ilmoittaa huutokaupan tuloksesta suoraan niille vastapuolille, joilla ei ole yhteyttä sähköisiin markkinainformaatiojärjestelmiin. Julkinen ilmoitus huutokaupan tuloksesta sisältää yleensä seuraavat tiedot:

- huutokaupan viitenumero
- huutokaupan päivämäärä
- operaation tyyppi
- operaatiossa sovellettava maturiteetti
- eurojärjestelmän vastapuolten tekemien tarjousten yhteismäärä
- tarjoajien lukumäärä
- käytettävät valuutat (valuuttaswapeissa)
- jaettu kokonaismäärä
- jaettu määrä prosentteina (kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa)
- avistakurssi (valuuttaswapeissa)
- hyväksytyt marginaalishwap-piste/hinta/swap-piste ja marginaalishwap-pisteellä jaettu määrä prosentteina (vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa)

⁹ Swap-pistetarjoukset asetetaan nousevaan järjestykseen sen mukaan, ovatko swap-pisteet miinus- vai plusmerkkiset, mikä taas riippuu siitä, onko ulkomaan valuutan ja euron välinen korkoero positiivinen vai negatiivinen. Jos swapin maturiteetin mukainen ulkomaan valuutan korko on korkeampi kuin vastaava eurokorko, swap-pistetarjous on positiivinen (euron termiinikurssi on korkeampi kuin avistakurssi). Jos ulkomaan valuutan korko on matalampi kuin vastaava eurokorko, swap-pistetarjous on negatiivinen (euron termiinikurssi on matalampi kuin avistakurssi).

Kehikko 6.

VAIHTUVAKORKOISTEN VALUUTTASWAPHUUTOKAUPPOJEN TOTEUTTAMINEN

Marginaaliswap-pisteen mukaan jaettava määrä prosentteina on

$$all\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

Vastapuolelle i marginaaliswap-pisteen mukaan jaettava määrä on

$$all(\Delta_m)_i = all\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

Vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä on

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + all(\Delta_m)_i$$

Tässä

A = jaettava kokonaismäärä

Δ_s = vastapuolten tarjous swap-pisteellä s

n = vastapuolten lukumäärä

$a(\Delta_s)_i$ = vastapuolen i tarjous swap-pisteellä s (Δ_s)

$a(\Delta_s)$ = tarjousten kokonaismäärä swap-pisteellä s (Δ_s)

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

Δ_m = marginaaliswap-pistetarjous

$\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_1$ likviditeettiä lisäävissä valuuttaswapeissa,

$\Delta_1 \geq \Delta_s \geq \Delta_m$ likviditeettiä vähentävissä valuuttaswapeissa,

Δ_{m-1} = marginaaliswap-pisteellä annettua tarjousta edeltävä swap-pistetarjous (viimeinen swap-piste, jolla tarjoukset hyväksytään kokonaisuudessaan),

$\Delta_m > \Delta_{m-1}$ likviditeettiä lisäävissä valuuttaswapeissa,

$\Delta_{m-1} > \Delta_m$ likviditeettiä vähentävissä valuuttaswapeissa,

$all\%(\Delta_m)$ = marginaaliswap-pisteen mukaan jaettava määrä prosentteina

$all(\Delta_s)_i$ = vastapuolelle i jaettava määrä swap-pisteellä s

all_i = vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

- minimitarjouskorko, maksimitarjouskorko ja hyväksytyjen tarjousten painotettu keski-korko (monikorkoisessa huutokauppa-menettelyssä)
- operaation alkamis- ja eräpäivä (soveltuvin osin) tai instrumentin arvo- ja eräpäivä (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- pienin yksittäiselle vastapuolelle jaettava määrä (jos se on asetettu)
- pienin jako-osuus (jos se on asetettu)
- velkasitoumusten denominaatio (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- liikkeeseenlaskun ISIN-koodi (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa).

Kansalliset keskuspankit vahvistavat suoraan kullekin tarjouksia tehneelle vastapuolelle sen omaa osuutta koskevan huutokauppatuloksen.

5.2 KAHDENVÄLISET KAUPAT

YLEISTÄ

Kansalliset keskuspankit voivat toteuttaa operaatioita kahdenvälisillä kaupoilla.¹⁰ Näitä voidaan käyttää hienosäätöoperaatioissa ja rakenteellisissa suorissa kaupoissa. Ne määrittellen laajassa merkityksessä kaupoiksi, joissa eurojärjestelmä tekee kaupan yhden tai useamman vastapuolen kanssa ilman huutokauppaa. Kahdenvälisiä kauppooja on kahta tyyppiä: operaatioita, joissa eurojärjestelmä ottaa suoraan yhteyttä vastapuoliin, ja operaatioita, jotka toteutetaan arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta.

SUORA YHTEYDENOTTO VASTAPUOLIIN

Kansalliset keskuspankit ottavat suoraan yhteyttä yhteen tai useaan kotimaiseen vastapuoleen, jotka valitaan kohdassa 2.2 määriteltyjen kriteerien mukaan. Kansalliset keskuspankit päättävät EKP:n tarkkojen ohjeiden perusteella, ryhtyvätkö ne kauppoihin vastapuolien kanssa. Kaupat hoide-taan kansallisten keskuspankkien kautta.

Siinä tapauksessa, että EKP:n neuvosto päättäisi, että EKP (tai yksi tai muutama kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) voisi poikkeustapauksissa myös itse tehdä kahdenvälisiä kauppooja, operaatioiden menettelytapoja muutettaisiin sen mukaisesti. EKP (tai kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) ottaisi suoraan yhteyttä yhteen tai useampaan euroalueella olevaan vastapuoleen, jotka on valittu kohdassa 2.2 määriteltyjen kriteerien perusteella. EKP (tai kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) päättäisi kauppoihin ryhtymisestä vastapuolten kanssa. Kaupat kuitenkin hoidettaisiin hajautetusti kansallisten keskuspankkien kautta.

Kahdenväliset operaatiot suoraan vastapuolen kanssa ovat mahdollisia käänteisoperaatioissa, suorissa kaupoissa, valuuttaswapeissa ja kerätessä määräaikaistalletuksia.

ARVOPAPERIPÖRSSIEN JA MARKKINAVÄLITÄJIEN KAUTTA TOTEUTETTAVAT OPERAATIOT

Kansalliset keskuspankit voivat tehdä suoria kauppooja arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta. Näiden operaatioiden vastapuolijoukkoa ei rajoiteta ennalta ja niiden menettelytavat sopeutetaan vastaamaan kaupankäynnin kohteena olevien velkainstrumenttien markkinakäytäntöjä. EKP:n neuvosto päättää, voiko EKP (tai yksi tai useampi kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) poikkeustapauksissa itse tehdä suoria hienosäätöoperaatioita arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta.

KAHDENVÄLISISTÄ KAUPOISTA ILMOITTAMINEN

Kahdenvälisistä kaupoista ei yleensä ilmoiteta julkisesti etukäteen. EKP voi myös päättää olla ilmoittamatta kahdenvälisten kauppojen tuloksia julkisesti.

KAUPANKÄYNTIPÄIVÄT

EKP voi tehdä kahdenvälisiä hienosäätöoperaatioita kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä. Operaatioihin osallistuvat vain sellaisten jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joissa kau-

¹⁰ EKP:n neuvosto voi päättää, voiko EKP poikkeustapauksissa myös itse toteuttaa kahdenvälisiä hienosäätöoperaatioita.

panteko-, suoritus- ja takaisinmaksupäivä ovat kansallisten keskuspankkien pankkipäiviä.

Suoria kahdenvälisiä rakenteellisia operaatioita tehdään ja selvitetään yleensä vain sellaisina päivinä, jotka ovat kansallisten keskuspankkien pankkipäiviä kaikissa jäsenvaltioissa.

5.3 MAKSU- JA TOIMITUSMENETTELYT

5.3.1 YLEISTÄ

Eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän käyttöön tai avomarkkinaoperaatioihin osallistumiseen liittyvät maksutapahtumat hoidetaan vastapuolten kansallisissa keskuspankeissa olevien tilien kautta (tai TARGET-järjestelmään osallistuvien pankkien tilien kautta). Maksut suoritetaan vasta operaatioon liittyvien arvopapereiden (tai arvopapereihin liittyvien oikeuksien) lopullisen siirron jälkeen (tai siirtohetkellä). Operaatioon liittyvien arvopapereiden tulee siten joko olla ennalta talletettuina omaisuuden säilytystileillä kansallisissa keskuspankeissa, tai ne tulee toimittaa näihin kansallisiin keskuspankkeihin päivän aikana toimitus maksua vastaan -periaatteella. Arvopaperit siirretään sellaisten arvopaperiselvitystilien kautta, joita vastapuolet pitävät EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävissä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmissä.¹¹ Vastapuolet, joilla ei ole omaisuuden säilytystiliä kansallisessa keskuspankissa tai arvopaperiselvitystiliä EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävässä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä, voivat siirtää vakuudet kirjeenvaihtajankin arvopaperiselvitystilin tai omaisuuden säilytystilin kautta.

Maksu- ja toimitusmenettelyä koskevia tarkempia määräyksiä on kansallisten keskuspankkien (tai EKP:n) soveltamissa eri rahapolitiikan välineitä koskevissa sopimuksissa. Kansallisten keskuspankkien maksu- ja toimitusmenettelyt saattavat hieman poiketa toisistaan kansallisten lakien ja toimintatapojen erojen vuoksi.

5.3.2 AVOMARKKINAOPERAATIOIDEN MAKSU- JA TOIMITUSMENETTELYT

Vakiohuutokauppoina toteutettavissa avomarkkinaoperaatioissa (perusrahoitusoperaatiot, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ja rakenteelliset operaatiot) maksut ja toimitukset suoritetaan yleensä ensimmäisenä sellaisena kaupantekopäivän jälkeisenä päivänä, jona kaikki asianomaiset kansalliset RTGS-järjestelmät ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmät ovat avoinna. Eurojärjestelmän periaatteellisenä tavoitteena on hoitaa avomarkkinaoperaatioihin liittyvät maksut ja toimitukset samanaikaisesti kaikissa jäsenvaltioissa kaikkien niiden vastapuolten kanssa, jotka ovat toimittaneet riittävän vakuusmateriaalin. Toiminnallisten rajoitusten ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien teknisten ominaisuuksien takia avomarkkinaoperaatioiden maksujen suorituspäivän sisäisissä ajoituksissa voi kuitenkin ilmetä euroalueen sisäisiä eroja. Perus- ja pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden maksut suoritetaan yleensä samana päivänä, joka on edellisen maturiteetiltaan vastaavan pituisen operaation takaisinmaksupäivä.

Eurojärjestelmä pyrkii hoitamaan pikahuutokauppoina ja kahdenvälisinä kauppoina tehtyihin avomarkkinaoperaatioihin liittyvät maksut ja toimitukset kaupantekopäivänä. Toiminnallisista syistä eurojärjestelmä voi kuitenkin toisinaan käyttää näissä operaatioissa, erityisesti suorissa kaupoissa (sekä hienosäätö- että rakenteellisiin tarkoituksiin) ja valuuttaswa-peissa, muita maksujen suorituspäiviä (ks. taulukko 3).

5.3.3 PANKKIPÄIVÄN LOPETUKSEEN LIITTYVÄT TOIMET

Pankkipäivän lopetukseen liittyviä menettelytapoja on käsitelty tarkemmin kansallisiin RTGS-järjestelmiin ja TARGET-järjestelmään liittyvissä asiakirjoissa. TARGET-järjestelmän sulkemisaika on normaalisti klo 18.00 EKP:n

¹¹ EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on kuvaus euroalueen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien käyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä ajantasainen luettelo näiden järjestelmien välisistä hyväksytyistä linkeistä.

Taulukko 3. Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden normaalit maksujen suorituspäivät¹⁾

Rahapolitiikan väline	Vakiohuutokauppoina toteutettujen operaatioiden maksujen suorituspäivä	Pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina toteutettujen operaatioiden maksujen suorituspäivä
Käänteisoperaatiot	T+1 ²⁾	T
Suorat kaupat	–	Materiaaliin sovellettavan markkinakäytännön mukaan
Velkasitoumusten liikkeeseenlasku	T+1	–
Valuuttaswapit	–	T, T+1 tai T+2
Määräaikaistalletusten kerääminen	–	T

1) T tarkoittaa kaupantekopäivää. Maksujen suorituspäivä -merkinnät tarkoittavat eurojärjestelmän pankkipäiviä.

2) Jos perus- tai pitempiaikaisen rahoitusoperaation maksujen normaali suorituspäivä osuu kansalliseksi vapaapäiväksi, EKP voi käyttää muuta suorituspäivää, myös maksua ja toimitusta saman päivän arvolla. Perus- ja pitempiaikaisen rahoitusoperaatioiden maksujen suorituspäivät ilmoitetaan etukäteen eurojärjestelmän huutokauppakalenterissa (ks. kohta 5.1.2).

aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Sulkemisajan jälkeen maksumääräyksiä ei enää hyväksytä käsittelyyn kansallisissa RTGS-järjestelmissä, vaikka ennen sulkemisaikaa hyväksytyjen maksumääräysten käsittely jatkuu. Vastapuolten on jätettävä maksuvalmiusluoton tai talletusmahdollisuuden käyttöä koskevat pyyntönsä asianomaiselle kansalliselle keskuspankille viimeistään 30 minuutin kuluttua TARGET-järjestelmän varsinaisesta sulkemisajasta.¹²

Hyväksytyjen vastapuolten selvitystileillä (kansallisissa RTGS-järjestelmissä) pankkipäivän päättyessä suoritettujen valvontaoperaatioiden jälkeen jäljelle jäävät negatiiviset saldot katsotaan automaattisesti pyynnöiksi saada maksuvalmiusluottoa (ks. kohta 4.1).

12 Tätä määräaikaa pidennetään vielä 30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisarantojen pitoajanjaksona.

LUKU 6

VAKUUSKELPOISET ARVOPAPERIT

6.1 YLEISTÄ

EKP:n perussäännön artiklan 18.1 mukaan EKP ja kansalliset keskuspankit voivat käydä kauppaa rahoitusmarkkinoilla ostamalla ja myymällä arvopapereita suoraan kaupoin tai takaisinostosopimuksin ja kaikkien eurojärjestelmän luotto-operaatioiden edellytetään perustuvan riittäviin vakuuksiin. Näin ollen kaikki likviditeettiä lisäävät eurojärjestelmän operaatiot perustuvat arvopapereihin. Vastapuoli joko siirtää arvopaperin omistusoikeuden (suorat kaupat tai takaisinostosopimukset) tai antaa arvopaperin vakuudeksi (vakuudelliset lainat).¹

Koska tavoitteena on suojata eurojärjestelmää tappioilta rahapoliittisissa operaatioissa, turvata vastapuolien tasavertainen kohtelu ja tehostaa toimintaa, arvopapereiden on täytettävä tietyt kriteerit tullakseen hyväksytyiksi eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin.

Talous- ja rahaliiton alkaessa rahoitusrakenteiden erot eri jäsenvaltioissa oli otettava asianmukaisesti huomioon. Tämän vuoksi eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit jaettiin erityisesti eurojärjestelmän omien lähtökohtien perusteella kahteen luokkaan eli ”ykköslistan” ja ”kakkoslistan” arvopapereiksi:

- Ykköslista koostuu jälkimarkkinakelpoisista velkainstrumenteista, jotka täyttävät EKP:n määrittelemät, koko euroalueen kattavat yhdenmukaiset kelpoisuusvaatimukset.
- Kakkoslista koostuu sellaisista muista jälkimarkkinakelpoisista tai ei-jälkimarkkinakelpoisista arvopapereista, joilla on erityistä merkitystä kansallisten rahoitusmarkkinoiden ja pankkijärjestelmien kannalta ja joiden kelpoisuusvaatimukset kansalliset keskuspankit määrittelevät EKP:n asettamien vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Kansallisten keskuspankkien soveltamat erityiset kakkoslistan arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset edellyttävät EKP:n hyväksyntää.

Ykkös- ja kakkoslistan arvopaperit kelpaavat yhtäläisesti kaikkiin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (eurojärjestelmä ei kuitenkaan yleensä käytä kakkoslistan arvopapereita suorissa kaupoissa). Eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita voidaan myös käyttää päivänsisäisen luoton vakuutena.

Ykkös- ja kakkoslistan arvopapereihin sovelletaan kohdassa 6.4 määriteltyjä riskienhallintamenetelmiä. Eurojärjestelmän vastapuolet voivat käyttää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevia vakuuskelpoisia arvopapereita vakuutena, eli ne voivat hankkia sijoittautumisjäsenvaltiossa keskuspankista luottoa toisessa jäsenvaltiossa olevia arvopapereita vastaan (kohta 6.6).

Eurojärjestelmä valmistelee parhaillaan yhden vakuuslistan eli yhteislistan (single list) käyttöönottoa eurojärjestelmän luotto-operaatioita varten. Yhteislista otetaan käyttöön vähitellen, ja se korvaa lopulta nykyisen kahden vakuuslistan järjestelmän. Useimmat nykyisistä kakkoslistan arvopapereista hyväksytään yhteislistalle. Ne muutamit kakkoslistan arvopaperit, jotka eivät täytä yhteislistan kelpoisuusvaatimuksia, poistetaan käytöstä vähitellen.

Yhteislistan käyttöön siirrytään ensimmäisessä vaiheessa seuraavasti:

- a) Otetaan ykköslistalle uusi arvopapereiden luokka, joka käsittää Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolisissa G10-maissa sijaitsevien yhteisöjen liikkeeseen laskemat euroääräiset velkainstrumentit. Näitä ei aiemmin hyväksytty vakuuksiksi.
- b) Täsmennetään niitä ei-säännellyille markkinoille asetettuja ehtoja, joiden perusteella eurojärjestelmä hyväksyy nämä markkinat.

¹ Likviditeettiä vähentävät suorat kaupat ja käänteisoperaatiot perustuvat myös arvopapereihin. Likviditeettiä vähentävissä käänteisoperaatioissa käytettävien arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset ovat samat kuin likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa. Likviditeettiä vähentäviin operaatioihin ei kuitenkaan sovelleta markkina-arvon aliarvostusta.

Kehikko 7.

YHDEN VAKUUSLISTAN KÄYTTÖNOTON SEURAAVAT VAIHEET

EKP:n neuvosto on periaatteessa hyväksynyt, että yhteislistaan siirtymisen toisessa vaiheessa listalle otetaan kaikkien euroalueen maiden pankkilainoja samoin kuin ei-jälkimerkkinakelpoisia kiinteistövakuudellisia velkainstrumentteja, joista nykyisin ainoastaan irlantilaiset kiinteistövakuudelliset velkasitoumukset hyväksytään vakuuksiksi. Pankkilainojen vakuuskelpoisuusehtoja ja käyttönoton aikataulua viimeistellään parhaillaan ja niistä ilmoitetaan aikanaan heti, kun toimeenpanoa koskevat yksityiskohdat on selvitetty.

Vakuuskäytäntöä koskevien EKP:n neuvoston aiempien ja tulevien päätösten välinen johdonmukaisuus varmistetaan.

- c) Poistetaan osakkeet niiden maiden kakkoslistoilta, jotka tähän asti ovat niitä vakuuslistoilleen hyväksyneet.

Muutokset tulevat voimaan viipymättä, ja niitä kuvataan tarkemmin kohdissa 6.2 ja 6.3. Koska muutokset vaikuttanevat jonkin verran vakuuskelpoisten arvopapereiden listaan, on arvopapereiden vaiheittainen poistaminen tältä listalta aikataulutettu. Ei-säännellyillä markkinoilla listatut, noteeratut tai kaupattavat velkainstrumentit, jotka tulevat menettämään vakuuskelpoisuutensa, ovat vakuuskelpoisia toukokuuhun 2007 saakka.

Yhteislistan käyttönoton seuraavat vaiheet toteutetaan myöhemmin (ks. kehikko 7).

6.2 YKKÖSLISTAN ARVOPAPERIT

EKP laatii ykköslistan ja ylläpitää sitä. Lista on julkinen.²

EKP:n liikkeeseen laskemat velkasitoumukset ovat ykköslistan arvopapereita. Velkasitoumukset, joita kukin kansallinen keskuspankki on laskenut liikkeeseen ennen kuin euro on otettu käyttöön asianomaisessa jäsenvaltiossa, ovat myös ykköslistan arvopapereita.

Muihin ykköslistan arvopapereihin sovelletaan seuraavia kelpoisuusvaatimuksia (ks. myös taulukko 4):

- Niiden tulee olla velkainstrumentteja, joilla on a) kiinteä, ei-ehdollinen lainapääoma ja b) sellainen korko, josta ei voi aiheutua negatiivista kassavirtaa. Lisäksi koron tulisi olla jokin seuraavista: 1) nollakorko, 2) kiinteä korko tai 3) johonkin viitekorkoon sidottu vaihtuva korko. Korko voi olla sidottu mahdollisiin muutoksiin velkainstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksessa. Myös inflaatioindeksiin sidotut joukkolainat hyväksytään. Näiden ominaisuuksien tulee olla voimassa velkainstrumentin lopulliseen kuoletukseen saakka.³
- Niiden on täytettävä tiukat luottokelpoisuusvaatimukset. Velkainstrumenttien luottokelpoisuutta arvioidessaan EKP ottaa huomioon mm. käytettävissä olevat markkinoilla toimivien luokituslaitosten luottoriskiluo-

² Lista julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja sitä päivitetään joka päivä.

³ Ykköslistalle ei oteta velkainstrumentteja, joilla on huonompi etuoikeus pääomaan ja/tai korkoihin kuin liikkeeseenlaskijan muilla velkainstrumenteilla (tämä koskee myös strukturoituun lainaan sisältyviä velkakirjoja, joilla on huonompi etuoikeus).

kitukset, vakavaraisten takaajien⁴ antamat takaukset ja tietyt institutionaaliset kriteerit, jotka varmistaisivat erityisen hyvän suojan arvopaperinhaltijoille.⁵

- Niiden tulee olla siirrettävissä arvo-osuusmuodossa.
- Niiden tulee olla talletettuina/rekisteröityinä (liikkeeseen laskettu) Euroopan talousalueella kansallisessa keskuspankissa tai sellaisessa arvopaperikeskuksessa, joka täyttää EKP:n asettamat vähimmäisvaatimukset. Niitä tulee säilyttää (ne tulee selvittää) euroalueella eurojärjestelmässä olevan tilin kautta tai EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävän arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän kautta (siton, että vakuuden asettamisen menettelyyn ja realisointiin sovelletaan euroalueeseen kuuluvan maan lakia). Jos arvopaperikeskus, jossa arvopaperi on laskettu liikkeeseen, ei ole sama kuin arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä, jossa sitä säilytetään, nämä kaksi on yhdistettävä toisiinsa EKP:n hyväksymällä linkillä.⁶
- Niiden tulee olla euromääräisiä.⁷
- Niiden tulee olla Euroopan talousalueelle sijoittautuneiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia (tai takaamia).⁸ Velkainstrumentit voivat olla myös Euroopan talousalueen ulkopuolisissa G10-maissa sijaitsevien yhteisöjen liikkeeseen laskemia.⁹ Tällaiset velkainstrumentit voidaan hyväksyä vakuuksiksi vain, jos eurojärjestelmä voi varmistua siitä, että asianomaisen Euroopan talousalueen ulkopuolisen G10-maan laki turvaa eurojärjestelmän oikeudet. Ennen kuin arvopaperit voidaan katsoa vakuuskelpoiksi, on tästä syystä toimitettava muodoltaan ja sisällöltään eurojärjestelmän hyväksymällä tavalla laadittu oikeudellinen lausunto (legal opinion).
- Niiden tulee olla Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston rahoitusvälineiden markkinoista 21. huhtikuuta 2004 antaman direktiivin N:o 2004/39/EY¹⁰ mää-

4 Takaajien tulee olla Euroopan talousalueelle sijoittautuneita. Takaus katsotaan hyväksyttäväksi, jos takaaja on ehdoitta ja peruuttamattomasti taannut liikkeeseenlaskijan velvoitteet, jotka liittyvät lainapääoman, koron ja velkainstrumenttien haltijoille velkainstrumenttien perusteella maksettavien muiden maksujen suorittamiseen, kunnes maksut on kokonaan suoritettu. Takauksen on oltava omavelkainen (velkasitoumuksesta riippumatta). Veronkanton oikeutettujen julkisten yhteisöjen antamien takauksen on joko oltava omavelkaisia tai ne edellytetään muutoin maksettavan heti ja täsmällisesti maksuhäiriön jälkeen. Takauksen perustuvat takaajan velvoitteet katsotaan vähintään yhdenvertaisiksi ja maksettaviksi samanaikaisesti (*pari passu*) takaajan kaikkien muiden vakuudettomien sitoumusten kanssa. Takauksen on oltava EU:n jäsenvaltion lain alainen, juridisesti pätevä ja sitova, ja se tulee voida panna täytäntöön takaajaan nähden. Takauksen juridisen pätevyyden, sitovuuden ja täytäntöönpanon oikeudellinen vahvistus on laadittava muodoltaan ja sisällöltään eurojärjestelmän hyväksymällä tavalla ennen kuin takauksen kohteena oleva arvopaperi voidaan katsoa vakuuskelpoiseksi. Jos takaajan sijaintipaikka on muulla lainsäädäntöalueella kuin sillä, jonka lakia takaukseen sovelletaan, oikeudellisessa vahvistuksessa on vahvistettava myös, että takaus on pätevä ja saatavissa voimaan takaajan sijaintipaikan lain mukaan. Oikeudellinen vahvistus on jätettävä sen kansallisen keskuspankin tarkastettavaksi, joka esittää takauksen kohteena olevan arvopaperin sisällyttämistä vakuuskelpoisten arvopapereiden listaan. Tietyn arvopaperin esittävä kansallinen keskuspankki on yleensä sen maan kansallinen keskuspankki, jossa arvopaperi listataan, jossa sillä käydään kauppaa tai jossa se noteerataan. Jos arvopaperi listataan monessa paikassa, asiaa koskevat tiedustelut tulee toimittaa EKP:lle osoitteeseen ECB Eligible Assets Hotline, Eligible-Assets.hotline@ecb.int. Oikeudellista vahvistusta ei vaadita, jos takaus on annettu emissiokohtaisen luottokelpoisuusluokituksen saaneille velkainstrumenteille tai jos takauksen antajina ovat veronkanton oikeutetut julkiset yhteisöt. Täytäntöönpanovaatimukseen sovelletaan maksukyvyttömyyttä tai konkurssia koskevaa lainsäädäntöä, kohtuudenmukaisuutta koskevia yleisiä periaatteita ja muita vastaavia lakeja ja periaatteita, joita sovelletaan takaajaan ja jotka yleisesti vaikuttavat velkojien oikeuksiin takaajaan nähden.

5 Ykköslistan arvopapereiksi hyväksytään sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka ovat tarkoin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20. joulukuuta 1985 annetun Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY (EYVL L 375, 31.12.1985, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna 22. maaliskuuta 1988 annetulla Euroopan unionin neuvoston direktiivillä N:o 88/220/ETY (EYVL L 100, 19.4.1988, s. 31), 21. tammikuuta 2002 annetulla Euroopan unionin neuvoston direktiivillä N:o 2001/107/EY (EYVL L 41, 13.2.2002, s. 20) ja 21. tammikuuta 2002 annetulla Euroopan unionin neuvoston direktiivillä N:o 2001/108/EY (EYVL L 41, 13.2.2002, s. 35), artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia.

6 EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on kuvaus euroalueen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien käyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä ajantasainen luettelo näiden järjestelmien välisistä hyväksytyistä linkeistä.

7 Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

8 Vaatimus, että liikkeeseen laskevan yhteisön tulee olla sijoittautunut Euroopan talousalueelle tai Euroopan talousalueen ulkopuolisiin G10-maihin, ei koske kansainvälisiä ja ylikansallisia laitoksia.

9 Euroopan talousalueen ulkopuoliset G10-maat ovat Yhdysvallat, Kanada, Japani ja Sveitsi.

10 EYVL L 145, 30.4.2004, s. 1.

ritelmän mukaisesti säännellyillä markkina- paikoilla listattuja tai noteerattuja arvopape- reita tai tietyillä EKP:n nimeämällä ei-sään- nellyillä markkinapaikoilla listattuja, notee- rattuja tai kaupattavia arvopapereita.¹¹ Ei- säänneltyjä markkinapaikkoja koskeva euro- järjestelmän arviointi perustuu kolmeen pe- riaatteeseen: turvallisuus, avoimuus ja hel- pppääsyyisyys.¹² Määritellesään yksittäisten velkainstrumenttien kelpoisuutta EKP saat- taan myös ottaa huomioon markkinoiden lik- viditeetin.

Vastapuolet eivät saa antaa vakuudeksi velka- instrumentteja, joiden liikkeeseenlaskijana tai takaajana on joko vastapuoli itse tai muu yhtei- sö, joka on vastapuolen kanssa läheisesti sidok- sissa, vaikka nämä velkainstrumentit olisikin hyväksytty ykköslistan arvopapereiksi.^{13, 14, 15}

Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hy- väksymättä seuraavia instrumentteja, vaikka ne on otettu ykköslistalle:

- Velkainstrumentit, jotka erääntyvät ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.¹⁶
- Velkainstrumentit, joista saadaan tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) ajalta ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.

Kaikkia ykköslistan arvopapereita tulee voida käyttää maasta toiseen koko euroalueella. Tämä merkitsee, että eurojärjestelmän kaikilla vasta- puolilla tulee olla mahdollisuus käyttää näitä arvopapereita joko kansallisten arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisten linkkien kautta tai muin hyväksyttävien järjestelyin saadakseen

11 Sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka eivät ole tarkoin Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia, hyväksytään ykkös- listan arvopapereiksi vain, jos niitä listataan tai noteerataan säännellyillä markkinapaikoilla siten kuin on määritelty 21. huhtikuuta 2004 annetussa Euroopan parlamentin ja Euroopan unio- nin neuvoston direktiivissä N:o 2004/39/EY rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja

93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neu- voston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja Euroopan unionin neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta (EYVL L 145, 30.4.2004, s.1).

12 Eurojärjestelmä määrittelee termit ”turvallisuus”, ”avoimuus” ja ”helppopääsyyisyys” ainoastaan eurojärjestelmän vakuushallin- nan kannalta. Valinnassa ei ole tarkoitus arvioida eri markkinoi- den laatua sinänsä. Termien sisältö on seuraava: *Turvallisuudella* tarkoitetaan varmuutta transaktioiden suhteen, erityisesti var- muutta transaktioiden pätevydestä ja täytäntöönpanokelpoisuu- desta. *Avoimuudella* tarkoitetaan esteetöntä tiedonsaantia mark- kinoiden menettelytapa- ja toimintasäännöistä, arvopapereiden ominaisuuksista rahoitusinstrumentteina, hinna- muodostuksesta, kauppohennoista ja määristä (noteeraukset, korot, kaupan- käyntimäärät, liikkeessä olevat määrät jne.). *Helppopääsyyisyy- dellä* tarkoitetaan eurojärjestelmän edellytyksiä osallistua ja päästä markkinoille. Vakuushallinnan kannalta markkinat katsotaan helppopääsyyisiksi, jos niiden menettelytapa- ja toiminta- säännöt mahdollistavat sen, että eurojärjestelmä voi tarvittaessa hankkia markkinoilta tietoa ja toteuttaa transaktioita. Eurojärjestelmä aikoo arvioida ei-säänneltyjen markkinoiden listan ja julkistaa luettelon hyväksyttävistä markkinoista vähin- tään kerran vuodessa EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int).

13 Vastapuolen on heti ilmoitettava asianomaiselle kansalliselle keskuspankille, jos sillä on vakuutena arvopapereita, joihin on tullut seuraavia muutoksia: vastapuolesta on tullut arvopaperei- den liikkeeseenlaskija tai takaaja taikka vastapuolen ja liikkeeseenlaskijan välille on muodostunut läheinen sidos. Tällaisessa tapauksessa arvopaperin vakuusarvo lasketaan seuraavana arvostuspäivänä nolnaan ja keskuspankki joutuu mahdollisesti pyytämään lisää vakuuksia (ks. liite 6). Vastapuolen on myös poistet- tava arvopaperi vakuuksista mahdollisimman pian.

14 Läheinen sidos tarkoittaa tilannetta, jossa vastapuolella on seu- raavanlainen sidos velkainstrumenttien liikkeeseenlaskijaan si- tä syystä, että

- 1) vastapuoli omistaa vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pää- omasta, taikka yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta vas- tapuoli omistaa enemmistön, omistaa vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pääomasta, taikka vastapuoli ja yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta vastapuoli omistaa enemmistön, omistavat yhteensä vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pää- omasta, tai
- 2) liikkeeseenlaskija omistaa vähintään 20 % vastapuolen pää- omasta, taikka yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta liik- keeseenlaskija omistaa enemmistön, omistaa vähintään 20 % vastapuolen pääomasta, taikka liikkeeseenlaskija ja yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta liikkeeseenlaskija omistaa enemmistön, omistavat yhteensä vähintään 20 % vastapuolen pääomasta, tai
- 3) kolmas osapuoli omistaa enemmistön sekä vastapuolen että liikkeeseenlaskijan pääomasta joko suoraan tai välillisesti sellaisen yhden tai useamman yrityksen kautta, jonka pää- omasta kyseinen kolmas osapuoli omistaa enemmistön.

15 Tämä määräys ei koske 1) läheisiä sidoksia vastapuolen ja ETA- maan julkisten viranomaisten välillä (ml. tapaukset, joissa julkinen viranomainen on liikkeeseenlaskijan takaaja), 2) kauppa- vekseleitä, joista vastapuolen ohella on vastuussa ainakin yksi yhteisö (muu kuin luottolaitos), 3) velkainstrumentteja, jotka ovat tarkoin Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, artiklan 22 kohdassa 4 mainit- tujen kriteerien mukaisia, tai 4) tapauksia, joissa velkainst- rumentit on erityisin, kohtaan 3 verrattavien lainsäädännöllisin keinoin suojattu.

16 Jos kansalliset keskuspankit sallisivat käyttää sellaisia inst- rumentteja, jotka ovat maturiteetiltaan lyhyempiä kuin ne raha- poliittiset operaatiot, joissa niitä käytetään, vastapuolet joutuisi- vat korvaamaan tällaiset arvopaperit toisilla eräpäivänä tai ennen sitä.

luottoa sen jäsenvaltion kansalliselta keskuspankilta, johon vastapuoli on sijoittautunut (ks. kohta 6.6).

Ykköslistan arvopaperit kelpaavat kaikkiin arvopaperipohjaisiin rahapoliittisiin operaatioihin eli käänteisoperaatioihin, suoriin kauppoihin ja maksuvalmiusluottoihin.

6.3 KAKKOSLISTAN ARVOPAPERIT

Ykköslistan kelpoisuusvaatimukset täyttävien velkainstrumenttien lisäksi kansalliset keskuspankit voivat hyväksyä muita, kakkoslistan arvopapereita, joilla on erityistä merkitystä niiden kansallisten rahoitusmarkkinoiden ja pankkijärjestelmien kannalta. Kansalliset keskuspankit asettavat kakkoslistan arvopapereille kelpoisuusvaatimukset alla mainittavien vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Erityiset kansalliset kakkoslistan arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset edellyttävät EKP:n hyväksyntää. Kansalliset keskuspankit laativat ja ylläpitävät kansallisia kakkoslistoja. Listat ovat julkisia.¹⁷

Kakkoslistan arvopapereiden on täytettävä seuraavat vähimmäisvaatimukset (ks. myös taulukko 4):

- Ne voivat olla (jälkimarkkinakelpoisia tai ei-jälkimarkkinakelpoisia) velkainstrumentteja, joilla on a) kiinteä, ei-ehdollinen lainapääoma ja b) sellainen korko, josta ei voi aiheutua negatiivista kassavirtaa. Lisäksi koron tulisi olla jokin seuraavista: 1) nollakorko, 2) kiinteä korko tai 3) johonkin viitekorkoon sidottu vaihtuva korko. Korko voi olla sidottu mahdollisiin muutoksiin velkainstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksessa. Myös inflaatioindekseihin sidotut joukkolainat hyväksytään. Näiden ominaisuuksien tulee olla voimassa velkainstrumentin lopulliseen kuoletukseen saakka.
- Niiden tulee olla sellaisten yhteisöjen velkasitoumuksia (tai näiden takaamia),¹⁸ joiden arvopaperit kakkoslistalleen ottanut kansallinen keskuspankki katsoo olevan vakava-

raisia. Niiden tulee olla helposti sen kansallisen keskuspankin saatavilla, joka on ottanut ne kakkoslistalleen.

- Niiden tulee sijaita euroalueella (sitien, että vakuuden asettamisenmenettelyyn ja realisointiin sovelletaan euroalueeseen kuuluvan maan lakia).
- Niiden tulee olla euromääräisiä.¹⁹
- Niiden tulee olla euroalueelle sijoittautuneiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia (tai takaamia).

Vastapuolet eivät saa antaa vakuudeksi itse liikkeeseen laskemiaan tai kanssaan läheisesti sidoksissa olevan yhteisön velkasitoumuksia, vaikka ne olisikin hyväksytty kakkoslistan arvopapereiksi.^{20, 21, 22}

Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hyväksymättä seuraavia arvopapereita, vaikka ne on otettu kakkoslistalle:

- Velkainstrumentit, jotka erääntyvät ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.²³
- Velkainstrumentit, joista saadaan tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) ajalta ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.

17 Listat julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja niitä päivitetään joka päivä. Kansallisia kakkoslistoja julkistaessaan kansalliset keskuspankit voivat päättää, että ne eivät julkista tietoja kakkoslistaan sisältyvien arvopapereiden yksittäisistä liikkeeseenlaskuista, liikkeeseenlaskijoista/velallisista tai takaajista silloin, kun kyseessä ovat ei-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit tai epälikvidit velkainstrumentit, joilla on erityispiirteitä. Sen sijaan kansalliset keskuspankit voivat julkaista muita tietoja, joiden perusteella vastapuolet kaikkialla euroalueella voivat helposti varmistua tällaisten arvopapereiden vakuuskelpoisuudesta.

18 Takaajien tulee olla euroalueelle sijoittautuneita. Muut ehdot ilmenevät tämän luvun alaviitteestä 4.

19 Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

20 Ks. tämän luvun alaviite 13.

21 Ks. tämän luvun alaviite 14.

22 Ks. tämän luvun alaviite 15.

23 Ks. tämän luvun alaviite 16.

Taulukko 4. Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit

Kelpoisuusvaatimukset	Ykköslista	Kakkoslista
Arvopaperityyppi	EKP:n velkasitoumukset Muut jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit ^{1), 2)}	Jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit ¹⁾ Ei-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit ¹⁾
Maksu- ja toimitusmenettelyt	Instrumenttien tulee olla keskitetyksi talletettuina arvo-osuuksina kansallisissa keskuspankeissa tai EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävässä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä	Arvopapereiden tulee olla helposti sen kansallisen keskuspankin saatavilla, joka on ottanut ne kakkoslistalleen
Liikkeeseenlaskija	Keskuspankit Julkinen sektori Yksityinen sektori ³⁾ Kansainväliset ja ylikansalliset laitokset	Julkinen sektori Yksityinen sektori ⁴⁾
Luottokelpoisuus	Arvopaperin (tai sille hyväksyttävän takauksen antaneen ETA-maassa sijaitsevan takaajan) on oltava luottokelpoisuudeltaan hyvä EKP:n arvion mukaan	Arvopaperin (tai sille hyväksyttävän takauksen antaneen euroalueella sijaitsevan takaajan) on oltava luottokelpoisuudeltaan hyvä sen kansallisen keskuspankin arvion mukaan, joka on ottanut arvopaperin kakkoslistalleen
Liikkeeseenlaskijan sijoittautumispaikka	ETA ja ETAn ulkopuoliset G10-maat ⁵⁾	Euroalue
Takaajan sijoittautumispaikka	ETA	Euroalue
Arvopaperin sijaintipaikka	Liikkeeseenlaskupaikka: ETA Selvityspaikka: euroalue ⁶⁾	Euroalue ⁶⁾
Valuutta	Euro ⁷⁾	Euro ⁷⁾
Toisessa jäsenvaltiossa olevien arvopapereiden käyttö	Sallitaan	Sallitaan

1) Velkainstrumenteilla tulee olla sekä a) kiinteä, ei-ehdollinen lainapääoma että b) sellainen korko, josta ei voi aiheutua negatiivista kassavirtaa. Lisäksi koron tulisi olla jokin seuraavista: 1) nollakorko, 2) kiinteä korko tai 3) johonkin viitekorkoon sidottu vaihtuva korko. Korko voi olla sidottu mahdollisiin muutoksiin velkainstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksessa. Myös inflaatioindeksiin sidottu joukkolainat hyväksytään. Näiden ominaisuuksien tulee olla voimassa velkainstrumentin lopulliseen kuotelukseen saakka.

2) Ykköslistalle ei oteta velkainstrumentteja, joilla on huonompi etuoikeus pääomaan ja/tai korkoihin kuin liikkeeseenlaskijan muilla velkainstrumenteilla (tämä koskee myös strukturoitua lainaan sisältyviä velkakirjoja, joilla on huonompi etuoikeus).

3) Ykköslistan arvopapereiksi hyväksytään sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka ovat tarkoin Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia. Sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka eivät ole tarkoin näiden kriteerien mukaisia, voidaan hyväksyä ykköslistan arvopapereiksi vain, jos niitä listataan tai noteerataan säännellyillä markkinoilla siten kuin direktiivissä N:o 2004/39/EY on määritetty.

4) Kakkoslistan arvopapereiksi ei yleensä hyväksytä sellaisia luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja, jotka eivät ole tarkoin Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia. EKP voi kuitenkin antaa kansallisille keskuspankeille luvan ottaa näitä arvopapereita keskuspankkien kakkoslistoille tietyin ehdoin ja rajoituksin.

5) Vaatimus, että liikkeeseen laskevan yhteisön tulee olla sijoittautunut Euroopan talousalueelle tai sen ulkopuolisiin G10-maihin, ei koske kansainvälisiä ja ylikansallisia laitoksia.

6) Siten, että vakuuden asettamisenmenettelyyn ja realisointiin sovelletaan euroalueen jäsenvaltion lakeja.

7) Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

Kaikkia kakkoslistan arvopapereita tulee voida käyttää maasta toiseen koko euroalueella. Tämä merkitsee, että eurojärjestelmän kaikilla vastapuolilla tulee olla mahdollisuus käyttää näitä arvopapereita joko kansallisten arvopaperikaupan

selvitysjärjestelmien välisten linkkien kautta tai muin hyväksyttävien järjestelyin saadakseen luottoa sen jäsenvaltion kansalliselta keskuspankilta, johon vastapuoli on sijoittautunut (ks. kohta 6.6).

Kakkoslistan arvopaperit kelpaavat käytettäväksi käänteisissä avomarkkinaoperaatioissa ja maksuvalmiusluotoissa. Niitä ei yleensä käytetä eurojärjestelmän suorissa kaupoissa.

paperit joudutaan realisoimaan vastapuolen laininlyönnin takia. Eurojärjestelmän käytössä olevia riskienhallintamenetelmiä kuvataan kehikossa 8.

6.4 RISKIENHALLINTAMENETELMÄT

Eurojärjestelmän rahapoliittisissa operaatioissa käytettävien arvopapereiden riskejä valvotaan, jotta eurojärjestelmää voitaisiin suojata taloudellisilta tappioilta siinä tapauksessa, että arvo-

6.4.1 YKKÖSLISTAN ARVOPAPEREIHIN SOVELLETTAVAT RISKIENHALLINTAMENETELMÄT

Eurojärjestelmä käyttää erityisiä riskienhallintamenetelmiä vastapuolen tarjoamien arvopapereiden tyypistä riippuen. EKP päättää ykkösli-

Kehikko 8.

RISKIENHALLINTAMENETELMÄT

Eurojärjestelmä soveltaa nykyisin seuraavia riskienhallintamenetelmiä

- **Markkina-arvon aliarvostus**

Eurojärjestelmä käyttää arvopapereiden arvostuksessa menetelmää, jolla arvopaperin arvo lasketaan sen markkina-arvona vähennettynä tietyllä prosenttimäärällä (haircut).

- **Vaihtelumarginaali (marking to market)**

Eurojärjestelmä edellyttää, että likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa käytettävien arvopapereiden aliarvostuksella korjattu markkina-arvo säilyy vaaditulla tasolla jatkuvasti. Jos arvopaperin säännöllisin välein arvioitu arvo laskee tiettyä tasoa pienemmäksi, vastapuolen on kansallisen keskuspankin vaatimuksesta toimitettava lisää arvopapereita tai rahaa (vakuuksien muutospyyntö). Jos arvopaperin arvo uudelleenarvostuksessa vastaavasti ylittää tietyn tason, ylimääräiset arvopaperit tai rahat voidaan palauttaa vastapuolelle. (Vaatimuksen laskeminen on esitetty kehikossa 12.)

Tällä hetkellä eurojärjestelmä ei käytä seuraavia riskienhallintamenetelmiä.

- **Alkumarginaalit**

Eurojärjestelmä saattaa soveltaa alkumarginaalia likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa. Vastapuolten toimittamien arvopapereiden arvon olisi tällöin oltava vähintään yhtä suuri kuin eurojärjestelmän myöntämän likviditeetin arvon ja alkumarginaalin summa.

- **Liikkeeseenlaskija- / velallis- tai takaajakohtaiset limiitit**

Eurojärjestelmä voi asettaa liikkeeseenlaskija- / velallis- tai takaajakohtaiset limiitit.

- **Lisätakaukset**

Eurojärjestelmä voi vaatia vakavaraisten yhteisöjen antamia lisätakauksia hyväksyäkseen tietyt arvopaperit.

- **Käytöstä poistaminen**

Eurojärjestelmä voi poistaa tietyt arvopaperit käytöstään rahapoliittisissa operaatioissa.

Kehikko 9.

YKKÖSLISTAN ARVOPAPEREIDEN LIKVIDIYSLUOKAT¹

I luokka	II luokka	III luokka	IV luokka
Keskushallinnon liikkeeseen laskemat velkainstrumentit	Alueellisten ja paikallisviranomaisten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit	Perinteiset Pfandbrief-tyyppiset velkainstrumentit	Omaisuusvakuudelliset arvopaperit ²
Keskuspankkien liikkeeseen laskemat velkainstrumentit ³	Pfandbrief-tyyppiset jumbolainat ⁴ Valtiosidonnaisten laitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit ⁵ Ylikansallisten laitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit	Luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit Yritysten ja muiden liikkeeseenlaskijoiden liikkeeseen laskemat velkainstrumentit ⁵	

1 Yleensä likvidiytsluokka määräytyy liikkeeseenlaskijaryhmän mukaan. Poikkeuksena tästä ovat kaikki omaisuusvakuudelliset arvopaperit, jotka kuuluvat IV likvidiytsluokkaan liikkeeseenlaskijan ryhmästä riippumatta, ja Pfandbrief-tyyppiset jumbolainat, jotka kuuluvat II likvidiytsluokkaan, vaikka muut luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit kuuluvat III likvidiytsluokkaan.

2 Omaisuusvakuudelliset arvopaperit kuuluvat IV likvidiytsluokkaan liikkeeseenlaskijan ryhmästä riippumatta.

3 EKP:n liikkeeseen laskemat velkasitoumukset ja kansallisten keskuspankkien omissa maissaan ennen euron käyttöönottoa liikkeeseen laskemat velkainstrumentit sisältyvät I likvidiytsluokkaan.

4 Instrumentit luetaan kuuluviksi Pfandbrief-tyyppisiin jumbolainoihin vain, jos niiden emissioiden volyymi on vähintään 500 miljoonaa euroa ja jos vähintään kaksi markkinatakaajaa antaa niille säännöllisesti osto- ja myyntinoteeraukset.

5 Ainoastaan EKP:n valtiosidonnaisiksi laitoksiksi luokittelemien liikkeeseenlaskijoiden liikkeeseen laskemat arvopaperit kuuluvat II likvidiytsluokkaan. Muiden valtiosidonnaisten laitosten liikkeeseen laskemat arvopaperit kuuluvat III likvidiytsluokkaan.

tan arvopapereihin sovellettavista riskienhallintamenetelmistä. Ykköslistan arvopapereiden riskienhallintamenetelmät ovat yleisesti ottaen yhdenmukaiset koko euroalueella.²⁴ Ykköslistan arvopapereiden riskienhallinta kattaa seuraavat keskeiset alueet:

- Vakuuskelpoiset ykköslistan arvopaperit jaetaan neljään likvidiytsluokkaan liikkeeseenlaskijaryhmän ja arvopaperityypin perusteella siten, että likvidiyts vähenee siirryttäessä luokasta I luokkiin II, III ja IV. Vakuuskelpoisten arvopapereiden jako neljään likvidiytsluokkaan esitetään kehikossa 9.
- Yksittäisiin velkainstrumentteihin sovelletaan erityistä ”markkina-arvon aliarvostusta”. Aliarvostuksessa vähennetään tietty prosentti-

määrä arvopaperin markkina-arvosta. Aliarvostuksen suuruus määräytyy velkainstrumenttien jäljellä olevan maturiteetin ja koron mukaan, kuten kehikoissa 10 ja 11 on esitetty.

- Kaikkien ykköslistan kiinteä- ja nollakorkeisten instrumenttien markkina-arvon aliarvostusprosentit on esitetty kehikossa 10.²⁵

24 Koska vastapuolten arvopaperitoimituksissa kansallisille keskuspankeille saatetaan jäsenvaltioiden toiminnallisten erojen takia noudattaa eri menettelytapoja (kansallisessa keskuspankissa oleva vakuussammio tai yksilöityihin arvopapereihin perustuvat takaisinostosopimukset), arvostuksen ajoituksessa ja muissa riskienhallinnan käytännöissä voi esiintyä vähäisiä eroja.

25 Kiinteäkorkoisten arvopapereiden aliarvostusprosentteja voidaan soveltaa myös sellaisiin velkainstrumentteihin, joiden korko on sidottu mahdollisiin muutoksiin velkainstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksessa, tai inflaatioindeksiin sidottuihin joukkovelkakirjalainoihin.

Kehikko 10.

VAKUUSKELPOISIIN YKKÖSLISTAN KIINTEÄ- JA NOLLAKORKOISIIN INSTRUMENTTEIHIN SOVELLETTAVAT ALIARVOSTUSPROSENTIT

Jäljellä oleva maturiteetti (v)	Likvidiysluokat (%)							
	I luokka		II luokka		III luokka		IV luokka	
	Kiinteä-korkoinen	Nolla-korkoinen	Kiinteä-korkoinen	Nolla-korkoinen	Kiinteä-korkoinen	Nolla-korkoinen	Kiinteä-korkoinen	Nolla-korkoinen
0–1	0,5	0,5	1	1	1,5	1,5	2	2
1–3	1,5	1,5	2,5	2,5	3	3	3,5	3,5
3–5	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6
5–7	3	3,5	4,5	5	5,5	6	6,5	7
7–10	4	4,5	5,5	6,5	6,5	8	8	10
>10	5,5	8,5	7,5	12	9	15	12	18

- Kaikkiin ykköslistan käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovelletaan kehikon 11 markkina-arvon aliarvostuksia. Tässä kehikossa aliarvostukset ovat samat kaikissa likvidiysluokissa.
- Vaihtuvakorkoisiin²⁶ velkainstrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus on sama kuin kiinteäkorkoisten instrumenttien nollasta yhteen vuoteen ulottuvassa maturiteettiluokassa jaoteltuna sen likvidiysluokan mukaan, johon instrumentti kuuluu.
- Useantyyppisiä koronmaksuja sisältäviin velkainstrumentteihin sovelletaan riskien-

hallintamenetelmää, joka ottaa huomioon vain instrumentin jäljellä olevat koronmaksut. Tällaisiin instrumentteihin sovelletaan markkina-arvon aliarvostusta, joka on suurin mahdollinen instrumentin jäljellä olevan maturiteetin ja jäljellä olevien koronmaksutyypin perusteella.

- Markkina-arvon aliarvostusta ei sovelleta likviditeettiä vähentäviin operaatioihin.

²⁶ Kuponkimaksu katsotaan vaihtuvakorkoiseksi maksuksi, jos korko on sidottu viitekorkoon ja jos tätä korkoa vastaava koronasetantakausi ei ole vuotta pidempi. Kuponkimaksut, joissa koronasetantakausi on pidempi kuin vuosi, katsotaan kiinteäkorkoisiksi maksuiksi; kiinteäkorkoisten instrumenttien aliarvostus määräytyy instrumentin jäljellä olevan maturiteetin mukaan.

Kehikko 11.

VAKUUSKELPOISIIN YKKÖSLISTAN KÄÄNTEISESTI VAIHTUVAKORKOISIIN INSTRUMENTTEIHIN SOVELLETTAVAT ALIARVOSTUSPROSENTIT

Jäljellä oleva maturiteetti (v)	Käänteisesti vaihtuvakorkoinen instrumentti (%)
0–1	2
1–3	7
3–5	10
5–7	12
7–10	17
>10	25

Kehikko 12.

VAKUUKSIEN MUUTOSPYYNTÖJEN LASKEMINEN

Vakuuskelpoisten arvopapereiden kokonaismäärä J ($j = 1$:stä J :hin; arvolla $C_{j,t}$ ajankohtana t), joka vastapuolen on toimitettava likviditeettiä lisääviin operaatioihin I ($i = 1$:stä I :hin; määrällä $L_{i,t}$ ajankohtana t), määräytyy seuraavan kaavan mukaan:

$$\sum_{i=1}^I L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t} \quad (1)$$

Tässä

h_j on vakuuskelpoiseen arvopaperiin j sovellettava markkina-arvon aliarvostus.

τ on uudelleenarvostusten välinen aika. Vakuuksien muutospyyntö perustuu ajankohtana $t + \tau$ laskelmaan

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t+\tau} \quad (2)$$

Kansalliset keskuspankit voivat vakuudenhallintajärjestelmiensä toiminnallisista ominaisuuksista riippuen ottaa huomioon myös myönnetystä luotosta kertyneen koron laskiessaan avointen operaatioiden vakuusmuutospohjaa. $M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}$

Vakuuksien muutospyyntö toteutuu vain tietyn kynnyspistetason ylittyessä.

$k = 0,5\%$ tarkoittaa kynnystä. Korvamerkintäjärjestelmässä ($I=1$), vakuuksien muutospyyntö toteutuu, kun

$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$ (vastapuoli maksaa vakuuden kansalliselle keskuspankille) tai

$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$ (kansallinen keskuspankki palauttaa vakuuden vastapuolelle).

Sammiojärjestelmässä vastapuolen on toimitettava lisää arvopapereita sammioon, jos

Käänteisesti vastapuolen käytettävissä olevan päivänsisäisen luoton (IDC) määrä sammiojärjestelmässä voidaan laskea seuraavasti:

$$IDC = -M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} \quad (\text{jos positiivinen})$$

Sekä korvamerkintä- että sammiojärjestelmissä vakuuksien muutospyynnöillä varmistetaan, että edellä olevassa kohdassa (1) laskettu suhde palautuu ennalleen.

- Riippuen sekä lainsäädännöstä että kansallisista toimintatavoista kansalliset keskuspankit sallivat arvopapereiden sammioimisen ja/tai edellyttävät kussakin yksittäisessä operaatiossa käytettävien arvopapereiden ”korvamerkintää”. Sammiojärjestelmissä (pooling system) vastapuoli varaa riittävän määrän arvopapereita keskuspankin käyttöön tältä saatujen luottojen vakuudeksi. Yksittäiset arvopaperit eivät siten liity mihinkään tiettyyn luotto-operaatioon. Sen sijaan korvamerkintäjärjestelmässä (ear-marking system) kukin luotto-operaatio liittyy tiettyihin tunnistettavissa oleviin arvopapereihin.
- Arvopaperit arvostetaan päivittäin. Kansalliset keskuspankit laskevat päivittäin arvopapereiden vaaditun arvon ottaen huomioon luottokannan muutokset, kohdassa 6.5 määritellyt arvostusperiaatteet ja vaaditun markkina-arvon aliarvostuksen.
- Jos arvopaperit eivät arvostuksen jälkeen vastaa tuona päivänä laskettuja vaatimuksia, aiheuttaa tämä pyynnön muuttaa vakuuksia tilanteen tasapainottamiseksi. Jotta muutospyyntöihin ei jouduttaisi tarpeettoman usein, kansallisissa keskuspankeissa voidaan soveltaa kynnyspistettä, joka on 0,5 % myönnetyn likviditeetin määrästä. Kulloisestakin lainsäädännöstä riippuen kansalliset keskuspankit voivat edellyttää, että muutospyyntöihin vastataan joko arvopapereiden lisätoimituksilla tai maksusuorituksilla. Jos arvopapereiden markkina-arvo laskee alle alemman kynnyspisteen, vastapuolen on toimitettava lisää arvopapereita (tai rahaa). Jos taas arvopapereiden markkina-arvo niiden uudelleenarvostuksen jälkeen ylittää ylemmän kynnyspisteen, asianomainen kansallinen keskuspankki palauttaa ylimääräiset arvopaperit (tai rahan) vastapuolelle (ks. kehikko 12).
- Sammiojärjestelmissä vastapuolet voivat päivittäin korvata arvopapereita toisilla arvopapereilla.
- Korvamerkintäjärjestelmissä kansalliset keskuspankit saattavat antaa luvan korvata arvopaperit toisilla.
- EKP voi milloin tahansa poistaa yksittäisiä velkainstrumentteja ykköslistalta.²⁷

6.4.2 KAKKOSLISTAN ARVOPAPEREIHIN SOVELLETTAVAT RISKIENHALLINTAMENETELMÄT

Kakkoslistan arvopapereiden asianmukaisista riskienhallintamenetelmistä vastaa se kansallinen keskuspankki, joka on ottanut arvopaperit omalle kakkoslistalleen. Kansallisten keskuspankkien riskienhallintamenetelmät edellyttävät EKP:n hyväksyntää. Eurojärjestelmän tavoitteena on varmistaa, ettei euroalueella harjoiteta syrjintää kakkoslistan arvopapereiden riskienhallintamenetelmiä perustettaessa. Kakkoslistan arvopapereihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus kuvastaa niitä erityisiä riskejä, joita näihin arvopapereihin liittyy, ja on käytäntönä vähintään yhtä tiukka kuin ykköslistan arvopapereiden markkina-arvon aliarvostus. Markkina-arvon aliarvostusten määrittämiseksi kakkoslistan arvopaperit jaetaan rahoituksellisten ominaisuuksiensa ja likvidiytensä perusteella kolmeen luokkaan. Kakkoslistan arvopapereiden likvidiytsluokat ja markkina-arvon aliarvostukset näkyvät kehikossa 13.

Kansalliset keskuspankit esittävät ja EKP viime kädessä hyväksyy kakkoslistan arvopapereiden luokittelamisen seuraaviin likvidiytsluokkiin:

1. *Jälkimarkkinakelpoiset likvidiydeltään rajalliset velkainstrumentit:* Valtaosa kakkoslistan arvopapereista kuuluu tähän luokkaan. Vaikka arvopaperit saattavat jossakin määrin poiketa toisistaan likvidiydeltään, ne ovat yleensä samanlaisia siinä suhteessa, että niillä on pienet jälkimarkkinat, niiden hintoja ei välttämättä noteerata päivittäin ja niillä tehdyt tavanomaisen suuruiset kaupat saattavat vaikuttaa hintoihin.

²⁷ Velkainstrumentti, joka on käytössä jossakin eurojärjestelmän luotto-operaatiossa ajankohtana, jolloin se poistetaan ykköslistalta, on poistettava vakuuskäytöstä mahdollisimman pian.

KAKKOSLISTAN ARVOPAPEREIHIN SOVELLETTAVAT ALIARVOSTUSPROSENTIT

1) Jälkemarkkinakelpoisiin likvidiydeltään rajallisiin velkainstrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:¹

Jäljellä oleva maturiteetti (v)	Kiinteäkorkoinen (%)	Nollakorkoinen (%)
0–1	2	2
1–3	3,5	3,5
3–5	5,5	6
5–7	6,5	7
7–10	8	10
>10	12	18

Käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

Kakkoslistan käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus on sama kuin ykköslistan käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus.

2) Epälikvideihin velkainstrumentteihin, joilla on erityispiirteitä, sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

Jäljellä oleva maturiteetti (v)	Kiinteäkorkoinen (%)	Nollakorkoinen (%)
0–1	4	4
1–3	8	8
3–5	15	16
5–7	17	18
7–10	22	23
>10	24	25

3) Ei-jälkemarkkinakelpoisiin velkainstrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

Kauppavekselit: 4 % instrumenteissa, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 6 kuukautta tai vähemmän

Pankkilainat: 12 % lainoissa, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 6 kuukautta tai vähemmän

22 % lainoissa, joiden jäljellä oleva maturiteetti on vähintään 6 kuukautta mutta enintään 2 vuotta

Kiinteistövuodelliset velkasitoumukset: 22 %.

¹ Kakkoslistalle ei yleensä hyväksytä sellaisia luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja, jotka eivät ole tarkoin Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 85/611/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia. EKP voi kuitenkin antaa kansallisille keskuspankeille luvan ottaa näitä arvopapereita keskuspankkien kakkoslistoille tietyin ehdoin ja rajoituksin. Näihin instrumentteihin sovelletaan kakkoslistan arvopapereiden aliarvostusta lisättyinä 10 prosenttiyksiköllä.

2. *Epälikvidit velkainstrumentit, joilla on erityispiirteitä:* Nämä arvopaperit ovat jossakin suhteessa jälkimarkkinakelpoisia, mutta niiden realisointi markkinoilla vaatii tavanomaista pitemmän ajan. Tämä pätee sellaisiin arvopapereihin, jotka eivät yleensä ole jälkimarkkinakelpoisia, mutta joilla on jälkimarkkinakelpoisuutta luovia erityispiirteitä, kuten esimerkiksi markkinahuutokauppa-menettely (jos arvopapereita on realisoitava) ja hinnan päivittäinen arvostus.
3. *Ei-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit:* Nämä instrumentit ovat käytännössä ei-jälkimarkkinakelpoisia, joten niiden likvidiys on joko erittäin vähäinen tai olematon.

Kakkoslistan vaihtuvakorkoisiin velkainstrumentteihin ja useantyyppisiä koronmaksuja sisältäviin velkainstrumentteihin sovelletaan samoja sääntöjä kuin ykköslistan arvopapereihin, ellei EKP toisin päättä.²⁸

Kansalliset keskuspankit soveltavat kakkoslistan arvopapereiden vakuusmuutospyynnöissä samaa kynnyspistettä (jos sellaisesta on sovittu) kuin ykköslistan arvopapereiden tapauksessa. Kakkoslistan arvopapereita hyväksyessään kansalliset keskuspankit voivat myös soveltaa *limittejä*, vaatia *lisätakauksia* ja milloin tahansa *poistaa* yksittäisiä arvopapereita kakkoslistoiltaan.

6.5 ARVOPAPEREIDEN ARVOSTUSPERIAATTEET

Määrittäessään käänteisoperaatioissa käytettävien arvopapereiden arvoa eurojärjestelmä noudattaa seuraavia periaatteita:

- Eurojärjestelmä yksilöi kullekin jälkimarkkinakelpoiselle ykkös- tai kakkoslistan kelpoisuusvaatimukset täyttävälle arvopaperille yhden viitehinalähteen. Jos arvopapereita listataan tai noteerataan tai niillä käydään kauppaa useammassa kuin yhdessä markkinapaikassa, vain yhtä näistä markkinapaikoista käytetään hinalähteenä.

- Eurojärjestelmä määrittää kunkin viitemarkkinapaikan edustavimman hinnan, jota käytetään markkina-arvojen laskemiseen. Jos useampia kuin yksi hinta noteerataan, käytetään alinta hintaa (normaalisti ostohinta).
- Jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden arvo lasketaan arvostuspäivää edeltävän pankkipäivän edustavimman hinnan perusteella.
- Ellei tietyille arvopaperille ole saatavissa edustavaa hintaa arvostuspäivää edeltävältä pankkipäivältä, käytetään viimeistä kaupan-tekohintaa. Jos kaupantekohintaakaan ei ole käytettävissä, asianomainen kansallinen keskuspankki määrittää hinnan ottaen huomioon sen hinnan, jolla arvopaperilla on käyty viimeksi kauppaa viitemarkkinoilla.
- Velkainstrumentin markkina-arvo lasketaan kertynyt korko mukaan lukien.
- Kansallisten oikeusjärjestelmien ja toimintatapojen erojen takia arvopaperista käänteisoperaation voimassaoloaikana saatua tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) saatetaan käsitellä eri tavoin kansallisissa keskuspankeissa. Jos tuotto siirretään vastapuolelle, kansalliset keskuspankit varmistavat ennen sen siirtoa, että operaatiot pysyvät täysimääräisesti katettuina riittävällä määrällä vakuusmateriaalia. Kansalliset keskuspankit pyrkivät varmistamaan, että tuoton käsittelyn taloudellinen vaikutus vastaa tilannetta, jossa tuotto siirretään vastapuolelle maksupäivänä.²⁹
- Se kansallinen keskuspankki, joka on ottanut ei-jälkimarkkinakelpoisen kakkoslistan

²⁸ EKP voi hyväksyä, että joidenkin kakkoslistan vaihtuvakorkoisten arvopapereiden tapauksessa markkina-arvon aliarvostuksessa tarvittava instrumentin jäljellä oleva maturiteetti määritellään koron uudelleenasetantaperiodiksi. Hyväksyntä edellyttää, että koron uudelleenasetanta toteutetaan yksiselitteisellä, selkeällä ja markkinakäytäntöjen mukaisella tavalla.

²⁹ Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hyväksymättä käänteisoperaatioihin velkainstrumentteja, joiden tuotto (esimerkiksi kuponkimaksu) syntyy ajalta ennen rahapoliittisen operaation eräpäivää (ks. kohdat 6.2 ja 6.3).

arvopaperin omalle kakkoslistalleen, määrittää arvostusperiaatteet erikseen.

6.6 TOISESSA JÄSENVALTIOSSA OLEVIENT VAKUUSKELPOISTEN ARVOPAPEREIDEN KÄYTTÖ

Eurojärjestelmän vastapuolet voivat käyttää vakuuskelpoisia arvopapereita, jotka sijaitsevat toisessa jäsenvaltiossa, ts. ne voivat hankkia luottoa sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliselta keskuspankilta toisessa jäsenvaltiossa olevia arvopapereita vastaan. Toisessa jäsenvaltiossa olevaa vakuusmateriaalia on voitava käyttää koko euroalueella kaikkien sellaisten operaatioiden suorittamiseksi, joissa eurojärjestelmä myöntää likviditeettiä vakuuskelpoisia arvopapereita vastaan.

Kansalliset keskuspankit (ja EKP) ovat kehittäneet menetelmän, jolla varmistetaan, että kaikkia euroalueella liikkeeseen laskettuja tai talletettuja vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää kaikissa jäsenvaltioissa. Menetelmää kutsutaan kirjeenvaihtajakeskuspankkimalliksi. Tässä mallissa kansalliset keskuspankit toimivat toistensa (ja EKP:n) omaisuudensäilyttäjinä ("kirjeenvaihtajina") eli säilyttävät toistensa arvopapereita, jotka on hyväksytty niiden paikallisiin säilytys- tai selvitysjärjestelmiin. Eräitä erityisratkaisuja voidaan soveltaa ei-jälkimarkkinakelpoisiin instrumentteihin tai sellaisiin kakkoslistan epälikvideihin arvopapereihin, joilla on erityispiirteitä ja joita ei voida siirtää arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän kautta.³⁰ Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin avulla arvopapereita voidaan käyttää kaikenkertyyppisten eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin lisäksi voidaan käyttää EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä hyväksytyjä linkkejä arvopapereiden siirtämiseksi maasta toiseen.³¹

lisiin säilytys- tai selvitysjärjestelmiin. Eräitä erityisratkaisuja voidaan soveltaa ei-jälkimarkkinakelpoisiin instrumentteihin tai sellaisiin kakkoslistan epälikvideihin arvopapereihin, joilla on erityispiirteitä ja joita ei voida siirtää arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän kautta.³⁰ Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin avulla arvopapereita voidaan käyttää kaikenkertyyppisten eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin lisäksi voidaan käyttää EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä hyväksytyjä linkkejä arvopapereiden siirtämiseksi maasta toiseen.³¹

6.6.1 KIRJEENVAIHTAJAKESKUSPANKKIMALLI

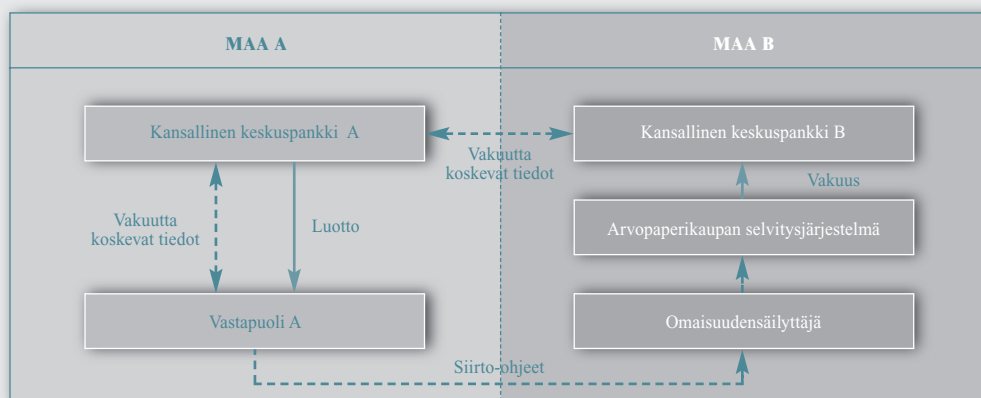
Oheinen kuvio 3 havainnollistaa kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin toimintaa.

30 Lisätietoja on esitteessä "Correspondent Central Banking Model", joka on saatavissa EKP:n www-sivustosta (www.ecb.int).

31 Mikäli kansallisella keskuspankilla on tili toisessa maassa sijaitsevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä, vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää tämän tilin kautta, jos eurojärjestelmä on hyväksynyt tilin käytön. Irlannin keskuspankki ja rahoitustarkastus (Central Bank and Financial Services Authority of Ireland) sai elokuussa 2000 luvan avata tällaisen tilin Euroclear-selvitysjärjestelmässä. Tilin kautta voidaan käyttää kaikkia Euroclearissä säilytettäviä vakuuskelpoisia arvopapereita, mukaan lukien sellaiset vakuuskelpoiset arvopaperit, jotka on siirretty Eurocleariin hyväksytyjen linkkien välityksellä.

Kuvio 3. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli

Maahan A sijoittautunut vastapuoli käyttää maahan B talletettuja vakuuskelpoisia arvopapereita hankkiakseen luottoa maan A kansalliselta keskuspankilta.

Kaikki kansalliset keskuspankit pitävät toisilleen arvopaperitilejä mahdollistaakseen toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuskelpoisten arvopapereiden käytön. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin mukainen menettely riippuu siitä, onko vakuuskelpoiset arvopaperit korvamerkitty tiettyyn yksittäiseen operaatioon vai onko ne sammioitu.³²

- Korvamerkintäjärjestelmässä vastapuolen kotimaan keskuspankin hyväksytyä vastapuolen luottopyynnön vastapuoli antaa ohjeet (tarvittaessa oman omaisuudensäilyttäjänsä kautta) sen maan arvopaperikaupan selvitysjärjestelmään, jossa vastapuolen arvopapereita säilytetään, näiden arvopapereiden siirtämiseksi tuon maan keskuspankkiin kotimaan keskuspankin lukuun. Kun kirjeenvaihtajakeskuspankki on ilmoittanut kotimaan keskuspankille ottaneensa vakuuden vastaan, kotimaan keskuspankki siirtää rahat vastapuolelle. Keskuspankit eivät siirrä varoja ennen kuin ne ovat varmoja, että kirjeenvaihtajakeskuspankki on vastaanottanut vastapuolen arvopaperit. Pystyäkseen noudattamaan maksu- ja toimitusaikoja vastapuolet voivat tallettaa arvopapereita etukäteen kirjeenvaihtajakeskuspankkeihin kotimaan keskuspankkiensa lukuun kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin mukaista menettelyä hyväksi käyttäen.
- Sammiojärjestelmässä vastapuoli voi milloin tahansa siirtää arvopapereita kirjeenvaihtajakeskuspankkiin kotimaan keskuspankin lukuun. Kun kirjeenvaihtajakeskuspankki on informoinut kotimaan keskuspankkia arvopapereiden vastaanotosta, kotimaan keskuspankki siirtää nämä arvopaperit vastapuolen sammiotilille.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli on vastapuolten käytössä klo 9.00–16.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa) jokaisena eurojärjestelmän pankkipäivänä. Vastapuolen, joka haluaa käyttää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallia, on ilmoitettava asiasta sille kansalliselle keskuspankille, josta se haluaa saada luottoa – kotimaansa keskuspankille – ennen klo 16.00:ta EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Vasta-

puolen on lisäksi huolehdittava siitä, että rahapoliittisten operaatioiden vakuudet toimitetaan kirjeenvaihtajakeskuspankin tilille viimeistään klo 16.45 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Jos toimeksiannot tai toimitukset eivät ole tämän määräajan mukaisia, ne otetaan huomioon vasta seuraavana päivänä myönnettävää luottoa varten. Kun vastapuolet ennakoivat tarpeen käyttää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallia myöhäisenä ajankohtana, niiden tulisi mahdollisuuksien mukaan toimittaa arvopaperit etukäteen (ennakkotalletuksena). Poikkeustapauksissa tai rahapoliittisten operaatioiden niin edellyttäessä EKP voi päättää pidentää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin sulkemisaikaa TARGET-järjestelmän sulkemisaikaan.

6.6.2 ARVOPAPERIKAUPAN SELVITYSJÄRJESTELMIEN VÄLISET LINKIT

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin lisäksi voidaan käyttää EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä hyväksytyjä linkkejä arvopapereiden siirtämiseksi maasta toiseen.

Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisten linkkien avulla yhteen selvitysjärjestelmään kuuluvat voivat pitää hallussaan toisessa selvitysjärjestelmässä liikkeeseen laskettuja arvopapereita kuulumatta tuohon järjestelmään. Ennen kuin linkit voidaan hyväksyä käytettäväksi eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuuksien siirtoon, on arvioitava, täyttävätkö ne EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmille asetetut vaatimukset.^{33, 34}

Eurojärjestelmän kannalta sekä kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli että eri EU-jäsenvaltioissa toimivien arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit täyttävät saman tehtävän eli mahdollistavat toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuksien käytön. Toisin sanoen kummankin

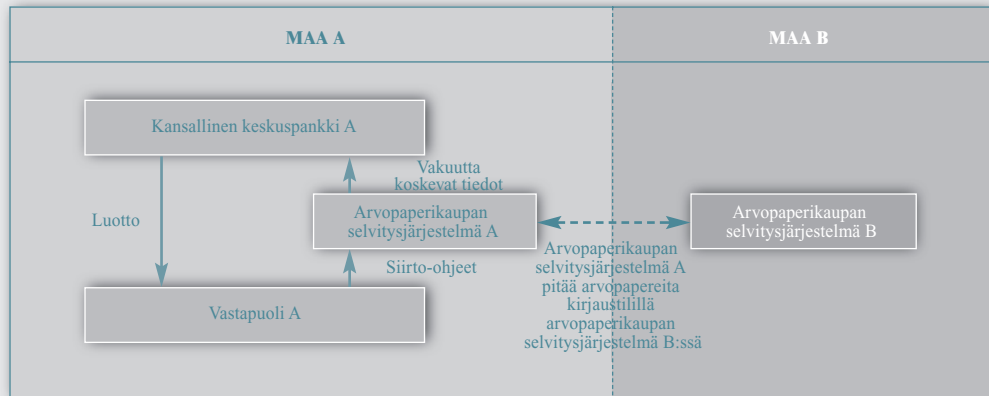
32 Lisätietoja kirjeenvaihtajakeskuspankkimallia koskevassa esitteessä ”Correspondent Central Banking Model”.

33 EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on ajantasainen luettelo hyväksytyistä linkeistä.

34 Ks. EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.int) oleva julkaisu ”Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations”. Euroopan rahapoliittinen instituutti, tammi-kuu 1998.

Kuvio 4. Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit

Maahan A sijoittautunut vastapuoli käyttää maassa B olevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä liikkeeseen laskettuja vakuuskelpoisia arvopapereita järjestelmän sekä maassa A olevan arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän välisen linkin välityksellä hankkiakseen luottoa maan A kansalliselta keskuspankilta.

järjestelmän avulla vastapuolet voivat saada luottoa kotimaansa keskuspankilta myös sellaisia vakuuksia vastaan, jotka on laskettu liikkeeseen jossakin toisessa maassa toimivassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä. Tämä tehtävä toteutetaan kirjeenvaihtajakeskuspankimallissa eri tavoin kuin arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä linkkejä käytettäessä. Kirjeenvaihtajakeskuspankimallissa yhteys maiden välillä toimii kansallisten keskuspankkien kautta. Keskuspankit toimivat toistensa omaisuudensäilyttäjinä. Linkkejä käytettäessä yhteys maiden välillä toimii arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien avulla. Selvitysjärjestelmät avaavat keskenään kirjaustilin. Kirjeenvaihtajakeskuspankkiin talletettuja arvopapereita voidaan käyttää vain eurojärjestelmän luottooperaatioiden vakuutena. Linkin välityksellä arvopapereita voidaan käyttää sekä eurojärjestelmän luottooperaatioiden vakuutena että mihin tahansa muuhun vastapuolen valitsemaan tarkoitukseen. Linkkejä käytettäessä arvopaperit ovat vastapuolen omalla tilillä sen kotimaassa olevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä eikä vastapuoli tarvitse omaisuudensäilyttäjä.

LUKU 7

VÄHIMMÄISVARANNOT¹

7.1 YLEISTÄ

EKP vaatii luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoja kansallisissa keskuspankeissa olevilla tileillä eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti. Vähimmäisvarantojärjestelmän oikeudellisesta perustasta säädetään EKPJ:n perussäännön artiklassa 19, Euroopan keskuspankin soveltamista vähimmäisvarannoista 23. marraskuuta 1998 annetussa Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2531/98² ja Euroopan keskuspankin asetuksessa (EY) N:o 1745/2003 vähimmäisvarantojen soveltamisesta (EKP/2003/9).³ Asetuksella EKP/2003/9 taataan se, että eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän ehdot ovat koko euroalueella yhdenmukaiset.

Kuinka suuria vähimmäisvarantoja kunkin laitoksen on pidettävä, määräytyy laitoksen varantopohjan perusteella. Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmässä osapuolet voivat hyödyntää keskiarvoistamista. Tämä merkitsee sitä, että varantovelvoitteen täytyminen määritellään sen mukaan, mikä on osapuolen varantotilin keskimääräinen kalenteripäivän lopun saldo pitoajanjakson aikana. Laitosten vähimmäisvarannoille maksetaan korkoa, joka on sama kuin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko.

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmällä pyritään pääasiassa seuraaviin rahapoliittisiin päämääriin:

- *Rahamarkkinakorkojen vakauttaminen*
Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän keskiarvoistamisen tarkoituksena on helpottaa rahamarkkinakorkojen vakauttamista kannustamalla laitoksia tasoittamaan likviditeetin tilapäisten vaihtelujen vaikutuksia.
- *Rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarpeen luominen tai lisääminen*
Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmällä voidaan luoda rakenteellinen keskuspankkirahoituksen tarve tai lisätä sitä. Näin voidaan osaltaan parantaa eurojärjes-

telmän kykyä toimia tehokkaasti likviditeetin tarjoajana.

Vähimmäisvarantovelvoitetta soveltaessaan EKP:n on noudatettava eurojärjestelmälle perustamissopimuksen artiklan 105 kohdassa 1 ja EKPJ:n perussäännön artiklassa 2 määritellyjä tavoitteita. Näihin tavoitteisiin kuuluu mm. esittää sellainen epäsuotava kehitys, että rahoituksenvälitys siirtyisi merkittävässä määrin pankkien ulkopuolelle tai pois maasta.

7.2 VÄHIMMÄISVARANTOJÄRJESTELMÄN ALAISET LAITOKSET

EKPJ:n perussäännön artiklan 19.1 mukaan EKP vaatii jäsenvaltioihin sijoittautuneita luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoja. Tämä merkitsee sitä, että eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisia ovat myös euroalueella olevat sellaisen yhteisön sivukonttorit, jonka kotipaikka on euroalueen ulkopuolella. Euroalueelle sijoittautuneiden luottolaitosten sivukonttorit euroalueen ulkopuolella eivät kuitenkaan ole tämän järjestelmän alaisia.

Laitos vapautetaan automaattisesti varantovelvoitteesta sen pitoajanjakson alusta, jonka aikana sen toimilupa on peruutettu tai jonka aikana se on luopunut toimiluvastaan tai jonka aikana rahaliittoon osallistuvan jäsenvaltion oikeusviranomainen tai muu toimivaltainen viranomainen on tehnyt päätöksen laitoksen asettamisesta selvitystilamenettelyyn. Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 ja asetuksen EKP/2003/9 mukaan EKP voi syrjintää harjoittamatta myös vapauttaa luottolaitoksia eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän velvoitteista, jos velvoitteiden asettaminen näille laitoksille ei vastaa tämän järjestelmän tarkoitusta. Vapauttamispäätöksiä tehdessään EKP ottaa huomioon ainakin yhden seuraavista kriteereistä:

¹ Tämän luvun sisältö on tarkoitettu vain taustatiedoksi.

² EYVL L 318, 27.11.1998, s. 1.

³ EYVL L 250, 2.10.2003, s. 10.

- Laitoksen toiminnoilla on jokin erityistar-koitus.
- Laitos ei harjoita aktiivista pankkitoimintaa eikä kilpaile muiden luottolaitosten kanssa.
- Kaikki laitoksen talletukset on korvamerkit-ty alueellista ja/tai kansainvälistä kehitys-apua palveleviin tarkoituksiin.

EKP laati listan eurojärjestelmän vähimmäisvarantopohjajärjestelmään kuuluvista laitoksista ja ylläpitää sitä. EKP julkistaa listan myös niistä laitoksista, jotka on vapautettu tämän järjestelmän mukaisista velvoitteistaan muista syistä kuin tervehdyttämismenettelyyn joutumisen vuoksi.⁴ Vastapuolet voivat käyttää näitä listoja tarkistaakseen, onko niillä velkoja toiselle vähimmäisvarantovelvoitteen alaiselle laitokselle. Listoja, jotka ovat yleisön saatavana kunakin kalenterikuukautena eurojärjestelmän viimeisen pankkipäivän päätyttyä, käytetään laskettaessa sen pitoajanjakson varantopohjaa, joka alkaa kahden kuukauden kuluttua. Esimerkiksi huhtikuussa alkavan pitoajanjakson varantopohjan laskennassa käytettäisiin helmikuun lopussa julkistettavaa listaa.

7.3 VÄHIMMÄISVARANNOISTA MÄÄRÄÄMINEN

VARANTOPOHJA JA VELVOITEPROSENTIT

Laitoksen varantopohja määritellään suhteessa sen tase-eriin. Tasetiedot ilmoitetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n yleisen raha- ja pankkitilastoinnin mukaisesti (ks. kohta 7.5).⁵ Jos laitosta koskee laaja tiedonantovelvollisuus, sen varantopohja määritellään pitoajanjakson alkamiskuukautta kahdella kuukaudella edeltävän kalenterikuukauden lopun tasetietojen mukaan. Esimerkiksi huhtikuussa alkavan pitoajanjakson varantovelvoitteiden laskemiseksi käytettäisiin helmikuun lopun tasetietojen perusteella laskettua varantopohjaa.

EKP:n raha- ja pankkitilastoinnin säännökset mahdollistavat sen, että pienet laitokset voidaan vapauttaa osasta tiedonantovelvollisuuksiaan. Tällaisten laitosten tarvitsee ilmoittaa vain sup-

pea määrä tasetietoja neljännesvuosittain (vuosineljänneksen lopun tasetietoina), ja ilmoitus-ten määräaika on pitempi kuin suuremmilla laitoksilla. Tällaisten pienten laitosten varantopohja määritellään siten, että niiden ilmoittamien kunkin vuosineljänneksen lopun tasetietojen perusteella määritellään kahden kuukauden viipeellä varantopohja kolmea seuraavaa pitoajanjaksoa varten. Esimerkiksi kesä-, heinä- ja elokuussa alkavien pitoajanjaksojen varantopohjien laskemiseksi käytettäisiin ensimmäisen neljänneksen eli maaliskuun lopun tasetietoja.

Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 mukaan EKP:llä on oikeus sisällyttää laitosten varantopohjaan varainhankinnasta sekä taseen ulkopuolisista eristä laitoksille aiheutuneet velat. Eurojärjestelmän vähimmäisvarantopohjajärjestelmässä varantopohjaan lasketaan varsinaisesti vain velkaerät ”talletukset” ja ”liikkeeseen lasketut velkapaperit” (ks. ke-hikko 14).

Laitosten velkoja muille eurojärjestelmän vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten laitosten listalla oleville laitoksille tai EKP:lle tai kansallisille keskuspankeille ei sisällytetä varantopohjaan. Voidakseen vähentää varantopohjastaan velkaerään ”liikkeeseen lasketut velkapaperit” sisältyvät velkansa varantovelvollisille, liikkeeseenlaskijan tulee voida näyttää toteen, kuinka suuri määrä näitä instrumentteja on muiden eurojärjestelmän vähimmäisvarantopohjajärjestelmän alaisten laitosten hallussa. Jos liikkeeseenlaskija ei pysty osoittamaan tätä määrää, se voi tehdä tästä tase-erästä tietyn kiinteän prosenttimäärän⁶ suuruisen vakiovähennyksen.

Velvoiteprosentit määrää EKP noudattaen ylärajaa, joka on määritelty Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2531/98. EKP soveltaa yhdenmukaista nollasta poikkeavaa velvoiteprosenttia suurimpaan osaan varantopoh-

4 Listat ovat julkisia ja saatavissa EKP:n www-sivustosta (www.ecb.int).

5 EKP:n raha- ja pankkitilastointia esitellään liitteessä 4.

6 Ks. asetus EKP/2003/9. EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on lisätietoja vakiovähennyksestä; ks. myös eurojärjestelmän www-sivustot (liite 5).

jaan kuuluvista eristä. Tämä velvoiteprosentti täsmennetään EKP:n vähimmäisvarantoja koskevassa asetuksessa. Seuraaviin velkaeriin EKP soveltaa velvoiteprosenttia 0: ”yli kahden vuoden määräaikaistalletukset”, ”talletukset, joiden irtisanomisaika on yli kaksi vuotta”, ”repomyynnit” ja ”yli kahden vuoden velkapaperit” (ks. kehikko 14). EKP voi muuttaa velvoiteprosentteja milloin tahansa. EKP ilmoittaa velvoiteprosenttien muutoksista ennen sen pitoajanjakson alkua, jolloin muutos tulee voimaan.

VARANTOVELVOITTEEN LASKEMINEN

Kunkin laitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden velvoiteprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaeriin.

Jokainen laitos tekee 100 000 euron vähennyksen varantovelvoitteestaan kussakin jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut. Tällaisen vähennyksen myöntämisellä ei ole vaikutusta eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisen laitosten lakimääräisiin velvoitteisiin.⁷

Kunkin pitoajanjakson varantovelvoitteen määrä pyöristetään lähimpään euroon.

7.4 VARANTOTALLETUSTEN PITÄMINEN

PITOAJANJAKSO

EKP julkistaa pitoajanjaksoja koskevan kalenterin vähintään kolme kuukautta ennen kunkin vuoden alkua.⁸ Pitoajanjakso alkaa sellaisen perusrahoitusoperaation maksujen suorituspäivänä, joka seuraa sitä EKP:n neuvoston kokousta, jossa on tarkoitus tehdä kuukausittainen arvio rahapolitiikan virityksestä. Julkistettua kalente-

7 Laitokset, jotka saavat antaa tilastotietonsa konsolidoidusti ryhmänä EKP:n raha- ja pankkitilastointia koskevan tiedonkeruun säännösten mukaisesti (ks. liite 4), voivat tehdä vain yhden koko konsernia koskevan vähennyksen, elleivät ne toimita varantopohjaa ja varantotalletuksia koskevia tietojaan niin tarkasti eriteltyinä, että eurojärjestelmä voi tarkistaa niiden paikkansapitävyyden ja laadun sekä määrittellä varantovelvoitteen kullekin yksittäiselle ryhmään kuuluvalla laitoksella.

8 Kalenterista ilmoitetaan yleensä EKP:n lehdistötiedotteella, joka on saatavissa EKP:n www-sivustosta (www.ecb.int). Kalenteri julkistetaan myös Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja eurojärjestelmän verkkosivuilla (ks. liite 5).

Kehikko 14.

VARANTOPOHJA JA VELVOITEPROSENTIT

A. Varantopohjaan sisällytettävät velkaerät, joihin sovelletaan positiivista velvoiteprosenttia

Talletukset

- Yön yli -talletukset
- Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset
- Talletukset, joiden irtisanomisaika on enintään 2 vuotta

Liikkeeseen lasketut velkapaperit

- Enintään 2 vuoden velkapaperit

B. Varantopohjaan sisällytettävät velkaerät, joihin sovelletaan velvoiteprosenttia 0

Talletukset

- Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset
- Talletukset, joiden irtisanomisaika on yli 2 vuotta
- Repomyynnit

Liikkeeseen lasketut velkapaperit

- Yli 2 vuoden velkapaperit

C. Varantopohjan ulkopuolelle jäävät velat

- Velat muille eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisille laitoksille
- Velat EKP:lle ja kansallisille keskuspankeille

ria saatetaan erityistilanteissa muuttaa riippuen muun muassa EKP:n neuvoston kokousten aikataulumuutoksista.

VARANTOTALLETUKSET

Jokaisen laitoksen on pidettävä vähimmäisvarantoaan sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisessa keskuspankissa olevalla yhdellä tai useammalla varantotilillä. Jos laitoksella on jäsenvaltiossa useampi kuin yksi toimipaikka, laitoksen hallinnollinen päätoimipaikka on velvollinen täyttämään kaikkien kotimaisten toimipaikkojen yhteenlasketut vähimmäisvarannot.⁹ Jos laitoksella on toimipaikkoja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, sen on pidettävä vähimmäisvarantoa kunkin sellaisen jäsenvaltion keskuspankissa, jossa sillä on toimipaikka. Varannon määrä lasketaan sen varantopohjan mukaan, joka laitoksella kussakin jäsenvaltiossa on.

Laitosten kansallisissa keskuspankeissa olevia selvitystilejä voidaan käyttää varantotileinä. Selvitystileillä olevia varantotalletuksia voidaan käyttää päivän mittaan tapahtumien selvitykseen ja suoritukseen. Kunkin laitoksen päivittäisen varannon määrä on sama kuin sen varantotilin saldo päivän päättyessä.

Laitos voi pyytää kotijäsenvaltionsa kansalliselta keskuspankilta lupaa pitää kaikkia vähimmäisvarantojaan välillisesti välittäjän kautta. Tavallisesti mahdollisuus pitää vähimmäisvarantoja välittäjän kautta on vain sellaisilla laitoksilla, joiden hallinnosta osa (esimerkiksi varainhankinta) on normaalistikin kyseisen vä-

⁹ Jos laitoksella ei ole hallinnollista päätoimipaikkaa jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut, sen tulee nimetä vastaava sivukonttori, joka on vastuussa kaikkien laitoksen tuossa jäsenvaltiossa olevien toimipaikkojen yhteenlasketun vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämisestä.

Kehikko 15.

VÄHIMMÄISVARANTOTALLETUKSILLE MAKSETTAVAN KORON LASKEMINEN

Vähimmäisvarantotalletuksille maksettava korko lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot r_t}{100 \cdot 360}$$

$$r_t = \sum_{i=1}^{n_t} \frac{MR_i}{n_t}$$

Tässä

R_t = vähimmäisvarantotalletuksille maksettava korko pitoajanjaksolta t

H_t = pitoajanjakson t keskimääräinen päivittäinen vähimmäisvarantotalletus

n_t = kalenteripäivien lukumäärä pitoajanjakson t aikana

r_t = vähimmäisvarantotalletukselle maksettava korkoprosentti pitoajanjaksolta t ; korkoprosentti pyöristetään kahteen desimaaliin.

i = pitoajanjakson t :s kalenteripäivä

MR_i = marginaalikorko viimeisimmässä sellaisessa perusrahoitusoperaatiossa, jonka maksut suoritetaan kalenteripäivänä i tai ennen sitä päivää.

littäjän hoidossa (esimerkiksi säästöpankkien ja osuuspankkien verkostot voivat keskittää varantotalletuksensa). Välittäjän kautta tehtävistä vähimmäisvarantotalletuksista määrätään tarkemmin asetuksessa EKP/2003/9.

VARANTOTALLETUSTEN KOROLLISUUS

Vähimmäisvarantotalletuksille maksetaan korkoa, joka on EKP:n perusrahoitusoperaatioiden (kalenteripäivien määrällä painotettu) keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana kehikossa 15 esitetyn kaavan mukaisesti laskettuna. Vähimmäisvarantovelvoitteen ylittäville varantotalletuksille ei makseta korkoa. Varantotalletusten korko maksetaan toisena KKP-pankkipäivänä sen pitoajanjakson päättymisestä, jonka aikana korko kertyi.

7.5 VARANTOPOHJAN ILMOITTAMINEN, HYVÄKSYMINEN JA KORJAAMINEN

Vähimmäisvarantovelvolliset laitokset laskevat itse varantopohjan erät, joiden perusteella vähimmäisvarannot määräytyvät, ja ilmoittavat ne kansallisille keskuspankeille EKP:n yleisen raha- ja pankkitilastoinnin yhteydessä (ks. liite 4). Asetuksen EKP/2003/9 artiklassa 5 määrittellään, miten laitoksen varantopohja ja varantovelvoite ilmoitetaan ja hyväksytään.

Laitoksen vähimmäisvarannot ilmoitetaan ja hyväksytään seuraavasti. Joko asianomainen kansallinen keskuspankki tai laitos itse tekee aloitteen laitoksen tietyn pitoajanjakson vähimmäisvarantojen laskemiseksi. Laskemisen suorittava osapuoli ilmoittaa lasketun vähimmäisvarantojen määrän viimeistään kolme KKP-pankkipäivää ennen pitoajanjakson alkamista. Asianomainen keskuspankki voi määritellä aiemman päivämäärän määrääjäksi vähimmäisvarantojen ilmoittamiselle. Se voi määritellä myös muita aikarajoja, joiden mukaisesti laitoksen on ilmoitettava varantopohjaan ja ilmoitettuihin vähimmäisvarantoihin tehdyistä korjauksista. Ilmoituksen vastaanottaneen osapuolen on hyväksyttävä lasketut vähimmäisvarannot viimeistään pitoajanjakson alkamista edeltävänä KKP-pankkipäivänä. Ilmoituksen vastaanottaneen

osapuolen katsotaan hyväksyneen laitoksen kyseisen pitoajanjakson vähimmäisvarantojen määrän, mikäli se ei ole vastannut ilmoitukseen pitoajanjakson alkamista edeltävän KKP-pankkipäivän loppuun mennessä. Kun laitoksen pitoajanjakson vähimmäisvarannot on hyväksyty, niitä ei voi muuttaa.

Niille laitoksille, joilla on lupa toimia muiden laitosten välittäjinä välillisten varantotalletusten tekemiseksi, on määritelty erityisiä tiedonantovelvollisuuksia asetuksessa EKP/2003/9. Varantotalletuksen tekeminen välittäjän kautta ei muuta näin varantotalletustaan pitävien laitosten tilastointiin liittyviä tiedonantovelvollisuuksia.

EKP:llä ja kansallisilla keskuspankeilla on oikeus tarkistaa kerättyjen tietojen paikkansapitävyys ja laatu Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 mukaisesti.

7.6 VÄHIMMÄISVARANTOVELVOITTEEN TÄYTTÄMÄTTÄ JÄTTÄMINEN

Vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämättä jättämisestä on kyse silloin, kun pitoajanjakson ajalta laskettu keskimääräinen kalenteripäivän lopun saldo laitoksen varantotilillä (-tileillä) alittaa laitokselle tuoksi pitoajanjaksoksi määrätyn varantovelvoitteen.

Jos jokin laitos ei pysty täyttämään koko varantovelvoitettaan tai osaa siitä, EKP:llä on Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 mukaisesti oikeus määrätä sille mikä tahansa seuraavista seuraamuksista:

- Varantovelvoitteen täyttämättä jääneelle osalle laskettu ylimääräinen korko, joka on korkeintaan 5 prosenttiyksikköä maksuvalmiusluoton korkoa korkeampi.
- Varantovelvoitteen täyttämättä jääneelle osalle laskettu ylimääräinen korko, joka on korkeintaan kaksi kertaa maksuvalmiusluoton koron suuruinen.

- Velvoite tehdä EKP:hen tai kansalliseen keskuspankkiin koroton talletus, joka on korkeintaan kolme kertaa varantovelvoitteen täyttämättä jääneen osan suuruinen. Talletuksen juoksuaika ei saa olla pitempi kuin ajanjakso, jonka aikana laitos ei täyttänyt varantovelvoitettaan.

Jos laitos ei täytä muita velvollisuuksiaan, joita sillä on eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmään liittyvien EKP:n asetusten ja päätösten nojalla (esimerkiksi jos joitakin tarvittavia tietoja ei toimiteta ajoissa tai jos tiedot ovat puutteellisia), EKP:llä on valtuus määrätä seuraamuksia sen mukaan kuin säädetään 23. marraskuuta 1998 annetussa Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2532/98 Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia ja 23. syyskuuta 1999 annetussa Euroopan keskuspankin asetuksessa (EY) N:o 2157/1999 Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia (EKP/1999/4).¹⁰ EKP:n johdotkunta voi määritellä ja julkistaa periaatteet, joiden mukaan se soveltaa Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 artiklan 7 kohdassa 1 säädettyjä seuraamuksia.¹¹

Jos vähimmäisvarantovelvoitteiden rikkomus on vakava, eurojärjestelmä voi lisäksi tilapäisesti sulkea vastapuolen pois avomarkkinaoperaatioista.

¹⁰ EYVL L 264, 12.10.1999, s. 21.

¹¹ Nämä periaatteet julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ilmoituksena, jonka otsikko oli ”Euroopan keskuspankin ilmoitus vähimmäisvarantovelvoitteen rikkomisesta koituvien seuraamusten määrittämisestä”, EYVL C 39, 11.2.2000, s. 3.

LIITE I

ESIMERKKEJÄ RAHAPOLIITTISISTA OPERAATIOISTA JA MENETTELYISTÄ

ESIMERKIT

Esimerkki 1. Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio kiinteäkorkoisena huutokauppana	60
Esimerkki 2. Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio vaihtuvakorkoisena huutokauppana	61
Esimerkki 3. EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku vaihtuvakorkoisena huutokauppana	62
Esimerkki 4. Likviditeettiä vähentävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana	63
Esimerkki 5. Likviditeettiä lisäävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana	65
Esimerkki 6. Riskienhallintamenetelmät	67

Esimerkki I.

LIKVIDITEETIÄ LISÄÄVÄ KÄÄNTEISOPERAATIO KIINTEÄKORKKOISENA HUUTOKAUPPANA

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä käänteisoperaatiolla, joka järjestetään kiinteäkorkkoisena huutokauppana.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Vastapuoli	Tarjous, milj. euroa
Pankki 1	30
Pankki 2	40
Pankki 3	70
Yhteensä	140

EKP päättää jakaa yhteensä 105 miljoonaa euroa.

Jaettava määrä prosentteina on

$$\frac{105}{(30+40+70)} = 75\%$$

Vastapuolille jaetut määrät ovat

Vastapuoli	Tarjous, milj. euroa	Jaettu määrä, milj. euroa
Pankki 1	30	22,5
Pankki 2	40	30,0
Pankki 3	70	52,5
Yhteensä	140	105,0

Esimerkki 2.

LIKVIDITEETTIÄ LISÄÄVÄ KÄÄNTEISOPERAATIO VAIHTUVAKORKKOISENA HUUTOKAUPPANA

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä käänteisoperaatiolla, joka järjestetään vaihtuvakorkkoisena huutokauppana.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Korko, %	Määrä, milj. euroa				
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Tarjoukset yhteensä	Kumulatiiviset tarjoukset
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
Yhteensä	30	45	70	145	

EKP päättää jakaa 94 miljoonaa euroa marginaalikorolla 3,05 %.

Kaikki 3,05 prosentin ylittävät tarjoukset (kumulatiiviseen 80 miljoonan euron määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 3,05 prosentin korolla

$$\frac{94 - 80}{35} = 40 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaalikorolla on esimerkiksi

$$0,4 \times 10 = 4$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 4 = 14$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	30,0	45,0	70,0	145
Jaettu määrä yhteensä	14,0	34,0	46,0	94

Jos käytetään yksikorkoista huutokauppanenettelyä (hollantilainen huutokauppa), vastapuolille jaettujen määrien korko on 3,05 %.

Jos käytetään monikorkoista huutokauppanenettelyä (amerikkalainen huutokauppa), vastapuolille jaettaviin määriin ei sovelleta pelkästään yhtä korkoa, vaan esimerkiksi pankki 1 saa 5 miljoonaa euroa korolla 3,07 %, 5 miljoonaa euroa korolla 3,06 % ja 4 miljoonaa euroa korolla 3,05 %.

Esimerkki 3.

EKP:N VELKASITOUJUSTEN LIIKKEESEENLASKU VAIHTUVAKORKOISENA HUUTOKAUPPANA

EKP päättää vähentää markkinoiden likviditeettiä laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia vaihtuvakorkoista huutokauppaa käyttäen.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Korko, %	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
Yhteensä	55	70	55	180	

EKP päättää jakaa 124,5 miljoonan euron nimellismäärän marginaalikorolla 3,05 %.

Kaikki 3,05 prosentin alittavat tarjoukset (65 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 3,05 prosentin korolla

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaalikorolla on esimerkiksi

$$0,85 \times 20 = 17$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	55,0	70,0	55,0	180,0
Jaettu määrä yhteensä	42,0	49,0	33,5	124,5

Esimerkki 4.

LIKVIDITEETTIÄ VÄHENTÄVÄ VALUUTTASWAP VAIHTUVAKORKKOISENA HUUTOKAUPPANA

EKP päättää vähentää markkinoiden likviditeettiä tekemällä euron ja dollarin välisen valuuttaswapin vaihtuvakorkkoisena huutokauppana. (Huom.: euron termiinikurssi on tässä esimerkissä korkeampi kuin avistakurssi.)

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Swap-pisteet (x 10 000)	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
Yhteensä	65	90	80	235	

EKP päättää jakaa 158 miljoonaa euroa marginaalswap-pisteellä 6,63. Kaikki 6,63 pisteen ylittävät tarjoukset (65 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 6,63 pisteellä

$$\frac{158 - 65}{100} = 93 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaalswap-pisteellä on esimerkiksi

$$0,93 \times 25 = 23,25$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	65,0	90,0	80,0	235,0
Jaettu määrä yhteensä	48,25	52,55	57,20	158,0

EKP määrää operaatiossa euron USD-avistakurssiksi 1,1300.

Jos käytetään yksikorkkoista huutokauppanenettelyä (hollantilaista huutokauppaa), eurojärjestelmä ostaa operaation alkamispäivänä 158 000 000 euroa ja myy 178 540 000 dollaria. Operaation eräpäivänä eurojärjestelmä myy 158 000 000 euroa ja ostaa 178 644 754 dollaria (termiinikurssi on $1,130663 = 1,1300 + 0,000663$).

Esimerkki 4. (jatkoa)

Jos käytetään monikorkoista huutokauppamenettelyä (amerikkalaista huutokauppaa), eurojärjestelmä vaihtaa euro- ja dollarimäärät seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla:

Avistakauppa			Terminikauppa		
Vaihtokurssi	Euro, osto	USD, myynti	Vaihtokurssi	Euro, myynti	USD, osto
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
Yhteensä	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

Esimerkki 5.

LIKVIDITEETTIÄ LISÄÄVÄ VALUUTTASWAP VAIHTUVAKORKOISENA HUUTOKAUPPANA

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä tekemällä euron ja dollarin välisen valuuttaswapin vaihtuvakorkoisena huutokauppana. (Huom.: euron termiinkurssi on tässä esimerkissä korkeampi kuin avistakurssi.)

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Swap-pisteet (× 10 000)	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
Yhteensä	60	85	75	220	

EKP päättää jakaa 197 miljoonaa euroa marginaaliswap-pisteellä 6,54. Kaikki 6,54 pisteen alittavat tarjoukset (195 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 6,54 pisteellä

$$\frac{197 - 195}{20} = 10 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaaliswap-pisteellä on esimerkiksi

$$0,10 \times 5 = 0,5$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	60,0	85,0	75,0	220
Jaettu määrä yhteensä	55,5	75,5	66,0	197

EKP määrää operaatiossa euron USD-avistakurssiksi 1,1300.

Jos käytetään yksikorkoista huutokauppanenettelyä (hollantilaista huutokauppaa), eurojärjestelmä myy operaation alkamispäivänä 197 000 000 euroa ja ostaa 222 610 000 dollaria. Operaation eräpäivänä eurojärjestelmä ostaa 197 000 000 euroa ja myy 222 738 838 dollaria (termiinkurssi on $1,130654 = 1,1300 + 0,000654$).

Esimerkki 5. (jatkoa)

Jos käytetään monikorkoista huutokauppamenettelyä (amerikkalaista huutokauppaa), eurojärjestelmä vaihtaa euro- ja dollarimäärät seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla:

Avistakauppa			Terminikauppa		
Vaihtokurssi	Euro, myynti	USD, osto	Vaihtokurssi	Euro, osto	USD, myynti
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
Yhteensä	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573

Esimerkki 6.

RISKIENHALLINTAMENETELMÄT

Tässä esimerkissä kuvataan eurojärjestelmän likviditeettiä lisäävissä operaatioissa käytettäviin arvopapereihin sovellettavia riskienhallintamenetelmiä.¹ Esimerkki perustuu oletukseen, että vastapuoli osallistuu seuraaviin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin.

- Perusrahoitusoperaatio, joka alkaa 28.7.2004 ja päättyy 4.8.2004 ja jossa vastapuolelle jaetaan 50 miljoonaa euroa 4,24 prosentin korolla.
- Pitempiaikainen rahoitusoperaatio, joka alkaa 29.7.2004 ja päättyy 21.10.2004 ja jossa vastapuolelle jaetaan 45 miljoonaa euroa 4,56 prosentin korolla.
- Perusrahoitusoperaatio, joka alkaa 4.8.2004 ja päättyy 11.8.2004 ja jossa vastapuolelle jaetaan 35 miljoonaa euroa 4,26 prosentin korolla.

Operaatioiden vakuutena olevien vastapuolen ykköslistan arvopapereiden ominaisuudet on eritelty alla olevassa taulukossa 1.

TAULUKKO 1. OPERAATIOISSA KÄYTETYT YKKÖSLISTAN ARVOPAPERIT

Ominaisuudet						
Arvopaperin tunnistetieto	Arvopaperityyppi	Eräpäivä	Korko	Koronmaksu	Jäljellä oleva maturiteetti (v)	Markkinaarvon aliarvostus (%)
Arvopaperi A	Omaisuu- vakuudellinen instrumentti	29.8.2006	Kiinteä	½ v	2	3,50
Arvopaperi B	Valtion liikkeeseen laskema velkakirja	19.11.2008	Vaihtuva	1 v	4	0,50
Arvopaperi C	Yrityksen liikkeeseen laskema velkakirja	12.5.2015	Nollakorkoinen		> 10	15,00
Hinnat prosentteina (ml. kertynyt korko) ¹⁾						
28.7.2004	29.7.2004	30.7.2004	2.8.2004	3.8.2004	4.8.2004	5.8.2004
102,63	101,98	100,55	101,03	100,76	101,02	101,24
	98,35	97,95	98,15	98,56	98,73	98,57
					55,01	54,87

1) Tietyn arvostuspäivän hinnat vastaavat tätä arvostuspäivää edeltävän pankkipäivän edustavinta hintaa.

¹ Esimerkki perustuu oletukseen, että vakuuksien muutospyyntötarpeen laskemisessa otetaan huomioon myönnetylle luotolle kertynyt korko ja että kynnyksipisteinä on 0,5 % myönnetystä luotosta.

Korvamerkintäjärjestelmä

Ensimmäisenä oletuksena on, että operaatiot tehdään sellaisen kansallisen keskuspankin kanssa, jonka käyttämässä järjestelmässä arvopaperit korvamerkitään kuhunkin operaatioon. Korvamerkintäjärjestelmissä arvopaperit arvostetaan päivittäin. Riskienhallintamenetelmää voidaan siten kuvata seuraavasti (ks. myös oheinen taulukko 2):

1. Vastapuoli tekee 28.7.2004 kansallisen keskuspankin kanssa takaisinostosopimuksen, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ostaa 50,6 miljoonan euron arvosta arvopaperia A. Arvopaperi A on kiinteäkorkoinen omaisuusvakuudellinen arvopaperi, joka erääntyy 29.8.2006. Koska sen jäljellä oleva maturiteetti on 2 vuotta, siihen sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 3,5 %. Arvopaperi A:n markkinahinta sen viitemarkkinapaikalla on mainittuna päivänä 102,63 %, johon sisältyy kertynyt kuponkikorko. Vastapuolen edellyttään toimittavan sellaisen määrän arvopaperia A, että sen markkina-arvo 3,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen ylittää 50 miljoonan euron jaetun määrän. Vastapuoli toimittaa siten 50,6 miljoonan euron nimellisarvosta arvopaperia A, jonka korjattu markkina-arvo tuona päivänä on 50 113 203 euroa.
2. Vastapuoli tekee 29.7.2004 kansallisen keskuspankin kanssa takaisinostosopimuksen, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ostaa 21 miljoonan euron arvosta arvopaperia A (markkinahinta 101,98 %, markkina-arvon aliarvostus 3,5 %) ja 25 miljoonan euron arvosta arvopaperia B (markkinahinta 98,35 %). Arvopaperi B on valtion vaihtuvakorkoinen joukkovelkakirja, johon sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 0,5 %. Arvopaperin A ja arvopaperin B korjattu markkina-arvo tuona päivänä on 45 130 810 euroa, mikä ylittää vaaditun 45 000 000 euron määrän.

Heinäkuun 28. päivänä 2004 alkaneeseen perusrahoitusoperaatioon liittyvät arvopaperit arvostetaan uudelleen 29.7.2004. Koska arvopaperin A markkinahinta on 101,98 %, sen markkina-arvon aliarvostuksella korjattu arvo on yhä alemman ja ylempään kynnysarvon sisällä. Alun perin pantatun vakuuden katsotaan näin ollen kattavan sekä alun perin myönnetyn luoton määrän että 5 889 euron suuruisen kertyneen koron.

3. Arvopaperit arvostetaan uudelleen 30.7.2004: arvopaperin A markkinahinta on 100,55 % ja arvopaperin B markkinahinta on 97,95 %. Kertyneet korot ovat 11 778 euroa 28.7.2004 alkaneesta perusrahoitusoperaatiosta ja 5 700 euroa 29.7.2004 alkaneesta pitempiaikaisesta rahoitusoperaatiosta. Näin ollen arvopaperi A:n korjattu markkina-arvo ensimmäisessä operaatioissa on 914 218 euroa pienempi kuin operaation vakuusvaade (eli myönnetty luotto + kertynyt korko), mutta myös pienempi kuin 49 761 719 euron alempi kynnystaso. Vastapuoli toimittaa 950 000 euron nimellisarvosta arvopaperia A, mikä 100,55 prosentin hintaan perustuneesta markkina-arvosta tehdyn 3,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen palauttaa riittävän vakuuskatteen.²

Myös toinen operaatio aiheuttaa vakuuksien muutospyynnön, koska operaatiossa käytettyjen arvopapereiden korjattu markkina-arvo (44 741 520 euroa) jää alle alemman kynnystason (44 780 672 euroa). Tämän vuoksi vastapuoli toimittaa 270 000 euron arvosta arvopaperia B, jonka korjattu markkina-arvo on 263 143 euroa.

² Kansalliset keskuspankit voivat vaatia lisävakuutta rahana eikä arvopapereina.

Esimerkki 6. (jatkoa)

- Arvopaperit arvostetaan uudelleen 2. ja 3.8.2004, mutta tämä ei aiheuta vakuuksien muutospyyntöä 28. ja 29.7.2004 tehtyjen operaatioiden osalta.
- Elokuun 4. päivänä 2004 vastapuoli maksaa takaisin 28.7.2004 alkaneessa perusrahoitusoperaatioissa myönnetyn luoton ja 41 222 euron suuruisen kertyneen korun. Kansallinen keskuspankki palauttaa 51 550 000 euron nimellis arvosta arvopaperia A.

Samana päivänä vastapuoli tekee kansallisen keskuspankin kanssa uuden takaisinostosopimuksen, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ostaa 75 miljoonan euron nimellis arvosta arvopaperia C. Koska arvopaperi C on nollakorkoinen yrityksen joukkovelkakirja, jonka jäljellä oleva maturiteetti on yli 10 vuotta ja johon sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 15 %, sen markkina-arvon aliarvostuksella korjattu markkina-arvo tuona päivänä on 35 068 875 euroa.

Heinäkuun 29. päivänä 2004 alkaneeseen pitempiaikaiseen rahoitusoperaatioon liittyvien arvopapereiden uudelleenarvostuksesta ilmenee, että arvopapereiden korjattu markkina-arvo on noin 262 000 euroa suurempi kuin ylempi kynnystaso, minkä vuoksi kansallinen keskuspankki palauttaa vastapuolelle 262 000 euron nimellis arvosta arvopaperia B.³

Sammiojärjestelmä

Toisena oletuksena on, että operaatiot tehdään sellaisen kansallisen keskuspankin kanssa, joka käyttää sammiojärjestelmää. Vastapuolen käyttämiä sammioituja arvopapereita ei ole korvamerkitty mihinkään tiettyihin operaatioihin.

Tässä esimerkissä käytetään samaa operaatioiden sarjaa kuin edellisessä korvamerkintäjärjestelmää kuvaavassa esimerkissä. Pääasiallinen ero on, että kaikkien sammioon kuuluvien arvopapereiden korjatun markkina-arvon on uudelleenarvostuspäivinä katettava kaikkien vastapuolen ja kansallisen keskuspankin välisten avointen operaatioiden kokonaismäärä. Näin ollen 30.7.2004 tehtävä vakuuksien muutospyyntö on tässä esimerkissä sama (1 178 398 euroa) kuin korvamerkintäjärjestelmässä. Vastapuoli toimittaa 1 300 000 euron nimellis arvosta arvopaperia A, mikä 100,55 prosentin hintaan perustuneesta markkina-arvosta tehdyn 3,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen palauttaa riittävän vakuuskatteen.

Lisäksi 4.8.2004, jolloin 28.7.2004 tehty perusrahoitusoperaatio eräännyy, vastapuoli voi pitää arvopaperit vakuustilillään. Arvopaperi voidaan vaihtaa myös toiseen, kuten esimerkissä esitetään, jolloin 51,9 miljoonan euron nimellis arvosta arvopaperia A vaihdetaan nimellis arvoltaan 75,5 miljoonaan euroon arvopaperia C kaikissa rahoitusoperaatioissa myönnettyjen luottojen ja kertyneiden korkojen kattamiseksi.

Sammiojärjestelmän riskienhallintamenetelmiä kuvataan taulukossa 3.

³ Jos kansallinen keskuspankki joutuu palauttamaan vakuutta vastapuolelle toisen operaation yhteydessä, se voidaan joissakin tapauksissa nettouttaa vastapuolen kansalliselle keskuspankille ensimmäisen operaation yhteydessä maksaman vakuuden kanssa. Näin ollen suoritettaisiin vain yksi vakuusmaksu.

Esimerkki 6. (jatkoa)

TAULUKKO 2. KORVAMERKINTÄJÄRJESTELMÄ

Päivämäärä	Avoimet operaatiot	Alkamispäivä	Päätymispäivä	Korko, %	Myönnetty luotto
28.7.2004	Perusraah.op.	28.7.2004	4.8.2004	4,24	50 000 000
29.7.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
30.7.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
2.8.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
3.8.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
4.8.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	4.8.2004 29.7.2004	11.8.2004 27.10.2004	4,26 4,56	35 000 000 45 000 000
5.8.2004	Perusraah.op. Pitempiaik. rah.op.	4.8.2004 29.7.2004	11.8.2004 27.10.2004	4,26 4,56	35 000 000 45 000 000

Kertynyt korko	Katettava määrä	Alempi kynnyks	Ylempi kynnyks	Korjattu markkina-arvo	Vakuuksien muutospyyntö
–	50 000 000	49 750 000	50 250 000	50 113 203	–
5 889	50 005 889	49 755 859	50 255 918	49 795 814	–
–	45 000 000	44 775 000	45 225 000	45 130 810	–
11 778	50 011 778	49 761 719	50 261 837	49 097 560	–914 218
5 700	45 005 700	44 780 672	45 230 729	44 741 520	–264 180
29 444	50 029 444	49 779 297	50 279 592	50 258 131	–
22 800	45 022 800	44 797 686	45 247 914	45 152 222	–
35 333	50 035 333	49 785 157	50 285 510	50 123 818	–
28 500	45 028 500	44 803 358	45 253 643	45 200 595	–
–	35 000 000	34 825 000	35 175 000	35 068 875	–
34 200	45 034 200	44 809 029	45 259 371	45 296 029	261 829
4 142	35 004 142	34 829 121	35 179 162	34 979 625	–
39 900	45 039 900	44 814 701	45 265 100	45 043 420	–

Esimerkki 6. (jatkoa)

TAULUKKO 3. SAMMIOJÄRJESTELMÄ

Päivämäärä	Avoimet operaatiot	Alkamispäivä	Päätymispäivä	Korko, %	Myönnetty luotto
28.7.2004	Perusrah.op.	28.7.2004	4.8.2004	4,24	50 000 000
29.7.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
30.7.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
2.8.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
3.8.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	28.7.2004 29.7.2004	4.8.2004 27.10.2004	4,24 4,56	50 000 000 45 000 000
4.8.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	4.8.2004 29.7.2004	11.8.2004 27.10.2004	4,26 4,56	35 000 000 45 000 000
5.8.2004	Perusrah.op. Pitempiaik. rah.op.	4.8.2004 29.7.2004	11.8.2004 27.10.2004	4,26 4,56	35 000 000 45 000 000

Kertynyt korko	Katettava määrä	Alempi kynnys ¹⁾	Ylempi kynnys ²⁾	Korjattu markkina-arvo	Vakuuksien muutospyyntö
–	50 000 000	49 750 000	Ei sovelleta	50 113 203	–
5 889	95 005 889	94 530 859	Ei sovelleta	94 926 624	–
–					
11 778 5 700	95 017 478	94 542 390	Ei sovelleta	93 839 080	–1 178 398
29 444 22 800	95 052 244	94 576 983	Ei sovelleta	95 487 902	–
35 333 28 500	95 063 833	94 588 514	Ei sovelleta	95 399 949	–
– 34 200	80 034 200	79 634 029	Ei sovelleta	80 333 458	–
4 142 39 900	80 044 042	79 643 821	Ei sovelleta	80 248 396	–

1) Sammiojärjestelmässä alempi kynnys on vakuuksien muutospyyntöjen alin kynnystaso. Käytännössä useimmat kansalliset keskuspankit vaativat lisävakuutta, kun vakuussammion markkina-arvon aliarvostuksella korjattu markkina-arvo laskee katettavaa kokonaismäärää pienemmäksi.

2) Sammiojärjestelmässä ylempään kynnystason käsitteellä ei ole merkitystä, koska vastapuoli pyrkii aina toimittamaan vakuuksia yli vaaditun määrän minimoidakseen toimituskustannukset.

LIITE 2

SANASTO

Alkamispäivä (start date): Päivä, jona rahapoliittinen operaatio alkaa. **Takaisinostosopimuksiin** ja **valuuttaswapeihin** perustuvissa operaatioissa alkamispäivä vastaa **ostopäivää**.

Alkumarginaali (initial margin): Riskienhallintatoimi, jota eurojärjestelmä voi käyttää **käänteisoperaatioissa** ja joka tarkoittaa sitä, että operaatiota varten vaadittava vakuus on yhtä suuri kuin **vastapuolelle** myönnettävä luotto lisättynä alkumarginaalin arvolla.

Amerikkalainen huutokauppa (American auction): Katso **monikorkoinen huutokauppa**menettely.

Arvo-osuuksiksi muuttaminen (dematerialisation): Fyysisten saantotodistusten tai -asiakirjojen poistaminen käytöstä siten, että raha- ja pääomamarkkinainstrumentit ovat olemassa ainoastaan tilikirjauksina.

Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä (securities settlement system, SSS): Menettely, joka mahdollistaa arvopaperien tai muiden saamistodisteiden säilytyksen ja siirron joko vastikkeettomasti (free of payment, FOP) tai **toimitus maksua vastaan** -periaatteella (delivery versus payment, DVP).

Arvopaperikeskus (central securities depository, CSD): Yhteisö, joka säilyttää ja hoitaa arvopapereita tai muita saamistodisteita, pitää liikkeeseenlaskutilejä ja mahdollistaa arvopaperitapahtumien käsittelyn tilikirjausten avulla. Arvopaperit voivat olla joko fyysisiä (mutta yhteissäilytyksessä arvopaperikeskuksen pitämässä pysäytysjärjestelmässä) tai arvo-osuusmuotoisia (jolloin ne ovat olemassa ainoastaan elektronisina kirjauksina).

Arvostuspäivä (valuation date): Päivä, jona luottotoimien kohteena olevat arvopaperit arvostetaan.

Avomarkkinaoperaatio (open market operation): Keskuspankin aloitteesta rahoitusmarkkinoilla toteutettava operaatio. Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään: **perusrahoitusoperaatioihin**, **pitempiäaikaisiin rahoitusoperaatioihin**, **hienosäätöoperaatioihin** ja **rakenteellisiin operaatioihin**. Eurojärjestelmän tärkein avomarkkinaoperaatioiden väline ovat **käänteisoperaatiot**, joita voidaan käyttää kaikkien neljän operaatioryhmän yhteydessä. Lisäksi **rakenteellisten operaatioiden** yhteydessä voidaan käyttää velkasitoumusten liikkeeseenlaskua ja **suoria kauppoja** ja **hienosäätöoperaatioiden** yhteydessä puolestaan **suoria kauppoja**, **valuuttaswapeja** ja **määräaikaistalletusten keräämistä**.

Bruttomaksujärjestelmä (gross settlement system): Maksujärjestelmä, jossa maksut suoritetaan ja arvopaperit siirretään toimeksianto kerrallaan.

EKP:n aika (ECB time): EKP:n sijaintipaikan aika.

EKP:n maksumekanismi (ECB payment mechanism, EPM): **TARGET-järjestelmään** liittyvät EKP:n maksujärjestelyt, joilla hoidetaan 1) EKP:ssä olevien tilien välisiä maksuja ja 2) EKP:ssä ja **kansallisissa keskuspankeissa** olevien tilien välisiä, TARGET-järjestelmän kautta välitettäviä maksuja.

Eräpäivä (maturity date): Päivä, jona rahapoliittinen operaatio päättyy. **Takaisinostosopimuksen** tai swapin yhteydessä eräpäivä vastaa **takaisinostopäivää**.

ETA-maat (Euroopan talousalueen maat) (EEA [European Economic Area] countries): Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä Islanti, Liechtenstein ja Norja.

Etukäteen määrätty korko (pre-fixed coupon): **Vaihtuvakorkoisen instrumentin** korko, joka määrittyy sen mukaan, mikä käytetyn viiteindeksin arvo on tietyssä päivänä (tai päivinä) ennen korkokertymisajan alkua.

Euroalue (euro area): Ne EU:n **jäsenvaltiot**, jotka ovat ottaneet käyttöön euron yhteisenä rahanaan **perustamissopimuksen** mukaisesti ja joissa harjoitetaan yhteistä rahapolitiikkaa EKP:n neuvoston vastuulla.

Eurojärjestelmä (Eurosystem): Euroopan keskuspankki (EKP) ja **euroalueen jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit**. Eurojärjestelmän päätöksentekuelimet ovat EKP:n neuvosto ja johtokunta.

Eurojärjestelmän pankkipäivä (Eurosystem business day): Päivä, jona EKP ja ainakin yksi **kansallinen keskuspankki** on avoinna **eurojärjestelmän** rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) (European System of Central Banks, ESCB): Euroopan keskuspankki (EKP) ja EU:n jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit. On huomattava, että niiden jäsenvaltioiden kansallisilla keskuspankeilla, jotka eivät ole ottaneet käyttöön yhteistä rahaa **perustamissopimuksen** mukaisesti, säilyy kansallisen lain mukainen rahapoliittinen toimivalta, eivätkä ne siis osallistu **eurojärjestelmän** rahapolitiikan harjoittamiseen.

Haircut: Katso **markkina-arvon aliarvostus**.

Hienosäätöoperaatio (fine-tuning operation): **Eurojärjestelmän** satunnaisesti toteuttama **avomarkkinaoperaatio**, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tasoittaa markkinoiden likviditeetin odottamattomia vaihteluja.

Hollantilainen huutokauppa (Dutch auction, single-rate auction): Katso **yksikorkoinen huutokauppamenettely**.

Huutokauppamenettely (tender procedure): Menettely, jolla keskuspankki lisää tai vähentää markkinoiden likviditeettiä. Menettely perustuu **vastapuolilta** saatuihin keskenään kilpaileviin tarjouksiin. Kilpailukykyisimmät tarjoukset hyväksytään ensin, kunnes koko se likviditeettimäärä, jonka keskuspankki halusi lisätä tai vähentää, on käytetty.

Irtisanomischeitoiset talletukset (deposits redeemable at notice): Tietyn irtisanomisajan jälkeen nostettavissa olevat talletukset. Joissakin tapauksissa talletetuista varoista voidaan nostaa tietty kiinteä määrä tietyn ajanjakson aikana tai varat voidaan nostaa erillistä sakkomaksua vastaan.

ISIN-koodi (International Securities Identification Number, ISIN): Rahoitusmarkkinoilla liikkeeseen lasketuille arvopapereille annettu kansainvälinen koodi.

Jäljellä oleva maturiteetti (residual maturity): Velkainstrumentin eräpäivään saakka jäljellä oleva aika.

Jälkikäteen määrätty korko (post-fixed coupon): **Vaihtuvakorkoisen instrumentin** korko, joka määräytyy sen mukaan, mikä käytetyn viiteindeksin arvo on tietyssä päivänä (tai päivinä) koron kertymisaikana.

Jäsenvaltio (Member State): Tässä asiakirjassa Euroopan unionin jäsenvaltio, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan **perustamissopimuksen** mukaisesti.

Kahdenvälinen kauppa (bilateral procedure): Menettely, jossa keskuspankki käy kauppaa suoraan ainoastaan yhden tai muutaman **vastapuolen** kanssa soveltamatta huutokauppanettelyjä. Kahdenvälisiin kauppoihin kuuluvat myös pörssin tai välittäjien välityksellä tehtävät kaupat.

Kakkoslistan arvopaperi (tier two asset): Jälkimarkkinakelpoinen tai ei-jälkimarkkinakelpoinen arvopaperi, jonka erityiset kelpoisuusvaatimukset määrää **kansallinen keskuspankki** EKP:n ohjeiden mukaisesti.

Kansallinen keskuspankki (national central bank, NCB): Tässä asiakirjassa sellaisen EU:n **jäsenvaltion** keskuspankki, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan **perustamissopimuksen** mukaisesti.

Kaupantekopäivä (T) (trade date, T): Päivä, jona kauppa (eli kahden **vastapuolen** välinen sopimus rahoitustransaktiosta) tehdään. Kaupantekopäivä voi olla sama kuin transaktion **maksun suorituspäivä** (suoritus saman päivän arvolla) tai edeltää suorituspäivää tietyllä pankkipäivien määrällä (maksun suorituspäivä on T + suoritusviive).

Keskiarvoistaminen (averaging provision): Järjestely, joka tekee **vastapuolille** mahdolliseksi täyttää **varantovelvoitteensa pitoajanjaksona** keskimääräisten **varantotalletustensa** perusteella. Keskiarvoistaminen edistää osaltaan rahamarkkinakorkojen vakautta kannustamalla laitoksia tasoittamaan likviditeetin tilapäisten vaihtelujen vaikutuksia. **Eurojärjestelmän** vähimmäisvarantojärjestelmä sallii keskiarvoistamisen.

Kiinteäkorkoinen huutokauppa (fixed rate tender): **Huutokauppanettely**, jossa keskuspankki määrää koron etukäteen ja osallistuvat **vastapuolet** tekevät tarjouksen rahamäärästä, jonka ne haluavat tällä korolla.

Kiinteäkorkoinen instrumentti (fixed rate instrument): Rahoitusinstrumentti, jonka korko on kiinteä instrumentin koko juoksuajan.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli (correspondent central banking model, CCBM): **Euroopan keskuspankkijärjestelmän** luoma järjestelmä, jonka tarkoituksena on antaa **vastapuolille** mahdollisuus käyttää toisessa maassa olevia arvopapereita kaupan kohteena. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallissa **kansalliset keskuspankit** toimivat omaisuudensäilyttäjinä toistensa puolesta. Tämä tarkoittaa, että kukin kansallinen keskuspankki pitää arvopaperitiliä kunkin muun kansallisen keskuspankin (sekä EKP:n) arvopaperien hoitoa varten.

Kirjeenvaihtajapankkimennettely (correspondent banking): Menettely, jossa yksi **luottolaitos** tarjoaa maksu- ja muita palveluja toiselle luottolaitokselle. Kirjeenvaihtajapankit välittävät maksut usein sellaisten keskinäisten tilien (nostro- ja lorotilien) kautta, joihin voidaan liittää luottolimiitti. Kirjeenvaihtajapankkipalvelut ovat pääasiassa kansainvälisiä, mutta joissakin maissa niitä käytetään myös asiamiessuhteina kotimaisissa yhteyksissä. Kirjeenvaihtajapankille ulkomaisen luotto-

laitoksen tili on nimeltään lorotili; ulkomainen luottolaitos puolestaan kutsuu kirjeenvaihtajapankissa olevaa tiliään nostrotiliksi.

KKP-pankkipäivä (NCB business day): Päivä, jona tietyn **jäsenvaltion kansallinen keskuspankki** on avoinna **eurojärjestelmän** rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten. Joissakin jäsenvaltioissa kansallisen keskuspankin haarakonttorit voivat olla kiinni joinakin KKP-pankkipäivinä paikallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen **vastapuolille** järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan näitä haarakonttoreita koskevissa transaktioissa.

Konkurssiriski (solvency risk): Riski, että syntyy tappiota raha- ja pääomamarkkina-instrumenttien **liikkeeseenlaskijan** konkurssin tai **vastapuolen** maksukyvyttömyyden johdosta.

Koronlaskukäytäntö (day-count convention): Käytäntö, jota noudattaen määrätään luottokorkoja laskettaessa huomioon otettava päivien määrä. **Eurojärjestelmän** rahapoliittisissa operaatioissa sovelletaan koronlaskukäytäntöä **todelliset päivät / 360**.

Korvamerkintäjärjestelmä (earmarking system): Keskuspankin vakuushallinnassa käytettävä järjestelmä, jossa luottoa myönnetään kutakin yksittäistä transaktiota varten korvamerkittyjä vakuuksia vastaan.

Kynnyspiste (trigger point): Myönnetyn luoton arvon ennalta määrätty taso, jonka saavuttaminen laukaisee **vakuuksien muutospyynnön**.

Kytkentäverkosto (interlinking mechanism): **TARGET-järjestelmän** yhteiset menettelyt ja infrastruktuuri, joiden avulla maksumääräykset voidaan siirtää yhdestä kotimaisesta **RTGS-järjestelmästä** toiseen.

Käänteisesti vaihtuvakorkoinen instrumentti (inverse floating rate instrument): Rahoitus-instrumentti, jonka haltijalle maksettava korko vaihtelee muuttuen aina vastakkaiseen suuntaan kuin viitekorko.

Käänteisoperaatio (reverse transaction): Operaatio, jolla **kansallinen keskuspankki** ostaa tai myy arvopapereita **takaisinostosopimuksen** perusteella, tai keskuspankin luotto-operaatio vakuutta vastaan.

Könttäsommavähennys (lump-sum allowance): Kiinteä määrä, jonka laitos vähentää, kun lasketaan sen **varantovelvoitetta eurojärjestelmän** vähimmäisvarantojärjestelmässä.

Liikkeeseenlaskija (issuer): Yhteisö, joka on maksuvelvollinen arvopaperiin tai muuhun raha- taikka pääomamarkkinainstrumenttiin nähden.

Linkki arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välillä (link between securities settlement systems): Kahden **arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän** väliset menettelyt ja järjestelyt, joiden avulla järjestelmien välillä voidaan siirtää arvopapereita tilikirjauksina.

Lopullinen siirto (final transfer): Peruuttamaton ja ehdoton siirto, joka täyttää siirtovelvoitteen.

Luottolaitos (credit institution): Tässä asiakirjassa luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 20. maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 2000/12/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 18. syyskuuta 2000 annetulla direktiivillä N:o 2000/28/EY, artiklan 1 kohdassa 1 määritelty laitos. Näin ollen luottolaitos on 1) yritys, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisin maksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa, tai 2) muu kuin kohdassa 1 määritelty yritys tai oikeushenkilö, joka laskee liikkeeseen sähköisenä rahana olevia maksuvälineitä. Sähköinen raha on määritelty rahalliseksi arvoksi, joka ilmenee liikkeeseenlaskijaan kohdistuvana saamisena, joka on a) talletettu sähköiseen välineeseen, b) laskettu liikkeeseen varoja vastaan, joiden arvo on vähintään liikkeeseen laskettu rahallinen arvo, ja c) jonka hyväksyvät maksuvälineenä muut yritykset kuin liikkeeseenlaskija.

Läheinen sidos (close links): Tilanne, jossa vastapuolella on seuraavanlainen sidos velkainstrumenttien liikkeeseenlaskijaan siitä syystä, että 1) vastapuoli omistaa vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pääomasta, taikka yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta vastapuoli omistaa enemmistön, omistaa vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pääomasta, taikka vastapuoli ja yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta vastapuoli omistaa enemmistön, omistavat yhteensä vähintään 20 % liikkeeseenlaskijan pääomasta, tai 2) liikkeeseenlaskija omistaa vähintään 20 % vastapuolen pääomasta, taikka yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta liikkeeseenlaskija omistaa enemmistön, omistaa vähintään 20 % vastapuolen pääomasta, taikka liikkeeseenlaskija ja yksi tai useampi yritys, jonka pääomasta liikkeeseenlaskija omistaa enemmistön, omistavat yhteensä vähintään 20 % vastapuolen pääomasta, tai 3) kolmas osapuoli omistaa enemmistön sekä vastapuolen että liikkeeseenlaskijan pääomasta joko suoraan tai välillisesti sellaisen yhden tai useamman yrityksen kautta, jonka pääomasta kyseinen kolmas osapuoli omistaa enemmistön.

Maksimitarjouskorko (maximum bid rate): Korkein korko, jolla **vastapuolet** voivat tehdä tarjouksia **vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa**. EKP:n ilmoittaman maksimitarjouskoron ylittävät tarjoukset hylätään.

Maksun suorituspäivä (settlement date): Päivä, jona transaktioon liittyvä maksu suoritetaan. Suoritus voi tapahtua kaupantekopäivänä (suoritus saman päivän arvolla) tai yhden taikka useamman päivän kuluttua kaupanteosta (suorituspäivä on **kaupantekopäivä T** + suoritusviive).

Maksuvalmiusjärjestelmä (standing facility): Keskuspankin järjestelmä, jota **vastapuolet** voivat käyttää omasta aloitteestaan. **Eurojärjestelmä** tarjoaa käyttöön kaksi yön yli -maksuvalmiusjärjestelyä: **maksuvalmiusluoton** ja **talletusmahdollisuuden**.

Maksuvalmiusluotto (marginal lending facility): Osa **eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää**, jossa **vastapuolet** voivat saada kansallisesta keskuspankista yön yli -luottoa etukäteen vahvistetulla korolla hyväksyttävää vakuutta vastaan.

Marginaalikorko (marginal interest rate): Huutokaupassa viimeiseksi hyväksytyyn tarjouksen korko.

Marginaalishwap-piste (marginal swap point quotation): Huutokaupassa viimeiseksi hyväksytyyn tarjouksen **swap-piste**.

Marking to market: Katso **vaihtelumarginaali**.

Markkina-arvon aliarvostus (valuation haircut): **Käänteisoperaatioiden** kohteena oleviin arvopapereihin sovellettava riskienhallintatoimi, jossa keskuspankki laskee kaupan kohteena olevien arvopapereiden arvoksi arvopaperin markkina-arvon vähennettynä tietyllä prosentilla (**aliarvostus**). **Eurojärjestelmä** soveltaa markkina-arvon aliarvostuksia, jotka on eriytetty yksittäisten arvopapereiden ominaisuuksien, kuten jäljellä olevan maturiteetin mukaan.

Maturiteettiluokka (maturity bucket): Ykkös- tai kakkoslistan likvidiysluokan velkainstrumenttijoukko, jonka **jäljellä oleva maturiteetti** on tiettyjen raja-arvojen välissä, esimerkiksi kolmen ja viiden vuoden välinen maturiteettiluokka.

Minimitarjouskorko (minimum bid rate): Alin korko, jolla **vastapuolet** voivat tehdä tarjouksia **vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa**.

Monikorkoinen huutokauppamenettely (multiple rate auction, American auction): Huutokauppa, jossa toteutushinta (tai hinta/**swap-piste**) on sama kuin kussakin yksittäisessä tarjouksessa tarjottu korko.

Määräaikaistalletukset (deposits with agreed maturity): Tietyksi määräajaksi tehdyt talletukset, jotka kansallisten käytäntöjen mukaan joko eivät ole nostettavissa ennen erääntymistä tai ovat nostettavissa vain sakkomaksua vastaan. Näihin talletuksiin kuuluu myös joitakin ei-jälkimarkkinakelpoisia velkapapereita, kuten ei-jälkimarkkinakelpoiset (pankki-) talletustodistukset.

Määräaikaistalletusten kerääminen (collection of fixed-term deposits): Rahapolitiikan väline, jota **eurojärjestelmä** voi käyttää vähentääkseen markkinoiden likviditeettiä hienosäätöoperaatioin. Eurojärjestelmä maksaa korkoa **vastapuolten** määräaikaisille talletuksille, jotka tehdään **kansallisissa keskuspankeissa** oleville tileille.

Määrähuutokauppa: Katso **kiinteäkorkoinen huutokauppa**.

Nollakorkoinen joukkovelkakirja (zero coupon bond): Arvopaperi, josta maksetaan tuottoa vain yhden kerran koko juoksuajalta. Tässä asiakirjassa nollakorkoisiksi joukkovelkakirjoiksi luetaan diskontattuina liikkeeseen lasketut arvopaperit sekä arvopaperit, jotka tuottavat yhden korkomaksun juoksuajan päättyessä. Eräs erityinen nollakorkoinen joukkovelkakirja on **strip**.

Omaisuuksensäilyttäjä (custodian): Yhteisö, joka säilyttää ja hoitaa arvopapereita ja muita raha- ja pääomamarkkinainstrumentteja muiden puolesta.

Omaisuuksensäilytystili (safe custody account): Keskuspankin pitämä arvopaperitili, jolle **luottolaitokset** voivat tallettaa keskuspankin operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita.

Ostohinta (purchase price): Hinta, jolla myyjä myy tai jolla tämän on määrä myydä arvopaperit ostajalle.

Ostopäivä (purchase date): Päivä, jona myyjä tosiasiallisesti myy arvopaperit ostajalle.

Pankkipäivän lopetus (end-of-day): Se pankkipäivän ajankohta (**TARGET-järjestelmän** sulkemisen jälkeen), jona TARGET-järjestelmässä käsitellyt maksut suoritetaan lopullisesti tuon päivän osalta.

Perusrahoitusoperaatio (main refinancing operation): Säännöllinen **avomarkkinaoperaatio**, jonka **eurojärjestelmä** toteuttaa **käänteisoperaationa**. Perusrahoitusoperaatiot toteutetaan viikoittaisina **vakiohuutokauppoina**, ja niissä sovellettava maturiteetti on yleensä yksi viikko.

Perustamissopimus (the Treaty): Euroopan yhteisön perustamissopimus. Perustamissopimuksesta käytetään usein nimitystä ”Rooman sopimus”, sellaisena kuin se on muutettuna.

Pienin jaettava määrä (minimum allotment amount): Huutokauppaoperaatiossa pienin yksittäiselle **vastapuolelle** jaettava määrä. **Eurojärjestelmä** voi päättää jakaa jonkin tietyn vähimmäismäärän kullekin huutokaupan vastapuolelle.

Pienin jako-osuus (minimum allotment ratio): Prosentteina ilmaistu alaraja **marginaalikorolla** hyväksyttävien tarjousten osuudelle kaikista tarjouksista huutokaupassa. Eurojärjestelmä voi päättää soveltaa pienintä jako-osuutta huutokaupoissaan.

Pikahuutokauppa (quick tender): **Huutokauppa menettely**, jota **eurojärjestelmä** noudattaa pääasiassa **hienosäätöoperaatioissaan** pyrkiessään vaikuttamaan nopeasti markkinoiden likviditeettitilanteeseen. Pikahuutokaupat käydään puoleltoista tunnin kuluessa, ja niihin osallistuvien **vastapuolten** määrä on rajoitettu.

Pitempiaikainen rahoitusoperaatio (longer-term refinancing operation): Säännöllinen **avomarkkinaoperaatio**, jonka **eurojärjestelmä** toteuttaa **käänteisoperaationa**. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan kuukausittaisina **vakiohuutokauppoina**, ja niissä sovellettava maturiteetti on yleensä kolme kuukautta.

Pitoajanjakso (maintenance period): Ajanjakso, jolta varantovelvoitteiden täyttäminen laskeaan. EKP julkistaa pitoajanjaksoja koskevan kalenterin vähintään kolme kuukautta ennen kunkin vuoden alkua. Pitoajanjaksot alkavat sellaisen perusrahoitusoperaation maksujen suorituspäivänä, joka seuraa sitä EKP:n neuvoston kokousta, jossa on tarkoitus tehdä kuukausittainen arvio rahapolitiikan virityksestä. Pitoajanjaksot päättyvät yleensä vastaavaa maksujen suorituspäivää edeltävänä päivänä seuraavassa kuussa. Julkistettua kalenteria saatetaan erityistilanteissa muuttaa riippuen muun muassa EKP:n neuvoston kokousten aikataulumuutoksista.

Päivänsisäinen luotto (intraday credit): Yhtä pankkipäivää lyhyemmäksi ajaksi myönnettävä luotto. Keskuspankit voivat myöntää päivänsisäistä luottoa saapuvien ja lähtevien maksujen erojen tasoittamiseksi. Luottoa voidaan myöntää 1) vakuudellisena tilinylityksenä tai 2) lainana panttia vastaan tai **takaisinostosopimuksena**.

Rahalaitos (monetary financial institution, MFI): **Euroalueen** rahaa liikkeeseen laskevaan sektoriin kuuluvat rahoituslaitokset. Rahalaitoksia ovat keskuspankit, kotimaassa olevat **luottolaitokset**, siten kuin ne on määritelty yhteisön lainsäädännössä, sekä kaikki muut kotimaassa olevat rahoituslaitokset, jotka ottavat vastaan talletuksia tai niiden läheisiä vastineita muilta kuin rahalaitoksilta ja myöntävät luottoja tai tekevät arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä).

Rakenteellinen operaatio (structural operation): **Avomarkkinaoperaatio**, jonka **eurojärjestelmä** toteuttaa pääasiassa säädelläkseen rahoitussektorin rakenteellista maksuvalmiusasemaa eurojärjestelmään nähden.

Repo-operaatio (repo operation): Likviditeettiä lisäävä **takaisinostosopimukseen** perustuva **käänteisoperaatio**.

RTGS-järjestelmä (reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) (RTGS [real-time gross settlement] system): Maksujärjestelmä, jossa maksumääräykset käsitellään ja maksut suoritetaan (nettouttamatta) toimeksianto kerrallaan reaaliaikaisesti (jatkuvasti). Katso myös **TARGET-järjestelmä**.

Sammiojärjestelmä (collateral pooling system): Keskuspankin vakuushallinnan järjestelmä. Siinä **vastapuolet** avaavat keskuspankissa ns. sammiotilin, jolle ne tallettavat arvopapereita keskuspankin kanssa tekemiensä transaktioiden vakuudeksi. Toisin kuin **korvamerkintäjärjestelmässä** arvopapereita ei sammiojärjestelmässä korvamerkitä yksittäisiä transaktioita varten.

Selvitys maasta toiseen (cross-border settlement): Kaupan selvitys eri maassa kuin toisen tai molempien osapuolten sijaintimaa.

Selvityskeskus (settlement agent): Yhteisö, joka hoitaa selvitysprosessin (esim. maksupositioiden määrittämisen, maksusuoritusten vaihdon valvomisen jne.) maksujärjestelmissä tai muissa järjestelyissä, joissa edellytetään selvitystä.

Selvitystili (settlement account): Tili, joka kansalliseen **RTGS-järjestelmään** suoraan osallistuvalla osapuolella on keskuspankissa maksujen käsittelyä varten.

Strip (strip, separate trading of interest and principal): Nollakorkoinen joukkovelkakirja, joka on luotu, jotta jonkin arvopaperin tiettyihin kassavirtoihin liittyvät saamiset ja saman instrumentin pääoma voitaisiin myydä erikseen.

Suora kauppa (outright transaction): Menettely, jossa arvopapereita ostetaan tai myydään (avista- tai termiinkauppana) niiden juoksuajan päättymiseen asti.

Swap-piste (swap point): Termiinkaupan valuuttakurssin ja avistakaupan valuuttakurssin ero **valuuttaswapissa**.

Säilyttäjä (depository): Yhteisö, jonka ensisijaisena tehtävänä on säilyttää arvopapereita joko fyysisesti tai elektronisesti ja pitää rekisteriä niiden omistuksesta.

Takaisinostohinta (repurchase price): Hinta, jolla ostaja sitoutuu myymään arvopaperit takaisin myyjälle **takaisinostosopimukseen** perustuvassa kaupassa. Takaisinostohinta on **ostohinta** lisättynä hinnanerolla, joka vastaa myönnetylle luotolle maksettavaa korkoa operaatiossa sovelletavan maturiteetin ajalta.

Takaisinostopäivä (repurchase date): Päivä, jona ostajan on sitoumuksensa mukaisesti myytävä arvopaperit takaisin myyjälle **takaisinostosopimukseen** perustuvassa kaupassa.

Takaisinostosopimus (repurchase agreement): Järjestely, jossa arvopapereita myytäessä myyjälle syntyy oikeus ja velvollisuus ostaa arvopaperit takaisin tiettyyn hintaan tiettyinä myöhempänä ajankohtana tai vaadittaessa. Takaisinostosopimus vastaa lainanottoa vakuutta vastaan, paitsi että arvopaperien omistus siirtyy pois myyjältä. **Eurojärjestelmän käänteisoperaatioissa** käytetään takaisinostosopimuksia, joiden maturiteetti on kiinteä.

Talletusmahdollisuus (deposit facility): Osa **eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää**, jossa **vastapuolet** voivat tehdä kansallisiin keskuspankkeihin yön yli -talletuksia etukäteen vahvistetulla korolla.

TARGET-järjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system, TARGET): Euromääräisten maksujen reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä. TARGET on hajautettu järjestelmä, joka koostuu 15 kansallisesta **RTGS-järjestelmästä**, **EKP:n maksumekanismista** ja **kytkentäverkostosta**.

Tarjouksen yläraja (maximum bid limit): Suurimmalle hyväksyttävälle yksittäisen **vastapuolen** tekemälle tarjoukselle asetettu raja huutokauppaoperaatiossa. **Eurojärjestelmä** voi asettaa tarjouksille ylärajan, jotta yksittäiset vastapuolet eivät tekisi suhteettoman suuria tarjouksia.

Tilikirjausjärjestelmä (book-entry system): Tilinpitojärjestelmä, joka mahdollistaa arvopaperien ja muiden saamistodisteiden siirron siirtämättä fyysisesti asiakirjoja tai todistuksia (esimerkiksi arvopapereiden siirto sähköisessä muodossa). Katso myös **arvo-osuukseksi muuttaminen**.

Todelliset päivät / 360 (actual/360): Luottokorkojen laskennassa sovellettava **koronlaskukäytäntö**, jossa korko lasketaan niiltä todellisilta kalenteripäiviltä, joiden ajaksi luotto on myönnetty. Jakajana käytetään aina 360:tä. Tätä korunlaskukäytäntöä sovelletaan **eurojärjestelmän** rahapoliittisissa operaatioissa.

Toimitus maksua vastaan -järjestelmä (delivery versus payment [DVP], delivery against payment system): Vaihto arvoa vastaan -suoritusjärjestelmän menettely, jolla varmistetaan, että varallisuusesineet (arvopaperit tai muut rahoitusinstrumentit) **siirretään lopullisesti**, jos ja vain jos yksi tai useampi toinen varallisuusesine siirretään lopullisesti.

Vaihtelumarginaali (variation margin, marking to market): Eurojärjestelmän edellyttämä vakuuden tietyn markkina-arvon säilyminen vaaditulla tasolla koko operaation ajan likviditeettiä lisäävissä **käänteisoperaatioissa**. Jos vakuuden säännöllisin välein arvioitu arvo laskee tiettyä tasoa pienemmäksi, **vastapuolen** on **kansallisen keskuspankin** vaatimuksesta toimitettava lisää arvopapereita tai rahaa (**vakuuksien muutospyyntö**). Jos arvopaperin arvo uudelleenarvostuksessa vastaavasti ylittää tietyn tason, ylimääräiset arvopaperit tai rahat voidaan palauttaa vastapuolelle. Ks. myös kohta 6.4.

Vaihtuvakorkoinen huutokauppa (variable rate tender): **Huutokauppa**menettely, jossa **vastapuolet** tarjoavat sekä sen rahamäärän, josta ne haluavat tehdä kaupan keskuspankin kanssa, että rahamäärälle haluamansa koron.

Vaihtuvakorkoinen instrumentti (floating rate instrument): Rahoitusinstrumentti, jonka korkoa tarkistetaan määräajoin jonkin viiteindeksin mukaiseksi, jotta se vastaisi muuttuneita lyhyitä tai keskipitkiä markkinakorkoja. Vaihtuvakorkoisilla instrumenteilla on joko **etukäteen määrätty korko** tai **jälkikäteen määrätty korko**.

Vakiohuutokauppa (standard tender): **Huutokauppa**menettely, jota **eurojärjestelmä** käyttää säännöllisissä **avomarkkinaoperaatioissaan**. Vakiohuutokaupat käydään 24 tunnin kuluessa. Kaikilla yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävillä **vastapuolilla** on oikeus tehdä tarjouksia vakiohuutokaupoissa.

Vakiovähennys (standardised deduction): Kiinteän prosenttimäärän suuruinen vähennys, joka voidaan tehdä **varantopohjaa** laskettaessa varantovelvollisen liikkeeseen laskemien enintään kahden vuoden velkapapereiden (ml. rahamarkkinapaperit) liikkeessä olevasta määrästä siinä tapauksessa, että varantovelvollinen ei voi osoittaa, kuinka paljon sillä on tällaisia velkoja muille **eurojärjestelmän** vähimmäisvarantojärjestelmän alaisille laitoksille, EKP:lle tai **kansalliselle keskuspankille**.

Vakuuksien muutospyyntö (margin call): **Vaihtelumarginaaliin** liittyvä menettely, jossa keskuspankki voi vaatia **vastapuolta** toimittamaan lisää arvopapereita (tai rahaa), jos kaupan kohteena olevien arvopapereiden säännönmukaisesti mitattava arvo laskee alle tietyn tason. Jos kaupan kohteena olevien arvopapereiden arvo vastaavasti niitä uudelleen arvostettaessa ylittää vastapuolen velan ja vaihtelumarginaalin yhteismäärän, vastapuoli voi pyytää keskuspankkia palauttamaan ylimääräiset arvopaperit (tai rahan) vastapuolelle.

Valuuttaswap (foreign exchange swap): Samanaikainen avista- ja termiinkauppa kahden eri valuutan välillä. **Eurojärjestelmä** voi toteuttaa rahapoliittisia avomarkkinaoperaatioita valuuttaswapeina, joissa **kansalliset keskuspankit** (tai EKP) ostavat (tai myyvät) euroa avistakaupoin jotakin ulkomaan valuuttaa vastaan ja samanaikaisesti myyvät (tai ostavat) sitä takaisin termiinkaupoin.

Varantopohja (reserve base): Niiden tase-erien summa, joiden perusteella lasketaan luottolaitoksen **varantovelvoite**.

Varantotalletukset (reserve holdings): **Vastapuolten varantotileillä** olevat varat, joilla vastapuolet täyttävät **varantovelvoitteensa**.

Varantotili (reserve account): **Kansallisessa keskuspankissa** oleva tili, jolla pidetään **vastapuolen varantotalletuksia**. Vastapuolten **kansallisissa keskuspankeissa** olevia **selvitystilejä** voidaan käyttää varantotileinä.

Varantovelvoite (reserve requirement): Laitosten velvoite pitää vähimmäisvarantoja keskuspankissa. **Eurojärjestelmän** vähimmäisvarantojärjestelmässä **luottolaitoksen** varantovelvoite lasketaan kertomalla sen **varantopohjaan** sisältyvien tase-erien ryhmien summat kullekin ryhmälle määritellyllä **velvoiteprosentilla**. Lisäksi laitokset tekevät **käntäsummavähennyksen** varantovelvoitteestaan.

Vastapuoli (counterparty): Rahoitustransaktion (esimerkiksi keskuspankin kanssa tehtävän minkä tahansa transaktion) vastakkainen osapuoli.

Velvoiteprosentti (reserve ratio): Keskuspankin kullekin **varantopohjaan** sisältyvälle taseerien ryhmälle määrittelämä suhdeluku. Näiden suhdelukujen perusteella lasketaan **varantovelvoitteet**.

Yhteislista (single list): Lista tietyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä arvopapereista, jotka toukokuusta 2005 lähtien tulevat vähitellen olemaan ainoat hyväksytyt paperit **eurojärjestelmän** likviditeettiä lisäävien operaatioiden vakuutena.

Ykköslistan arvopaperi (tier one asset): Jälkimarkkinakelpoinen arvopaperi, joka täyttää tietyt yhdenmukaiset EKP:n määräämät **euroalueen** laajuiset kelpoisuusvaatimukset.

Yksikorkoinen huutokauppamenettely (hollantilainen huutokauppa) (single-rate auction, Dutch auction): Huutokauppa, jossa kaikkiin hyväksytyihin tarjouksiin sovellettava toteutushinta (tai hinta/**swap-piste**) on sama kuin **marginaalikorko**.

LIITE 3

VALUUTTAINVENTIÖIDEN JA RAHAPOLIITTISTEN VALUUTTASWAPIEN VASTAPUOLTEN VALINTA

Valuuttainterventioiden ja rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten valinnassa noudetaan yhdenmukaista menettelytapaa riippumatta siitä, millainen organisaatiomalli eurojärjestelmän valuuttaoperaatioita varten on valittu. Valintamenettely ei poikkea merkittävästi olemassa olevista markkinakäytännöistä, koska se perustuu kansallisten keskuspankkien nykyisiin noudattamien parhaiden käytäntöjen yhdenmukaistamiseen. Eurojärjestelmän valuuttainterventioiden vastapuolet valitaan pääasiassa kahdenlaisilla kriteereillä.

Ensisijaiset valintakriteerit perustuvat vakavaraisuuden periaatteeseen. Ensimmäinen vakavaraisuuskriteeri on luottokelpoisuus, jota arvioidaan yhdistämällä erilaisia menetelmiä (esimerkiksi yksityisten luokituslaitosten tekemiä luottokelpoisuusluokituksia sekä sisäisiä analyysejä oman pääoman riittävydestä ja muista indikaattoreista). Toisena kriteerinä on eurojärjestelmän vaatimus, että kaikki mahdolliset sen valuuttainterventioiden vastapuolet toimivat tunnustettujen valvontaviranomaisten valvonnassa, ja kolmantena kriteerinä on, että kaikkien eurojärjestelmän valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten on täytettävä tiukat eettiset vaatimukset ja oltava hyvämaineisia.

Kun vastapuolten on arvioitu täyttävän vakavaraisuuden vähimmäisvaatimukset, niitä arvioidaan toissijaisilla, tehokkuuteen liittyvillä kriteereillä. Ensimmäinen tehokkuuskriteeri on vastapuolen kilpailukykyinen hinnoittelu ja kyky käsitellä suuria volyymejä myös epävakaisissa markkinaoloissa. Muita tehokkuuskriteereitä ovat mm. vastapuolten tuottaman informaation laatu ja laajuus.

Mahdollisten valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten joukko on tarpeeksi laaja ja monipuolinen, jotta voidaan taata interventioiden toteuttamisessa tarvittava joustavuus ja jotta eurojärjestelmä voi valita erilaisten interventiokanavien välillä. Jotta eurojärjestelmä voisi intervenoida tehokkaasti eri alueilla ja eri aikavyöhykkeillä, se voi käyttää missä tahansa kansainvälisessä rahoituskeskuksessa olevia vastapuolia. Käytännössä merkittävä osa vasta-

puolista sijaitsee kuitenkin euroalueella. Rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten joukko vastaa eurojärjestelmän valuuttainterventioihin valittujen euroalueella sijaitsevien vastapuolten joukkoa.

Rahapoliittisia valuuttaswapeja toteuttaessaan kansalliset keskuspankit saattavat hallita yksittäisiin vastapuoliin liittyviä luottoriskejä limiitteihin perustuvalla järjestelmällä.

LIITE 4

EUROOPAN KESKUSPANKIN RAHA- JA PANKKITILASTOINTIIN LIITTYVÄ TIEDONKERUU¹

1 JOHDANTO

Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja 23. marraskuuta 1998 annetussa Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2533/98² määritellään ne luonnolliset ja oikeushenkilöt, jotka ovat velvollisia antamaan tietoja (ns. tiedonantajien perusjoukko), sekä annetaan luottamuksellisuutta ja täytäntöönpanoa koskevat määräykset Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä ”EKPJ:n perussääntö”) artiklan 5.4 mukaisesti. Lisäksi asetus oikeuttaa EKP:n käyttämään sääntelyvaltuuksiaan

- varsinaisen tiedonantajien joukon määrittämiseksi
- EKP:n tilastovaatimusten määrittämiseksi ja niiden täytäntöönpanemiseksi euroalueeseen osallistuvien jäsenvaltioiden varsinaisessa tiedonantajien joukossa
- niiden tapausten määrittämiseksi, joissa EKP ja kansalliset keskuspankit voivat käyttää oikeuttaan tarkistaa tilastotietoja tai toimittaa pakollisen tilastotietojen keruun.

2 YLEISTÄ

Rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta 22. marraskuuta 2001 annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EY) N:o 2423/2001 (EKP/2001/13)³ tarkoituksena on antaa EKP:lle sekä EKPJ:n perussäännön artiklan 5.2 mukaisesti kansallisille keskuspankeille – jotka toteuttavat käytännön työn mahdollisimman pitkälle – edellytykset kerätä tilastoaineisto, jota tarvitaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) tehtävien suorittamiseksi ja erityisesti yhteisön rahapolitiikan määrittämiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (”perustamissopimus”) artiklan 105 kohdan 2 luetelmakohdan 1 mukaisesti. Asetuksen EKP/2001/13 mukaisesti kerättävien tilastotietojen avulla laaditaan rahalaitossektorin konsolidoitu tase, jonka päätarkoituksena on antaa EKP:lle kattava tilastollinen kuva raha-

talouden kehityksestä euroalueen jäsenvaltioissa (joita tarkastellaan yhtenä talousalueena) sijaitsevien rahalaitosten yhteenlaskettujen saamisten ja velkojen pohjalta.

Rahalaitossektorin konsolidoitua tasetta koskevat EKP:n tilastoraportointivaatimukset perustuvat kolmeen keskeiseen näkökohtaan.

Ensinnäkin EKP:n on saatava vertailukelpoisia, luotettavia ja ajantasaisia tilastotietoja, jotka kerätään koko euroalueella sovellettavien yhdenmukaisten sääntöjen mukaisesti. Vaikka kansalliset keskuspankit keräävät nämä tilastotiedot hajautetusti EKPJ:n perussäännön artiklojen 5.1 ja 5.2 mukaisesti ja vaikka niitä kerätään tarvittavassa määrin yhdessä muiden Euroopan yhteisön tai kansallisiin tarkoituksiin kerättävien tilastojen kanssa, tietojen tulee olla riittävän yhdenmukaisia ja noudattaa tilastoinnin vähimmäisvaatimuksia, jotta saataisiin aikaan luotettava tilastopohja yhteisen rahapolitiikan määrittämiseksi ja harjoittamiseksi.

Toiseksi asetuksessa EKP/2001/13 määritelyjen raportointivaatimusten täytyy olla avoimuuden ja oikeusvarmuuden periaatteiden mukaisia, sillä tämä EKP:n asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan koko euroalueella. Asetuksesta seuraa suoria velvoitteita luonnollisille ja oikeushenkilöille, joille EKP voi määrätä seuraamuksia, jos ne eivät täytä EKP:n tilastointiin liittyviä raportointivaatimuksia (ks. Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98, artikla 7). Raportointivaatimukset määritellään tämän vuoksi selvästi, ja tapauksissa, joissa EKP voi käyttää harkintavaltaa tarkistaessaan tilastotietoja tai toimittaessaan tilastotietojen pakollisen keruun, se noudattaa harkintavallan käytössä selkeitä periaatteita.

Kolmanneksi EKP:n on pyrittävä saamaan raportoinnista tiedonantajille koitua rasite mah-

1 Tämän liitteen sisältö on tarkoitettu vain taustatiedoksi.

2 EYVL L 318, 27.11.1998, s. 8.

3 EYVL L 333, 17.12.2001, s. 1. Tämä asetus korvaa 1. joulukuuta 1998 annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EY) N:o 2819/98 (EKP/1998/16).

dollisimman pieneksi (ks. Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98, artikla 3, kohta a). Tilastotietoja, joita kansalliset keskuspankit keräävät asetuksen EKP/2001/13 perusteella, käytetään sen vuoksi myös varantopohjan laskemiseksi vähimmäisvarantojen soveltamisesta 12. syyskuuta 2003 annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EY) N:o 1745/2003 (EKP/2003/9)⁴ mukaisesti.

Asetuksen EKP/2001/13 artikloissa määritellään vain pääpiirteittäin varsinainen tiedonantajien joukko, sen raportointivaatimukset sekä periaatteet, joiden mukaan EKP ja kansalliset keskuspankit yleensä käyttävät valtuuksiaan tilastotietojen tarkastamiseksi tai niiden pakollisen keruun toimittamiseksi. Asetuksen EKP/2001/13 liitteissä I–IV on tarkat kuvaukset tilastotiedoista, joita on annettava EKP:n tilastovaatimusten ja vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi.

3 VARSINAINEN TIEDONANTAJIEN JOUKKO: TILASTOINNISSA KÄYTETTÄVÄ RAHALAITOSTEN LUETTELO

Rahalaitoksia ovat kotimaassa olevat luottolaitokset, siten kuin ne on määritelty yhteisön lainsäädännössä, ja kaikki muut kotimaassa olevat rahoituslaitokset, jotka ottavat vastaan talletuksia ja/tai niiden läheisiä vastineita muilta kuin rahalaitoksilta ja myöntävät luottoja ja/tai tekevät arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä). EKP laatii luettelon tämän määritelmän mukaisista laitoksista asetuksen EKP/2001/13 liitteessä I esitettyjen luokitteluperiaatteiden mukaan ja ylläpitää sitä. Toimivalta laatia ja ylläpitää tätä tilastoinnissa käytettävää rahalaitosten luetteloa on EKP:n johtokunnalla. Varsinaisen tiedonantajien joukon muodostavat euroalueella olevat rahalaitokset.

Kansallisilla keskuspankeilla on oikeus myöntää pienille rahalaitoksille poikkeuksia raportointivaatimuksista. Konsolidoidussa kuukausitaseessa mukana olevien rahalaitosten osuuden on kuitenkin tässäkin tapauksessa oltava vähintään 95 % kunkin euroalueeseen osallistuvan jä-

senvaltion kaikkien rahalaitosten yhteenlaskestusta taseesta. Näiden poikkeusten avulla kansalliset keskuspankit voivat helpottaa pienten rahalaitosten raportointivaatimuksia (ns. ”cutting off the tail”).

4 TILASTOIHIN LIITTYVÄT RAPORTOINTIVAATIMUKSET

Konsolidoidun taseen laatimiseksi varsinaisen tiedonantajien joukon on toimitettava taseeseen perustuvat tilastotiedot kuukausittain. Lisätietoja tarvitaan lisäksi neljännesvuosittain. Raportoivat tilastotiedot on selostettu tarkemmin asetuksen EKP/2001/13 liitteessä I.

Kansalliset keskuspankit keräävät tilastotiedot ja määrittelevät niiden toimittamisessa sovellettavat menettelyt. Asetus EKP/2001/13 ei estä kansallisia keskuspankkeja keräämästä varsinaiselta tiedonantajien joukolta EKP:n raportointivaatimusten täyttämiseksi tarvittavia tilastotietoja osana laajempaa tilastotiedonkeruuta, jonka kansalliset keskuspankit luovat hoitaakseen omalla vastuullaan olevan tiedonkeruun Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön tai vakiintuneen käytännön mukaisesti ja joka palvelee muita tilastointitarkoituksia. Tämä menettelytapa ei saa kuitenkaan estää asetuksessa EKP/2001/13 määriteltyjen tilastovaatimusten täyttämistä. Erityistapauksissa EKP voi käyttää tällaisia muihin tarkoituksiin kerättyjä tilastotietoja omien vaatimustensa täyttämiseksi.

Jos kansallinen keskuspankki myöntää pienelle rahalaitokselle edellä mainitun poikkeuksen raportointivaatimuksista, laitokseen sovelletaan suppeampia raportointivaatimuksia (mm. tietojen toimittaminen vain neljännesvuosittain), jotka ovat välttämättömiä vähimmäisvarantojärjestelmää varten ja jotka määritellään asetuksen EKP/2001/13 liitteessä II. Muita tällaisia pieniä rahalaitoksia kuin luottolaitoksia koskevat vaatimukset on selostettu tämän asetuksen liitteessä III. Pienet rahalaitokset, jotka ovat saaneet

4 EYVL L 250, 2.10.2003, s. 10.

poikkeuksen raportointivaatimuksista, voivat kuitenkin halutessaan täyttää ne täysimääräisesti.

5 EKP:N VÄHIMMÄISVARANTOJA KOSKEVAAN ASETUKSEEN PERUSTUVA TILASTOTIETOJEN KÄYTTÖ

Jotta tietojen antamisesta aiheutuva rasite saataisiin mahdollisimman pieneksi ja vältettäisiin päällekkäisyyksiä tilastotietojen keruussa, taaseeseen perustuvia tilastotietoja, jotka rahalaitokset ilmoittavat asetuksen EKP/2001/13 perusteella, käytetään myös varantopohjan laske-
miseksi asetuksen EKP/2003/9 mukaisesti.

Tiedonantajien tulee ilmoittaa tilastoinnissa tarvittavat tiedot kansallisille keskuspankeilleen oheisessa taulukossa 1 esitetyllä tavalla. Taulukko sisältyy asetuksen EKP/2001/13 liitteeseen I. Tiedonantajat käyttävät taulukossa 1 tähdellä (*) merkittyjä soluja varantopohjansa laske-
misessa (ks. luvun 7 kehikko 14).

Jotta voitaisiin laskea oikein varantopohja, johon sovelletaan positiivista velvoiteprosenttia, tarvitaan yksityiskohtainen erittely yli 2 vuoden määräaikaisista talletuksista, talletuksista, joiden irtisanomisaika on yli 2 vuotta, ja luottolaitosten reposopimukseen liittyvistä veloista, jotka kohdistuvat kotimaan ja muiden rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden sektoreihin ”rahailaitokset”, ”varantovelvoitteen alaiset luottolaitokset, EKP ja kansalliset keskuspankit” ja ”valtio”, sekä sektoriin ”ulkomaat”.

Taulukko I. Kuukausittain toimitettavat tiedot

TASE-ERÄT	A. Kotimaa								
	Rahalaitokset ³⁾			Ei-rahalliset					
		joista varantovelv. LL:t, EKP ja KKP:t	Julkisyhteisöt		Muut				
			Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Muut rahoituksen välittäjät + rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.123+S.124)	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125)	Yritykset (S.11)	Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voitto tavoittelemattomat yhteisöt (S.14+S.15)
(a)	(b)	(c)	(d)	[e]	(f)	(g)	(h)	(i)	
VELAT									
8 Liikkeessä oleva raha									
9 Talletukset	*	*	*						
enintään vuoden									
yli vuoden									
9e Euro	*	*							
9.1e Yön yli				*	*				
9.2e Määräaikaiset									
enintään vuoden									
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta									
yli 2 vuoden ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3e Irtisanomiset									
enintään 3 kk ²⁾									
yli 3 kk									
joista: yli 2 vuoden ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4e Repot	*	*	*	*	*				
9x Ulkomaiset valuutat									
9.1x Yön yli				*	*				
9.2x Määräaikaiset									
enintään vuoden									
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta									
yli 2 vuoden ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3x Irtisanomiset									
enintään 3 kk ²⁾									
yli 3 kk									
joista yli 2 vuoden ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4x Repot	*	*	*	*	*				
10 Rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet									
11 Liikkeeseen lasketut velkapaperit									
11e Euro									
enintään vuoden									
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta									
yli 2 vuoden									
11x Ulkomaiset valuutat									
enintään vuoden									
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta									
yli 2 vuoden									
12 Oma pääoma ja varaukset									
13 Muut velat									

1) Sisältää hallinnollisesti säänneltävät talletukset.

2) Sisältää ei-siirtokelpoiset avistatalletukset.

LIITE 4

Euroopan
keskuspankin
raha- ja pankki-
tilastointiin
liittyvä
tiedonkeruu

B. Muut rahaliittoon osallistuvat jäsenvaltiot									C. Ulko- maat	D. Kohdis- tamatt.
Rahalaitokset ³⁾		Ei-rahalliset			Muut					
(j)	joista varantovelv. LL:t, EKP ja KKP:t (k)	Julkisyhteisöt		Yhteensä (n)	Muut rahoituksen välittäjät + rahoituksen ja vakuutus- välitystä avustavat laitokset (S.123+S.124) (o)	Vakuutus- laitokset ja eläkerahas- tot (S.125) (p)	Yritykset (S.11) (q)	Kotitalou- det ja kotitalouk- sia palvelevat voittoa tavoittele- mattomat yhteisöt (S.14+S.15) (r)	(s)	(t)
		Valtio (l)	Muut julkis- yhteisöt (m)							
*	*	*							*	
*	*									
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
*	*	*	*	*					*	
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*

3) Luottolaitokset voivat ilmoittaa velkansa siten, että ne kohdistuvat ryhmään ”muut rahalaitokset kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaiset luottolaitokset, Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit” sen sijaan että ne ilmoittaisivat ne kohdistettuina erikseen ryhmiin ”rahalliset” ja ”vähimmäisvarantovelvoitteen alaiset luottolaitokset, Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit”, edellyttäen että tiedot ovat edelleen riittävän tarkkoja ja että tämä ei vaikuta taulukossa lihavoituina näkyviin eriin.

4) Tämän erän ilmoittaminen on toistaiseksi vapaaehtoista.

Taulukko I. Kuukausittain toimitettavat tiedot

TASE-ERÄT	A. Kotimaa									
	Rahalaitokset	Ei-rahallaitokset								
		Julkis-yhteisöt	Muut		Muut rahoituksen välittäjät + rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.123+S.124)	Vakuutus-laitokset ja eläkerahas-tot (S.125)	Yritykset (S.11)	Kotitaloudet + kotitalouksia avustavat voittoaa tavoittelemattomat yhteisöt (S.14+S.15)		
			Yhteensä						Kulutus-luotot	Asunto-lainat
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)		
SAAMISET										
1 Kassa										
1e josta: euro										
2 Lainat										
enintään vuoden										
yli vuoden mutta enintään 5 vuotta										
yli 5 vuoden										
2e josta: euro										
3 Muut arvopaperit kuin osakkeet										
3e Euro										
enintään vuoden										
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta										
yli 2 vuoden										
3x Ulkomaiset valuutat										
enintään vuoden										
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta										
yli 2 vuoden										
4 Rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet										
5 Osakkeet ja osuudet										
6 Kiinteä omaisuus										
7 Muut saamiset										

LIITE 4

Euroopan
keskuspankin
raha- ja pankki-
tilastointiin
liittyvä
tiedonkeruu

B. Muut rahaliittoon osallistuvat jäsenvaltiot									C. Ulko- maat	D. Kohdis- tamatt.
Rahalaitokset	Ei-rahailaitokset									
	Julkis- yhteisöt	Muut Yhteensä	Muut rahoituksen välittäjät + rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.123+S.124)	Vakuutus- laitokset ja eläkerahas- tot (S.125)	Yritykset (S.11)	Kotitaloudet + kotitalouksia palvelevat voittoaa tavoittelemattomat yhteisöt (S.14+S.15)				
(j)	(k)	(l)	(m)	(n)	(o)	Kulutus- luotot (p)	Asunto- lainat (q)	Muut (r)	(s)	(t)

	Varantopohja (lukuun ottamatta jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja) laskettuna seuraavien taulukon 1 (velat) sarakkeiden summana: (a) - (b) + (c) + (d) + (e) + (j) - (k) + (l) + (m) + (n) + (s)
TALLETUSVELAT (euro ja ulkomaiset valuutat yhteensä)	
TALLETUKSET YHTEENSÄ	
9.1e + 9.1x	
9.2e + 9.2x	
9.3e + 9.3x	
9.4e + 9.4x	
josta:	
9.2e + 9.2x Määräaikaiset yli 2 vuotta	
josta:	
9.3e + 9.3x Irtisanomisehtoiset yli 2 vuotta	Vapaaehtoinen tietojen antaminen
josta:	
9.4e + 9.4x Repot	

Kansallisista tiedonkeruujärjestelmistä riippuen ja rajoittamatta asetuksessa EKP/2001/13 esitettyjen määritelmien ja rahalaitostaseen luokitteluperiaatteiden täydellistä noudattamista varantovelvoitteen alaiset luottolaitokset voivat vaihtoehtoisesti ilmoittaa varantopohjan laskemiseksi tarvittavat tiedot, lukuun ottamatta tietoja jälkimarkkinakelpoisista instrumenteista, oheisen taulukon mukaisesti, edellyttäen että tämä ei vaikuta edellä olevassa taulukossa 1 lihavoidulla merkittyihin eriin.

Asetuksen EKP/2001/13 liite II sisältää vähimmäisvarantojärjestelmän soveltamiseen liittyvät erityis- ja siirtymäsäännökset sekä säännökset luottolaitoksia koskevista sulautumisista.

Asetuksen EKP/2001/13 liitteessä II on erityisesti säännöksiä pieniä luottolaitoksia koskevasta tiedonkeruusta. Pienten luottolaitosten on toimitettava vähintään neljännesvuosittaiset tiedot varantopohjan laskemiseksi taulukon 1a mukaisesti. Luottolaitosten on varmistettava, että taulukon 1a mukaisesti toimitetut tiedot vastaavat täysin taulukon 1 määritelmiä ja lu-

kituksia. Pienten laitosten varantopohjatiedot kolmea pitoajanjaksoa varten perustuvat vuosineljänneksen lopun tietoihin, jotka kansalliset keskuspankit keräävät.

Liitteessä on myös sääntöjä tietojen antamisesta konsolidoidusti. Saatuaan luvan EKP:ltä vähimmäisvarantojärjestelmän alaiset luottolaitokset voivat antaa tilastotietonsa konsolidoidusti niin, että ne koskevat ryhmää luottolaitoksia, jotka ovat vähimmäisvarantovelvollisia samalla kansallisella alueella edellyttäen, että kaikki asianomaiset laitokset ovat ilmoittaneet luopuvansa minkäänlaisista varantovelvoitteesta tehtävistä könttäsammavähennyksistä. Könttäsammavähennys jää kuitenkin koko ryhmän eduksi. Kaikki asianomaiset laitokset luettellaan erikseen EKP:n rahalaitosten luettelossa.

Liitteessä on myös säännöksiä luottolaitoksia koskevista sulautumisista. Käsitteillä ”sulautuminen”, ”sulautuvat laitokset” ja ”vastaanottava laitos” on asetuksessa EKP/2003/9 määritelty merkitys. Pitoajanjaksolle, jolloin sulautuminen tulee voimaan, vastaanottavan laitoksen varan-

Taulukko 1a. Tiedot, jotka pienten luottolaitosten on toimitettava neljännesvuosittain vähimmäisvarantojärjestelmää varten

	Varantopohja laskettuna seuraavien taulukon 1 (velat) sarakkeiden summana: (a) - (b) + (c) + (d) + (e) + (j) - (k) + (l) + (m) + (n) + (s)
TALLETUSVELAT (euro ja ulkomaiset valuutat yhteensä)	
TALLETUKSET YHTEENSÄ 9.1e + 9.1x 9.2e + 9.2x 9.3e + 9.3x 9.4e + 9.4x	
josta: 9.2e + 9.2x Määräaikaiset yli 2 vuotta	
josta: 9.3e + 9.3x Irtisanomisehtoiset yli 2 vuotta	Vapaaehtoinen tietojen antaminen
josta: 9.4e + 9.4x Repot	
	Liikkeessä olevat, taulukon 1 (velat) sarake (t)
JÄLKIMARKKINAKELPOISET VELKAINSTRUMENTIT (euro ja ulkomaiset valuutat yhteensä)	
11 LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAPAPERIT 11e + 11x maturiteetti enintään 2 vuotta	
11 LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAPAPERIT 11e + 11x maturiteetti yli 2 vuotta	

tovelvoite lasketaan ja se on täytettävä tämän asetuksen artiklan 13 mukaisesti. Seuraavia pitoajanjaksoja varten vastaanottavan laitoksen varantovelvoitteet lasketaan tarvittaessa erityissääntöjen mukaisesti ilmoitetun varantopohjan ja tilastotietojen perusteella (ks. asetuksen EKP/2001/13 liitteen II lisäyksessä oleva taulukko). Muussa tapauksessa tilastotietojen ilmoittamisessa ja varantovelvoitteiden laskemisessa sovelletaan asetuksen EKP/2003/9 artik-

lan 3 mukaisia normaaleja sääntöjä. Asianomainen kansallinen keskuspankki voi myös antaa vastaanottavalle laitokselle luvan täyttää tilastoihin liittyvän tiedonantovelvollisuutensa väliaikaisin menettelyin. Poikkeus normaalista tiedonantomenettelystä on rajoitettava mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, eikä se voi kestää kuutta kuukautta kauempaa siitä, kun sulautuminen tuli voimaan. Tämä poikkeus ei rajoita vastaanottavan laitoksen velvollisuutta täyttää tiedon-

antovelvoitteensa asetuksen EKP/2001/13 mukaisesti eikä tarvittaessa sen velvollisuutta vastata sulautuvien laitosten tiedonantovelvollisuudesta. Kun aikomus sulautua on tullut julkiseksi ja hyvissä ajoin ennen kuin sulautuminen tulee voimaan, vastaanottavan laitoksen on ilmoitettava asianomaiselle kansalliselle keskuspankille menettelyistä, joiden mukaisesti se aikoo täyttää varantovelvoitteen määräytymiseen liittyvät tiedonantovelvollisuutensa.

6 TILASTOTIETOJEN TARKASTUS JA PAKOLLINEN KERUU

EKP sekä kansalliset keskuspankit käyttävät yleensä valtuuksiaan tarkistaa tilastotietoja ja toimittaa niiden pakollinen keruu silloin, kun tietojen toimittamisen, tarkkuuden, käsitteellisen vastaavuuden ja tietojen korjaamisen vähimmäisvaatimuksia ei ole noudatettu. Nämä vähimmäisvaatimukset on selostettu asetuksen EKP/2001/13 liitteessä IV.

7 JÄSENVALTIOT, JOTKA EIVÄT OSALLISTU EUROALUEESEEN

Koska EKPJ:n perussäännön artiklan 34.1 mukaisesta asetuksesta ei johdu mitään oikeuksia tai velvoitteita jäsenvaltioille, joita koskee poikkeus (EKPJ:n perussäännön artikla 43.1), tai Tanskalle (eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä tehdyn pöytäkirjan artikla 2), eikä sitä sovelleta Isoon-Britanniaan (eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä tehdyn pöytäkirjan artikla 8), asetusta EKP/2001/13 sovelletaan vain euroalueeseen osallistuviin jäsenvaltioihin.

Tästä huolimatta kaikissa EU:n jäsenvaltioissa sovelletaan EKPJ:n perussäännön artiklaa 5, joka koskee EKP:n ja kansallisten keskuspankien toimivaltaa tilastoinnin alalla, sekä Euroopan unionin neuvoston asetusta (EY) N:o 2533/98. Tämä sekä perustamissopimuksen artikla 10 (entinen artikla 5) tarkoittavat myös sitä, että niiden jäsenvaltioiden, jotka eivät osallistu

euroalueeseen, on suunniteltava ja toimeenpantava kansallisella tasolla kaikki asianmukaisiksi katsomansa toimenpiteet EKP:n tilastovaatimusten edellyttämän tiedonkeruun järjestämiseksi ja saatava tilastointiin liittyvät valmistelunsa ajoissa valmiiksi tullakseen euroalueen jäseniksi. Tämä velvoite on tuotu selvästi esiin Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 artiklassa 4 ja perustelukappaleessa 17. Selvyyden vuoksi tämä erityisvaatimus on toistettu asetuksen EKP/2001/13 perustelukappaleissa.

LIITE 5

EUROJÄRJESTELMÄN WWW-SIVUSTOT

Keskuspankki	WWW-sivusto
Euroopan keskuspankki	www.ecb.int
Belgian keskuspankki	www.nbb.be tai www.bnb.be
Saksan keskuspankki	www.bundesbank.de
Kreikan keskuspankki	www.bankofgreece.gr
Espanjan keskuspankki	www.bde.es
Ranskan keskuspankki	www.banque-france.fr
Irlannin keskuspankki ja rahoitustarkastus (Central Bank and Financial Services Authority of Ireland)	www.centralbank.ie
Italian keskuspankki	www.bancaditalia.it
Luxemburgin keskuspankki	www.bcl.lu
Alankomaiden keskuspankki	www.dnb.nl
Itävallan keskuspankki	www.oenb.at
Portugalin keskuspankki	www.bportugal.pt
Suomen Pankki – Finlands Bank	www.bof.fi

LIITE 6

VASTAPUOLIVELVOITTEIDEN LAIMINLYÖNTEIHIN SOVELLETTAVAT MENETTELYT JA SEURAAMUKSET

I TALOUDELLISET SANKTIOT

Jos vastapuoli rikkoo huutokauppoja¹, kahdenvälisiä kauppoja², vakuuksien käyttöä³ tai pankkipäivän lopetusta koskevia sääntöjä tai maksuvalmiusluoton saantiehtoja⁴, eurojärjestelmä määrää rikkomuksesta taloudellisia sanktioita seuraavasti:

- a) Jos huutokauppoja, kahdenvälisiä kauppoja tai vakuuksien käyttöä koskevien sääntöjen rikkomus on ensimmäinen tai toinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, määrätään taloudellisena sanktiona vastapuolen maksettavaksi ylimääräinen korko, joka on maksuvalmiusluoton korko lisättyinä 2,5 prosenttiyksiköllä.

Huutokauppoja ja kahdenvälisiä kauppoja koskevien sääntöjen rikkomiseen sovellettava ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä vakuuksia tai rahaa, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta, ja kerrotaan kertoimella 7/360.

Vakuuksien käyttöä koskevien sääntöjen rikkomiseen sovellettava ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä vakuudeksi kelpaamattomia arvopapereita (tai arvopapereita, joita vastapuoli ei saa käyttää vakuutena), jotka vastapuoli on joko 1) toimittanut kansalliselle keskuspankille tai EKP:lle tai 2) joita se ei ole poistanut 20 työpäivän kuluessa siitä, kun sen vakuuskelpoisista arvopapereista tuli vakuudeksi kelpaamattomia, tai siitä, kun se ei enää saanut käyttää niitä vakuutena. Korko kerrotaan kertoimella 1/360.

- b) Pankkipäivän lopetukseen liittyvien sääntöjen tai maksuvalmiusluoton saantiehtojen rikkomiseen sovelletaan taloudellisena sanktiona ensimmäisen rikkomuksen yhteydessä 5 prosenttiyksikön suuruista ylimääräistä korkoa. Jos rikkomus on toinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, vastapuolen maksettavaksi määrätään ylimääräinen korko lisättyinä 2,5 prosenttiyksiköllä. Tätä seuraavista rikkomuksista korkoa lisätään aina

2,5 prosenttiyksikköä kustakin. Ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä, joka ei ole maksuvalmiusluoton saamisehtojen mukainen.

2 MUUT SEURAAMUKSET

Jos vastapuoli rikkoo huutokauppoja, kahdenvälisiä kauppoja ja vakuuksien käyttöä koskevia sääntöjä, eurojärjestelmä sulkee sen pois rahapolitiittisista operaatioista seuraavasti:

2.1 HUUTOKAUPPOJA JA KAHDENVÄLISIÄ KAUPPOJA KOSKEVIEN SÄÄNTÖJEN RIKKOMISESTA SEURAAVA POISSULKEMINEN

Jos rikkomus on kolmas samantyyppinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, eurojärjestelmä sulkee vastapuolen määräajaksi pois samoin menettelyin toteutettavista samantyyppisistä avomarkkinaoperaatioista. Lisäksi se määrää taloudellisena sanktiona vastapuolen suoritettavaksi kohdassa I mainittujen sääntöjen mukaan lasketun ylimääräisen koron. Poissulkemista sovelletaan seuraavasti:

- a) Jos kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta, on enintään 40 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista yhden kuukauden ajaksi.
- b) Jos vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä, on yli 40 % mutta

1 Jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia sille likviditeettiä lisäävässä operaatioissa jaetun määrän katteeksi tai jos se ei pysty toimittamaan riittävästi rahaa suorittaakseen sen osuudeksi likviditeettiä vähentävässä operaatioissa tulleen määrän.

2 Jos vastapuoli ei pysty toimittamaan riittävää määrää vakuuskelpoisia arvopapereita tai rahaa kattaakseen kahdenvälisessä kaupassa sovitun määrän.

3 Jos vastapuoli käyttää maksamattoman luottonsa vakuutena arvopapereita, jotka eivät ole vakuuskelpoisia tai joista on tullut vakuudeksi kelpaamattomia (tai joita vastapuoli ei saa käyttää vakuutena).

4 Jos vastapuoli, jonka selvitystilillä on päivän päättyessä miinussaldo, ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja.

enintään 80 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista kahden kuukauden ajaksi.

- c) Jos vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä, on yli 80 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista kolmen kuukauden ajaksi.

Jos rikkomuksia on edeltäneen 12 kuukauden aikana ollut neljä tai useampia, niihin sovelletaan edellä mainittuja taloudellisia sanktioita ja poissulkemista tämän estämättä alakohdan 2.3 soveltamista.

2.2 VAKUUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVIEN SÄÄNTÖJEN RIKKOMISESTA SEURAAVA POISSULKEMINEN

Jos rikkomus on kolmas edeltäneen 12 kuukauden aikana, eurojärjestelmä sulkee vastapuolen pois seuraavasta avomarkkinaoperaatiosta. Lisäksi se määrää vastapuolen suoritettavaksi kohdassa 1 mainittujen sääntöjen mukaan lasketun ylimääräisen koron.

Jos rikkomuksia on edeltäneen 12 kuukauden aikana ollut neljä tai useampia, niihin sovelletaan edellä mainittuja taloudellisia sanktioita ja poissulkemista tämän estämättä alakohdan 2.3 soveltamista.

2.3 POIKKEUSTAPAUKSISSA SOVELLETTAVA MÄÄRÄAIKAINEN POISSULKEMINEN KAIKISTA TULEVISTA RAHAPOLIITTISISTA OPERAATIOISTA

Poikkeustapauksissa, joissa velvoitteiden laiminlyönnit ovat erityisesti kyseessä olevat rahamäärät tai laiminlyöntien toistuvuus tai kesto huomioon ottaen vakavia, vastapuoli voidaan paitsi määrätä suorittamaan kohdassa 1 mainittujen sääntöjen mukaan laskettu taloudellinen sanktio, lisäksi myös sulkea kolmen kuukauden ajaksi pois kaikista tulevista rahapoliittisista operaatioista.

2.4 MUISSA JÄSENVALTIOISSA SIJAITSEVAT LAITOKSET

Eurojärjestelmä voi päättää, koskeeko sääntöjä rikkoneeseen vastapuoleen sovellettava pois-sulkeminen myös laitoksen muissa jäsenvaltioissa sijaitsevia sivukonttoreita.

